

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Otuz ikinci Birleşim

28. I. 1952 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	338:339	Nuri Özsan'ın yazılı cevapları (6/516)	373:375
2. — Havale edilen kâğıtlar	339	2. — Trabzon Milletvekili Mahmut Goloğlu'nun, Trabzon Hava Alanında ilk mütaahhit zamanında çalışan işgilerin bugüne kadar alamadıkları istihkakları hakkındaki sorusuna Bayındırlık Bakanı Kemal Zeytinoğlu'nun yazılı cevabı (6/531)	375:376
3. — Yoklama	340	3. — Trabzon Milletvekili Hamdi Orhon'un, Çay Kanununa göre kurulması icabeden çay bahçelerinin ekiliş sahasının ne suretle tesbit olunduğuna ve ekilişin ne zaman başlayacağına dair sorusuna Tarım Bakanı Nedim Ökmen'in yazılı cevabı (6/536)	376:377
4. — Demeçler	340	4. — Van Milletvekili Ferid Melen'in, 22 Mayıs 1950 tarihinden bugüne kadar belediyelerde yapılan teftiş neticelerine ve muhalefet partilerinin çoğunlukta bulundukları belediyeler için bakanlığın farklı bir murakabe usul ve programı olup olmadığına dair sorusuna İçişleri Bakanı Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu'nun yazılı cevabı (6/452)	377:394
1. — Erzurum Milletvekili Bahadır Dülger'in, Pasinler bölgesinde vukubulan depremde zarar görenlere yapılan yardımlar hakkında o bölgeyi gezen heyet adına demeci	340:341		
5. — Görüşülen işler	341		
1. — Amasya Milletvekili Kemal Eren ve Ankara Milletvekili Salâhattin Benli'nin, Gayrimenkule Tecavüzün Def'ine dair kanun teklifi ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (2/191)	341:372		
6. — Sorular ve cevaplar	373		
A. — Yazılı sorular	373		
1. — Kars Milletvekili Sırrı Atalay'ın, Tekel Genel Müdürlüğünce görevlerine son verilen teknisiyen, daktilo ve odacılarla Gümrük Muhafaza Komutanlığı Hasköy a'elyesinde vazifelerine son verilen işçiler hakkındaki sorusuna Gümrük ve Tekel Bakanı Sıtkı Yırcalı ve Çalışma Bakanı			

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Hareklar Kanunu tasarısının akar yakıtlardan alınacak Yol Vergisi hakkındaki kanun tasarısını görüşmek üzere kurulmuş bulunan Geçici Komisyonunda görüşülmesi ve bu komisyona Adalet, Dışişleri ve Ticaret Komisyonlarından da üçer üye ayrılması kabul edildi.

Seyhan Milletvekili Cezmi Türk'ün, çeltik ekimi ve tohumluk tevziatı hakkındaki sorusuna, Tarım Bakanı cevap verdi.

Hatay Milletvekili Hasan Reşit Tankut'un,

Hatay Milletvekili Cavit Yurtman'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Refik Koralan'ın, Samandağı İlcesindeki beyanatına dair Adalet Bakanlığından olan soruları, Bakan seyahatte bulunduğundan 1 . II . 1952 Cuma günü Birleşimine bırakıldı.

Vakıflar Genel Müdürlüğü 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkındaki Kanun kabul edildi.

Kırşehir Milletvekilliğine seçilen Elvan Kaman'ın seçim tutanağı hakkındaki Tutanaqları İnceleme Komisyonu raporu ve seçim tutanağı kabul edildi.

Bolu Milletvekili Kâmil Kozak'ın;

Edirne Milletvekili Hasan Osma'nın;

Gümüşane Milletvekili Halit Zarbun'un;

Kastamonu Milletvekili Ahmet Keskin'in;

Kırklareli Milletvekili Mahmut Erbil'in;

Zonguldak Milletvekili Rifat Sivişoğlu'nun;

Bursa Milletvekili Ağâh Erozan'ın;

Giresun Milletvekili Mazhar Şener'in;

Kars Milletvekili Hüseyin Cahit Yalçın'ın;

Maras Milletvekili Ahmet Bozdağ'ın;

Tekirdağ Milletvekili Hüseyin Bingül'ün ve Trabzon Milletvekili Mustafa Reşit Tarakçıoğlu'nun, milletvekilliği dokunulmazlıklarının kaldırılmamasına dair olan Karma Komisyon raporları kabul edildi.

Altmış milyon liralık iç istikraz akdi hakkındaki Kanun kabul olundu.

Kibritin Tekelden çıkarılmasına ve İstihlak Vergisine tâbi tutulmasına;

Gümrük Tarifesi Kanununa bağlı Giriş Genel Tarifesinin 647 nci maddesinin değiştirilmesine;

Muamele Vergisi Kanununun 9 ve 89 ncu maddelerine birer fıkra eklenmesine dair olan kanun tasarılarının birinci görüşmeleri bitirildi.

Gayrimenkule Tecavüzün Def'ine dair olan Kanun teklifi, ilgili bakanların huzuriyle görüşmek üzere gelecek birleşime bırakıldı.

İhtiyarlık Sigortası Kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ile Erzurum Milletvekili Said Başak'ın, İhtiyarlık Sigortası Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin tümü üzerinde de görüşüldü.

28 . I . 1952 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkanvekili

Kâtip

Kayseri Milletvekili

Kayseri Milletvekili

Fikri Apaydın

İbrahim Kirazoğlu

Kâtip

Çorum Milletvekili

Sedat Baran

Sorular

Sözlü sorular

Ordu Milletvekili Hüsnü Akyol'un, Devlet Bakanlığı ile İşletmeler Bakanlığının vekâletle idare edilmesindeki sebebin açıklanmasına ve iç iskân işlerini de görmek üzere bir iskân bakanlığının tesisi hakkında ne düşünüldüğüne dair sözlü soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (6/554)

Kocaeli Milletvekili Ekrem Alican'ın, Adapazarı Askerî Bakım Fabrikasının tevsii maksadıyla 1950 yılında kamulaştırılması teşebbüs edilen muhtelif eşhasa ait araziye takdir edi-

len kıymet arasındaki farka, bu husustaki dâva safahatına ve hakem kurulunun ücretlerine ve çalışmalarına dair sözlü soru önergesi Adalet, Millî Savunma bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/556)

Gümüşane Milletvekili Kemal Yörükoğlu'nun, Bayburt ve Kelkit mıntakalarında bir şeker fabrikası kurulması için tetkikler yapıp yapılmadığına ve bu hususta Hükümetin ne düşündüğüne dair sözlü soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret İşletmeler bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/557)

Gümüşane Milletvekili Kemal Yörükoğlu'nun, kristal veya toz şekerden kesme veya küb şeker imali ile alım ve satımının men'i hakkındaki karar dolayısıyla satışı mümkün olmıyan ve fakat ellerinde bu nevi şekerlerden kalmış olan esnafın zarardan vikâyesi için bir tedbir alınıp alınmadığına dair sözlü soru önergesi, Maliye, İşletmeler bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/558)

Yazılı sorular

Ankara Milletvekili Muhlis Bayramoğlu'nun, İstanbul'da Vakıf İş Hanı namı altında yapılan inşaat plânının âzami istifade temin edilecek surette hazırlanıp hazırlanmadığına, bu binanın ne gibi işlere tahsis edileceğine ve plânda tadilat yapıldığı takdirde inşaat bedelinden ayrıca tasarruf teminin kaabil olup olmayacağına

na dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (6/555)

Gaziantep Milletvekili Süleyman Kuranel'in, 1950 yılı başından 1951 yılı sonuna kadar Devlet Demiryolları ambarına teslim edilen eşyadan kaç parçasının zayi olduğuna ve bunlar için ne miktar para ödendiğine, eşyaların ziyana sebebiyet verenler hakkında ne muamele yapıldığına ve bu gibi hâdiselerin tekrerrür etmemesi için ne gibi tedbirler alındığına dair yazılı sorusu Ulaştırma Bakanlığına gönderilmiştir. (6/559)

Erzincan Milletvekili Şemsettin Günaltay'ın, Erzincan Sağlık Müdürlüğü ile hastane başhekimliği, dâhiliye mütehasssısı, operatörlük, doğum mütehasssısı ve belediye tabipliğinin mürhal bırakılmaları sebebine dair olan yazılı sorusu Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına gönderilmiştir. (6/560)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Tasarı

1. — 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/326) (Bütçe Komisyonuna)

Teklifler

2. — Diyarbakır Milletvekili Mustafa Remzi Bucak'ın, Umumi Müfettişlik teşkiline dair kanun ile ek ve tadillerinin yürürlükten kaldırılması hakkında kanun teklifi (2/337) (İçişleri ve Bütçe komisyonlarına),

3. — Tekirdağ Milletvekili Zeki Erataman'ın, özel idare hastanelerinin menkul ve gayrimenkulleriyle Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devri hakkında kanun teklifi (2/338) (Sağlık ve Sosyal Yardım, İçişleri ve Bütçe komisyonlarına),

Raporlar

4. — Af Kanununun 7 ne maddesindeki (Vergi cezaları) tâbirinin muhtevasına Gümrük Kanununda yazılı bulunan (Para cezaları) nın da dâhil olup olmayacağının yorumlanmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet, Maliye, Bütçe, ve Gümrük ve Tekel komisyonları raporları (3/180) (Gündeme);

5. — Afyon Karahisar Milletvekili Bekir Oynaganlı'nın milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve

Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/247) (Gündeme);

6. — Ağrı Milletvekili Celâl Yardımcı'nın milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma komisyon raporu (3/248) (Gündeme);

7. — Aydın Milletvekili Nail Geyceci ve Çoruh Milletvekili Ali Rıza Sağlar'ın milletvekilliği dokunulmazlıklarının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma komisyon raporu (3/249) (Gündeme);

8. — Balıkesir Milletvekili Vacit Asena'nın milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/219) (Gündeme);

9. — Kars Milletvekili Abbas Çetin'in milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkereleri ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/221, 3/222) (Gündeme);

10. — Malatya Milletvekili Hikmet Fırat'ın milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/224) (Gündeme).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,08

BAŞKAN — Başkanvekili Celâl Yardımcı

KÂTİPLER : İbrahim Kirazoğlu (Kayseri), Fûruzan Tekil (Konya)

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Çoğunluk vardır, birleşimi açıyorum.

4. — DEMEÇLER

1. — *Erzurum Milletvekili Bahadır Dülger'in Pasinler bölgesinde vukubulan depremden zarar görenlere yapılan yardımlar hakkında o bölgeyi gezen heyet adına demeci.*

BAŞKAN — Efendim, gündem dışında, yurdumuzun Pasinler bölgesindeki deprem hakkında izahat vermek üzere söz Bahadır Dülger arkadaşımızdır.

BAHADIR DÜLGER (Erzurum) — Muhterem arkadaşlar, Ocak ayının üçünde oldukça kuvvetli bir zelzeleye uğrayarak can kaybına mâruz kalmış olan Pasinler bölgesine karşı bütün memlekette, Hükûmette, Meclisimizde hâsıl olmuş olan intibaları ve teessürleri yakından biliyoruz. Bu bölgeyi arkadaşlarımızla beraber dolaşarak geldik. Kısaca orada edindiğimiz intibaları Yüksek Meclise arz etmeyi kendimiz için bir vazife bildik.

Yapılan tetkikler neticesinde arazinin hususi yapısından tevellüt eden kısmî bir zelzele Pasinler bölgesinin 4 köyünde insan zayıyatına sebep olmuş ve muhtelif 38 köyde de kendisini hissettirmiştir. Zelzele vâkı olur olmaz, mahallî hükûmetin ve bilhassa ordu birliklerinin büyük yardıma koşmuş olduğunu ve henüz toprak altından kurtarılmış olan köylülere yardımın ulaştırılmış olduğunu, köylü vatandaşlarımız bize ifade ettiler.

İlk tedbir olarak soğuğa karşı kurulmuş olan çadırlarda vatandaşlar barındırılmıştır. Bunda ordu birliklerinin büyük yardımları olmuş ve yapılan kereste yardımlarıyla derhal kü-

ruhan barakalarda bütün felâketzedeler yerleştirilmiş ve yerleştirilmeye devam edilmiştir. Açıkta kimse yoktur. Sıhhati tehdit eden hiçbir sâri hastalık ve sair âfet görülmemiştir, soğuktan ölen ve hastalananlara tesadüf olunmamıştır.

Yaralananlar tedavi edilmiştir. Bunlardan ancak birtek kişi sakat kalmış, diğerleri hepsi kurtarılmıştır. Biz hastaneyi ziyaretimizde yalnız iki vatandaş hastanede tedavi altında bulunuyordu. Bütün zelzele felâketine uğramış mintakanın felâketzede halkı gördükleri alâkaya karşı minnet ve şükran hislerinin ifade edilmesini bizden istediler. Yüksek Meclise karşı bu duygularını kısaca, onlara tercüman olarak, ifade etmeyi ben bir vazife telâkki ediyorum. Mâruzatım bu kadardır. Zaten gündemde bir soru var, Yüksek Meclise daha etraflı bir şekilde teknik izahat verilecektir efendim.

BAŞKAN — Efendim, gündemde mevcut tasarıların sözlü sorulara takdîmi hakkında iki takrîr var, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Gündemde mühim kanunlar vardır.

Sözlü soruların kanunlardan sonra görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Urfa

Needet Acanal

Yüksek Başkanlığa

Bugünkü gündemdeki sözlü soruların, kanun tasarı ve tekliflerinden sonra görüşülmesi-

ni arz ve teklif ederiz.

Çorum

Baha Koldaş

Balıkesir

Salâhattin Baskan

BAŞKAN — Takrirleri Yüksek oyunuzla sunuyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Amasya Milletvekili Kemal Eren ve Ankara Milletvekili Salâhattin Benli'nin, Gayrimenkule Tecavüzün Def'ine dair kanun teklifi ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (2/191)*

BAŞKAN — Efendim, Bu teklifin müzakeresine bundan evvelki birleşimde başlanmıştı. Şimdi devam ediyoruz. Söz Yusuf Karshoğlu arkadaşımızdır.

YUSUF KARSLIOĞLU (Yozgad) — Arkadaşlar, bu kanun tasarısı yüksek huzurunuzda Adalet Komisyonunuzdan üçüncü defa olarak geliyor. Birinci defa geldiğinde biz bu tasarının kifayetsizliğini yana yakula Yüksek Meclise arzettik. Yüksek Mecliste bunu yerinde buldu ve komisyona iadesine karar verdi. Komisyona gitti, bir hayli müddet orada kaldı. Ötedenberi Meclisçe bir gelenek vardır, önerge sahiplerine haber verilir ve birlikte müzakere edilir. Böyle olması icabederken her nasılsa haber verilmedi. Sonlarına doğru yetiştik, konuştuk. Fakat bir tarafını bile değiştirmeden Meclise geldi, Mecliste tekrar mevzu bahis ettik, Meclis tekrar iade etti. Yalnız ıttıla tarihinden itibaren 30 günü 60 güne çıkarmak suretiyle geldi, yine değişiklik yoktur. Hattâ 30 günün 60 güne çıkarılmasının da doğru olmadığına kaniim. Tekrar Meclise gelmiş olması dolayısıyla tasarıdaki noksanları arzedeceğim ve bunların kanunun hangi hükmü ile telâfi edildiğinin Söz-cü tarafından izah dilmesini rica ederim.

Bir kere tasarıda; mütaaddit kişilerin sayıan mutasarrıf oldukları bir gayrimenkule tecavüz vukubulduğu takdirde, bunlardan biri veya birkaçı bu tecavüzün def'ini talebettiği zaman bu gayrimenkulden tecavüzün def'ine dair bir hüküm yoktur. Bu, vuzuhsuzluk evvelki 2311 sayılı Kanunda da birçok suiistimallere sebep olmuştur. Meselâ, idareci gitmiş ve «mademki diğerleri talep etmiyor, bu sayı, mutasarrıflar içinde bir veya birkaçının talebi kâfi değildir» demiş ve müracaat edenlere mahkeme yolunu göstermiştir. Halbuki bu sahaya sayı-

an tasarruf edildiğine göre sayı mutasarrıflardan her birinin bu gayrimenkulün her zerresinde hakkı vardır. Binaenaleyh birinin müracaatı üzerine bu gayrimenkulün tümünden mütecavizin elini çektiirmek icabeder.

Sonra arkadaşlar; bir köy merasına bir mütegalibe geliyor, makinesi vardır, tecavüz ediyor. Üç dört gün içinde yüzlerce, binlerce dönüm yer sürüyor, tohum ekiyor. Bu köyün muhtarını dahi elde etmiştir. Mümessil olarak müracaat etmiyor. Onun temsil ettiği topluluktan birinin veya birkaçının müracaatı üzerine tecavüz def'edilmelidir. Buna dair de bir hüküm yoktur.

Sonra; birinci maddede, zilyedliği idari kararla sabit olan bir kimsenin, bu gayrimenkulüne her hangi diğer bir kimseye tecavüz ederse, tahkikata mahal kalmadan men edilir, diye bir fıkra vardır. Bundan büyük mahzurlar doğabilir. Muvazaaten de bu gibi işler olabilir. Her yerde mahalline gidilerek tahkikat yapılmıyor. Meselâ bir adam gelir, filân benim şu gayrimenkulüme tecavüz etti, diye şikâyet eder. Mütecaviz de gelir bir dilekçe vererek, gerçi altı aydır müştekinin, fakat daha benimdir, tapum vardır ve saire der, mütecaviz gösterilen adam böylece müştekinin fiili zilyedliğini ikrar edince idareci tabiatıyla mütecaviz gösterilen adama, seni menettim, mahkemeye git, der, müştekinin de zilyedliğine karar verir. Bu suretle zilyedliği idari kararla sabit olmuş olur. Halbuki hakiki ve fiili zilyed üçüncü bir şahıstır. Bu şahıs müracaat etse de, filânın zilyedliği idare heyeti kararıyla sabit olmuştur, sen mahkemeye git, denilir. Bu takdirde de hakiki zilyed mahkemelerde sürünür. Bu gibi mahzurları vardır. Muvazaa iddiası halinde bunun üzerinde tahkikat yapılır diye de bir kayıt konmak lâzımdır.

İki tarafın elinde bulunmayan metruk bir gayrimenkul farzedelim. Şimdi artık ziraat makineleşmekte olduğuna ve arazi de kıymetlen-diğine göre bu gayrimenkule birisi gider, tecavüz ederse bunun üzerindeki kavga ve düşüşü

bertaraf etmek için bu kanunda bir sarahat yoktur. Halbuki kanunun birinci maddesine; metruk ve iki tarafın elinde olmayan bir gayrimenkul kimin namına tapu varsa o zilyed sayılmalı, tapu yoksa vergisini kim veriyorsa o zilyed olmalı, o da yoksa geçmişte hangisinin tasarrufu sepkat etmişse o zilyed sayılır denilmeli.. Bu takdirde o gayrimenkul üzerindeki kavga ve niza önlenmiş olur. 2311 numaralı Kanunun tatbikatında evvelece bu gibi mahzur-lar kendini göstermişti.

Müteceviz gayrimenkul üzerinde vücu-da getirdiği ekim ve sairenin kime teslim edile-ceği açıkça gösterilmelidir.

Her hangi adam kanuna değil, kendi kuvvetine güvenerek bir yere tecavüz ederek gayrimenkul üzerinde bir şeyler vücuda getirmişse bu ziya-deler gayrimenkulle beraber zilyede teslim edil-meli mütecevize bunlar hakkında dâva hakkı ta-nınmamalıdır.

Sonra arkadaşlar, ıttıla tarihinden sonraki 30 gün 60 güne çıkarılmış. Bir sene geçtikten sonra müracaat hakkı kalmıyor Ama muttali ol-sun olmasın diye tasrih edilmelidir. Bu eihet de meskût kalmıştır.

Soruşturma, behemehal mahalline gidilerek yapılmak icabetmez. İlgilileri, muhtar ve saire-yi celbederek de mesele halledilebilir. Bunun da tasrihi icabeder. Evet birçokları iki tarafı, muh-tar ve âzaları celbetmek suretiyle de halledile-bilir. % 75 i bu şekilde halledilir. Ancak kanuna bu şekilde bir sarahat verilmek gerekir.

Soruşturma hususunda yemin eihetine temas edilmemiştir. Başka kanunlarda tesbit edilen yeminlerle mukayyet olmayarak o mahallin telâk-kilerine göre her hangi bir suretle yemin vermek salâhiyeti de tahkik memurlarına bırakılmalı, tahkikat yeminle yaptırılmalıdır.

Bucak müdürlerinin kararının kesin olması da asla doğru değildir. Buna vilâyette valilere, kazalarda kaymakamlara, kararın kendisine teb-liği tarihinden itibaren üç gün içinde itiraz etme hakkı tanınmalıdır. Aksi takdirde birçok suiisti-mallere sebebiyet verilir. Her halde bucak mü-dürlerinin kararları kesin olmamalıdır.

Hareirah ve nakil vasıtaları ücretlerine ge-line; arkadaşlar, gayrimenkulü tecavüze uğrı-yan kimseler zaten fakir ve âciz adamlardır. Her hangi birisinden 150 - 200 lira istenirse ne ola-

cak? Çünkü öyle köyler vardır ki, bunlar 8-10 saat mesafededirler. Oralara motörlü vasıta ile gitmek 100 - 150 lira ile kabil olmaktadır. Ay-rica kendilerinin yollukları da vardır. Bu tak-dirde bu parayı veremiycekleri için hiçbir mu-amele yapılamıyacaktır.

Madem ki, bu kanun olağanüstü bir kanun-dur, asayiş ve emniyeti temin eden bir kanun-dur, hareirahlar derhal Hazine tarafından veril-sin ve haksız çıkan taraftan Tahsili Emval Ka-nununa tevfiikan tahsil edilsin. Kendilerinden istenmesi bu kanunu felce uğratar.

Sonra tekrar tecavüz halinde bunun mahke-meye verilmesi, saveiyi tavsit etmeksizin doğru-dan doğruya idareci tarafından gönderilecek bir tutanakla olmalı ve sulh mahkemesine ve-rilmeli, Sücüstü Kanununa göre tutuklu olarak yargılanması yapılmalıdır.

Arkadaşlar; bu kanun, zaten olağanüstü bir kanundur. Eğer mahkemelerde teşkilât ve kad-ro eiheti temin dılmış ve her hangi bir hâdise 3 -5 günde içerisinde halledilmiş olursa bu ka-kanuna lüzum yoktur. Fakat bu kanun, bu za-manda lâzımdır. Onun için buna bir fevkalâdelik vermek icabediyor. Mahkemede yargılama mev-kufen yapılmalıdır. Çünkü tekrar tecavüz ha-linde suçsuzluğu mevzuubahis olamaz, beheme-hal ceza görecektir.

Arkadaşlar; bu kanunda, 6 ay içerisinde bu-nun uygulama şekillerini gösterir bir tüzük ya-pılacaktır, deniliyor. Bu da yersiz birşeydir, efendim. Her kanun için tüzük olmaz. Meelis, başkasına teşriî salâhiyetini vermiş gibi birşey oluyor. Kanunu medenide, tereke tahririne ait hususlarda nasıl defter tutulması lâzımdır diye nizamname olur. Fakat burada nizamnamenin yeri yoktur.

Şimdi eski tüzüğün mahzurunu arzede-yim:

Arkadaşlar, 2311 numaralı Kanunun birinci maddesinde, bir kimsenin yedinde bulunan gay-rimenkullere başkası tarafından müdahale edi-lerek ihdası yed edildiği takdirde vilâyette vali, kazada kaymakam bunu men ve def'eder. Bu, mutlaktır.

Gelelim tüzüğe; birinci maddesinde şöyle di-yor: «Malik sıfatıyla aslen veya irtifak, irtihan, isticar gibi bir hakka istinat suretiyle fiilen zil-yed bulunduğu bir gayrimenkule başkası tara-fından...» Bâzi idareciler, «Bu adamın elinde bu-lunuyorsa da bir hakka müstenit değildir» di-

yor, işine gelmezse ve menedecekse «kanun mut-laktır» deyip işin içinden çıkıyor. Yani kanunla tüzük birbirine aykırıdır. Hakikaten bu kanun şu haklı bu haksız diyen bir kanun değildir. Bu kanun fiilî zilyedliği muhafaza eden bir kanundur. Herkesi kanun kuvvetine müracaat etmek, kendi zor ve kuvvetini kullanmamak için tesis edilmiş bir kanundur. Bendenizce nizamname-ye hiç lüzum yoktur.

Efendim, bir de idarecilerin görevlerini kö-tüye kullanma meselesi vardır; öyle birşey var-dır ki ağıktan açığa haksız bir karar veriyorlar. Böyle olduğu takdirde umumi hükümlere göre şikâyet hakkı verilmelidir. Hattâ hukuk mah-kemelerinde zarar ziyan dâvası hakkı dahi zil-yedlere verilmelidir. Kanunda buna dair de bir-şey yoktur.

Arkadaşlar, bir de şimdi Hâşim Tathoğlu bendenizi ikaz ettiler. Karar verildikten sonra jandarma ve polis marifetiyle teslim ediliyor. Çoğu karakollarda teslim ediliyor. Mahalline gi-dilip teslim edilmiyor. Bu yüzden mahkemeler beraet kararı veriyor. Elhasıl Adalet Komisyo-nundan gelen tasarı gayrikâfidir. Müsaade bu-yurursanız ilgili olan İçişleri Komisyonu ile Adalet Komisyonlarından Karma bir Komisyon ya-pılarak ve önerge sahipleri de hazır bulunduru-larak bunu hemen üç beş gün içinde bir arada müzakere edelim, ondan sonra getirelim. Bu-nun birçok noksan tarafları vardır. Bunun için de bendeniz bir önerge takdim ediyorum.

BAŞKAN — Esat Budakoğlu, buyurun.

ESAT BUDAKOĞLU (Balıkesir) — Muhte-rem arkadaşlar, Gayrimenkule Tecavüzün Def'ine mütedair 2311 sayılı Kanunun yerine kaim ol-mak üzere Kemal Eren ve Salâhattin Benli ar-kadaşlarımın müştereken hazırlamış bulunduk-ları kanun teklifi üçüncü defa yüksek huzuru-nuza getirilmiş, müzakere mevzuu yapılmıştır. Daha evvelki müzakerelerinde tahassül eden müş-terek kanaat, bu kanun teklifinin bu sahada du-yulan ihtiyaca tamamiyle tekabül etmediği nok-tasında idi. Bu suretle bu defa da Adalet Ko-misyonuna iade edilmiş ve oranın süzgecinden geçerek bugünkü şekli ile huzurunuzda getirilmiş bulunmaktadır.

Şahsi kanaatime göre, bu kanunun yıllardan beri devam eden tatbikatının verdiği intibalar-dan ders olarak, onun eksik kalan, tatmin etmez mahiyette görünen taraflarını iyice tesbit ettik-

ten sonra yeni metinde o ihtiyaçlara cevap vere-cek esasların, sistemin getirilmesi lüzum ve za-ruretime kaani bulunuyorum.

Bugün 2311 numaralı Kanunu değiştirelim diyoruz, onun yerine kaim olmak üzere iki arka-daşımızın getirdiği kanun teklifi de mahiyet, esas sistem ve mekanizma bakımından asla farklı de-ğildir.

Bütün değişiklik şekle, usule ve bâzı ceza mü-eyyidelerinin ufak tefek artırılmasına taallûk etmektedir. Kanaatime göre asıl ihtiyaç ve ısı-tırap şikâyet müddetinin az veya çok oluşun-la, veya tahkikatın ne jandarma kumandanı, ne na-hiye müdürü tarafından yapılmış olmasında de-ğil, bizatihi, 2311 numaralı Kanunun sisteminde işleyişinde, mahiyetinde, nihayet âmme viedanın-da tam mânasiyle itimat ve emniyet telkin ede-memiş olmasındadır. Bugün yeni kanun tahki-katı jandarma karakol kumandanı yerine biz-zat nahiye müdürüne vermektedir. Kanaa-timece tahkikatın nahiye müdürü tarafın-dan yapılmasıyla jandarma karakol kumandanı tarafından yapılması arasında esas bakımından bir fark yoktur. Binnetice bütün bu şikâyet ve ihtilâfların hal mereii bucak müdürü, vali ve kaymakam kaldıkça, kanunun yirmi senelik tat-bikatının gösterdiği intibalarında teyidettiği veğhile, bu, asla düne nazaran farklı bir netice getirmiş olmayacaktır.

Muhterem arkadaşlar, çok defa bu kanunun tatbikat gördüğü saha köyler oluyor. Oralarda ki gayrimenkullerin vaziyetini arkadaşlar bilirler; tasarruf haklarının tesbiti, en güç şartlara tâbi-dir. Bu teklifte olduğu gibi, hal mereii bucak mü-dürü oldukça ister bizzat tatbikat yapsın, ister karakol kumandanına yaptırınsın, onun hukuk ve kanun anlayışı bakımından olsun, adalete riayet derecesi bakımından bulunsun kifayetin her yerde tam olmadığı muhakkaktır arkadaşlar. Nihai karar mereii olarak şikâyet mevzuları yine bunların eline bırakıldıktan sonra, ısı-ıraplar ortada kalmış olacaktır. Her şeyden ev-vel vatandaş viedanında ve vatandaş kafasın-da bu sistemin işleyişi yolunda emniyet telkin eliei yeni bir mekanizmanın yer alması lüzum ve zaruretime şahsen inanıyorum.

Muhterem arkadaşlar, birçok köylerde bu kanunun tatbikatı bakımından çeşitli tesirlerin altında, hattâ taraf istilzam eden bucak mü-dürlerinin, kaymakamların verdikleri kararlar-

rın nihai olması itibariyle, ve hiçbir makam tarafından bu kararın kaldırılması yolunda bir imkân verilmediği için, çaresizlik içinde kalan vatandaşların senelerce esas haklarını istihsal için mahkemelerde uğraşmaktan doğan üzüntülerin belki yüzlercesini hepimiz müşahade etmiş bulunuyoruz.

Arkadaşlar; şimdi bu mâruzatımla mevcut kanundaki esas ıstırap noktalarını kısa hatlar halinde tebarüz ettirmeye çalıştım.

Yeni kanun teklifinin, eski kanun teklifinden mahiyeti itibariyle pek de farklı olmadığı ve eski kanunun esaslı eksiklerinin burada da devam ettiği yine hepimizce tesbit ve teslim edilmiş bulunmaktadır. Binaenaleyh eski kanunu şekil ve usul bakımından bazı değişiklikler yaparak yepyeni bir kanunmuş gibi çıkarmanın bence faydası yoktur.

Bu itibarla böyle mühim bir meselenin bir dâva halinde ele alınmasına zaruret bulunduğu kaniim. Çünkü bugün teklif edilen bu kanun tasarısı mahiyeti ve muhtevası itibariyle eski kanuna dayanmakta ve mevcut ıstırapla asla cevap verecek vaziyette bulunmamaktadır. O halde yeni bir sisteme gitmemizin zarureti kendiliğinden ortaya çıkıyor. Bu sistem, ancak meselelerin adalet cihazına tevdiî suretiyle mümkün olacaktır. Amâ yeknazarda bu nasıl olacaktır, adalet cihazının esas vazifesine hâlel getirmeden nasıl bir sistem bulunarak bu iş yürütülecektir? Bunun da üzerinde durulmaya değer bir mahiyet taşıdığına kaniim. Ama şuna da kaniim ki, bu memlekette gayrimenkule tecavüz hâdisesi de mutlaka halledilmesi lâzımgelen bir vaziyettir ve ayakta duran bir dâva halindedir. Bunu Meclis olarak, Hükümet olarak halletmek zorundayız. Bu böyle olduğuna ve halk vicdanında emniyet telkin edici bir sisteme gitmek de bir zaruret olduğuna göre bunun adalet cihazına tevdiî suretiyle tahakkuk edeceğine kaniim. Bu nasıl olacaktır? Bu, milletvekili arkadaşlarımızın kendi imkânları içerisinde halledilecek bir mevzu değildir. Hükümete terettüp eden ciddî bir mevzudur. O halde imkân ve şartları, Hükümet görüşü içinde Hükümet imkânları içinde mütalâa edilir ve tasarı halinde Meclise sunulabilir.

Biraz evvel konuşan arkadaşımız tasarının muhtelif maddeleri üzerinde durdu. Bence bu kanun teklifi üzerinde istediğimiz kadar duralım, ruh ve sistem dünkünün aynı olarak ayakta bu-

lundukça meselenin halledileceğine kaani değilim. Esas mesele bu ruh ve sistemin değişmesidir. Bence halk vicdanının emniyetini teşkil edecek yeni bir mekanizmanın kurulması mutlaka lâzımdır. Bu kanun teklifi üzerinde durmanın, maddeler üzerinde şu veya bu şekilde değişiklik yapmanın faydası olduğuna kaani değilim. Yeni bir tasarının gelmesine intizaran bu teklifin reddedilmesini rica ediyorum. (Alkışlar).

İÇİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ AVNİ YURDABAYRAK (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlar; tüzüğün 35 ne maddesi gereğince bu tasarı daha ziyade İçişleri Komisyonunu ilgilendiren bir mevzuu muhtevi bulunduğu için savunması da öyle zannediyorum ki, bizim komisyona düşmüş bulunuyor. Bu maksatla huzurunuzda çıktım.

Mevzu kemiyet itibariyle küçük görülebilir; fakat keyfiyet itibariyle hakikaten bu, memleketin 21 milyon nüfusunun % 80 ini alâkadar eden bir mevzudur. Bundan evvelki birleşimlerde ve biraz evvel, söz alan arkadaşlarımız, bu teklifte kabul edilen sistemin evvelki kanunun ruh ve mahiyet itibariyle aynı olduğu için, bu kanunun da eski kanunun ıstıraplarını dindirmeyeceği şeklinde konuştular.

Kısaca şundan bahsetmek isterim. Mevzuu bahis hâdisiye şayi mülkiyet değildir, fiilî zilyedlik hâdisesidir. Fiilî zilyedliğin tâyin ve tesbitinde, gönül isterdi ki, işi adalet organlarına devir ve teslim edelim. Fakat yine görülmektedir ki, bugünkü adli teşkilâtımız, adli kadro içinde çalışan arkadaşlarımız, son derece feragat içinde çalışmış olmalarına rağmen, kendilerine takatlarının fevkinda yük tahmil edilmiştir.

Son gezilerimden birinde öğrendik, Zonguldak Vilâyetinin küçük bir kasabasında on bir ay içinde gayrimenkule tecavüz hâdisesinden dolayı adli makamlara 600 ü mütecevaz iş intikal etmiş. Bir sulh hâkimine, münferit asliye mahkemesine intikal eden işlerin ne kadar çok olduğunun bu hâdiseler açık birer delilidir.

Sonra hâdisiye, tamamen idare âmirlerinin salâhiyeti dâhilinde bulunan bir idari yetkiye dayanan memlekette emniyeti, asayişini temine mâtuf bir mesele olarak mütalâa edilebilir. Burada hukuki zilyedden ziyade yalnız fiilî zilyedliğin aranması farkı ile dahi - ki vâzın kanun bunu kasdetmektedir - bu kanunun dünkü ka-

nunun aynı olduğu iddia edilemez. Dün 2311 numaralı Kanun yanlış tatbik edilmiştir. Fakat bu yeni kanun, 2311 numaralı Kanuna nazaran birçok yeni inkılâp hükümleri taşımaktadır. Bunun üzerinde durmamız lâzımdır.

Biliyorsunuz, 2311 numaralı Kanun iki maddeden ibaret bir kanundu. Bu kanunun tatbikına dair 10 maddelik bir nizamname kabul edilmiştir ki, bu nizamnameden kimsenin haberi yoktur ve hakikaten bucağın müdürlerinin eline düşen bu kanun netice itibarıyla birçok keyfi muamelelerin yapılmasına vesile veriyordu. Bugün huzurunuzda gelen kanun 8 - 10 maddeden ibarettir ve bu gibi endişeleri ayrı ayrı derpiş etmiştir. Her kesin yetkisi ve salâhiyeti gösterildiği gibi, ne şekilde hareket edileceği de hatırlatılmaktadır.

Dünkü kanunun iç acısı olan esaslarını huzurunuzda bu işin tatbikatını yapan bir arkadaşınız sıfatıyla arz etmek isterim : Eski kanunda mağdur olan şahıs, gayrimenkulüne tecavüz vâkı oldu mu mahkemeye gider, fakat mahkemede iş sürüncemede bırakılıp uzadığından, ancak o zaman nahiye müdürü veya kaymakama müracaat ederdi. Buna rağmen aynı suretle gecikme olmuştur. Bir vatandaş gayrimenkulüne tecavüz vâkı olduğu zaman nahiye müdürüne müracaat eder. Buna 15 gün zarfında mâni olunmadığı veya bir netice kendisine tebliğ edilmediği takdirde bu defa kaymakama müracaat mecburiyetindedir.

Eğer 15 gün içinde kaymakam da bu işi bitiremezse, niçin bitiremediğini valiye arzedecek ve alacağı direktifler dâhilinde bu mesele bir an evvel bitireceklerdir.

Şu halde vatandaşın içerisinde istifham yaratan, ıstırap yaratan hâdiselerden birisi de bu suretle ortadan kalkmış bulunuyor.

İkinci bir inkılâp hükmü de, eski kanunda tecavüzün men'ine dair olan kararı eline alan bir vatandaşın bunu mülküne tecavüz eden her şahsa karşı kullanmasına imkân vermiyordu. Çünkü bu karar yalnız bir şahsa dair bir hüküm ifade ediyordu. Halbuki yeni kanunda böyle bir şey yoktur. Eski kanunda bilhassa Yusuf Karshoğlu arkadaşımızın arzettiği iştirak halindeki mülkiyet meseleleri gayet fena neticeler vermiştir. Meselâ Ahmet tecavüz ediyor, sahibi men'ine dair karar alıyor. Bu sefer karısı tecavüz ediyor, amcasının oğlu tecavüz ediyor, bil-

mem dayısının oğlu tecavüz ediyor ve vatandaşın almış olduğu karar tatbikatta hiçbir kıymet ifade etmiyordu. İşte vatandaşın içinde büyük bir huzursuzluk.. Görüyoruz ki, bu kanunla eline ilâm alan bir vatandaş, kim olursa olsun o yere tecavüz eden derhal, salâhiyetli makam olan nahiye müdürü, kaymakamın ikinci bir tatbikatına lüzum göstermeksizin, oradan atıyor. Şu halde eski kanunun yaratmış olduğu ıstırapların bir kısmı bu şekilde bertaraf edilmiş oluyor.

Keza arkadaşlar bu kanun mali külfetler bakımından da bâzı faydalar temin etmiş bulunuyor. Eski kanuna göre; vatandaş elinde ilâmı olduğu ve birçok masraflar yaptığı halde, masraflarını hiçbir zaman kurtaramıyordu. Halbuki şimdi, bu kanunun bir fıkrasına göre, eline aldığı bir idari kararla dahi haksız çıkan taraftan ieraya vermek suretiyle parasını kurtarabiliyor. Bunun dışında vatandaş tecavüzden menettiği halde, eski kanun 5 lira para cezası ve bir aya hapis cezası veriyordu. Daha sonra bu para cezası beş misli artırıldığı halde de ancak 25 lira para cezası veriyordu. Mahkemelerde hâkimler, her nedense, hapis cezası vermekten daima kaçarlar. Hâkim, vatandaştan daha ziyade ufak para cezası alınmasını tercih eder. Halbuki bugün görüyoruz ki, hem ceza miktarı yükseltilmiş, hem de, para cezası ortadan kaldırılmak suretiyle, tecziye keyfiyeti hapis cezasına inhisar ettirilmiştir. Bunda uslandırma ve ibreti müessire olmak esasını vâzın kanun öne almış, bu şekilde ceza miktarını yükseltmiştir. Bu üç husus yani :

1. İlâmın her mütecavize karşı hüküm ifade etmesi,
2. 15 gün içerisinde idari makamlara beheimahal kendilerine akseden bu müracaatları cevaplandırması,
3. Ceza miktarının çoğaltılması, yeni metnin esaslarını teşkil etmektedir. Buna mütenazır olarak, maddelere geçildiği zaman arzedileceği gibi, yeni kanun büyük inkılâp hükümlerini taşımaktadır ve şimdiye kadar vatandaşın viedanında bir sızı halinde yaşayan geçmiş kanunun kötülüklerini bertaraf edebilecek durumdadır.

Sonra arkadaşlar, daha bir kanun tatbik edilmeden bunun hakikaten bir hüküm ifade etmeyeceğini ve geçmiş aratacak bir vaziyette bu-

İlûduğunu ifade etmek biraz yersiz olur. Hiç bir kanun tasavvur edilemez ki, tatbikatta masa üzerinde hazırlandığı gibi iyi neticeler versin. Bugün ana kanunlarımızdan olan Medeni Kanun 900 kûsur maddeyi ihtiva etmektedir. Bu kanunun 20 - 30 seneye yakın bir zamandan beri tatbikat mevkiinde bulunduğu halde ancak 300 - 400 maddesi işlemektedir, memleketin bûnyesine tevafuk etmiyen 500 - 600 maddesi tatbik edilememektedir. Şimdi biz bu kanuna kötü mü diyeceğiz. Halbuki, bu kanunun birçok iyi tarafları vardır. Binaenaleyh kanunun tümünü kabul edelim, maddelere geçelim, Yüksek Meclis maddelerde komisyonun göremediğı şeyleri evvel Allah dolduracak durumdadır. Ufak tefek aksaklıklar olursa bunun izalesi de Yüksek Meclisin elindedir. Yüksek Meclis hakikaten bu iş üzerinde ne kadar hassasiyet gösterirse o kadar yeridir. Bu hassasiyeti de gösteriyor. Fakat ufak tefek sudan mahzurlarla vatandaşlar bir buçuk seneden beri beklemektedirler. Mevsimler gelip geçiyor. Eski kanunun kötü tatbikatı vatandaşlar içinde bir yara olmakta devam ediyor. Takdir sizindir. Benim anladığıma göre kanun yerindedir. Maddelere geçildiğı zaman noksanları da telâfi edilebilir. Maddelere geçilmesini teklif ediyorum. (Muvafık seesleri)

BAŞKAN — İçişleri Bakanı.

BAŞKAN — Buyurun, İçişleri Bakanı.

İÇİŞLERİ BAKANI FEVZİ LÜTFİ KARAOŞMANOĞLU (Manisa) — Muhterem arkadaşlar, huzurunuzda söz almaya beni teşvik eden nokta, hemen her gün, vazifedar insan sıfatıyla bu kanunun tatbiki ile meşgul oluşumdur. Hemen her gün vatanın her köşesinden ya telgrafla, ya mektupla veya vatandaş bizzat gelecek 2311 numaralı kanunun tatbikatı hakkında müşteki olmaktadır. Şikâyet ettikleri noktalar bilhassa şunlardır :

« İdare âmirlerine yani bucak müdürüne, kaymakama veya valiye müracaat ettik, yerim bir başkası tarafından işgal edildi. Halen gelip tetkik etmediler, veya bir karara bağlamadılar ».

Diğer bir şikâyet « Bucak müdürü, füzuli yer tarlamı işgal eden hakkında karar verdi. Çık dedi, fakat iki gün sonra yeğeni veya oğlu geldi, tarlamı tekrar işgal etti, bizar bir halde kaldım, çaresizim » diyor.

Yahut « karar verildi, fakat o kararı bir tür-

lû idare âmirleri infaz edemiyor, etmiyorlar. Mütecevizler toplu olduğı için toplu olan bu insanlara karşı gerek cebir ve zorla olsun, gerek gönül rızasıyla olsun söz geçiremiyorlar diyorlar. Bugün konuşulmakta olan kanun tasarısında bu noktalar eski kanuna nispetle az çok daha iyi düşünülmüştür. Vâkıa bu kanun da derde tamamiyle deva olmuş durumda değildir, fakat eski kanuna göre az çok ilerlemiş ve az çok derde deva olacak maddeleri ihtiva etmektedir. Günün birinde hâkimlerin eline verilmek düşünülebilir. Fakat hâkimlerin eline ve salâhiyetine vereceğimiz güne kadar eski kanuna nispetle az çok ilerlemiş, tekâmül göstermiş olan bu tasarıyı kabul etmek üzere, vazifedar ve mesul bir insan, her gün tatbikatiyle meşgul olan bir insan sıfatıyla rica ediyorum ve bu ricamı tekrar etmek için kürsüye çıkmış bulunuyorum. (Alkışlar).

BAŞKAN — Needet Açanal.

NECDET AÇANAL (Urfa) — Muhterem milletvekilleri, uzun zamandan beri bizim ve seçmenlerimizin sabırsızlıkla beklediğimiz kanun teklifi nihayet huzuruza gelmiştir. Bâzı milletvekillerine göre kanunun noksanları vardır, diğer bâzılarına göre bu kanun, bilgileri gayrikâfi nahiye müdürlerinin elinde lâ-yıkı veçhile kullanılamıyacak ve binnetice 2311 in düştüğü âkibete düşecektir. Bu endişelerin tazyiki altında bu arkadaşlar kanun teklifini yine komisyonlara göndermeyi tavsiye ediyorlar.

Halbuki yüksek Meclisin iki salâhiyetli mü-tahassis komisyonu bu teklife tesahup etmişler ve kanaatlerine göre kanuna en iyi şekli vermişlerdir. Mecliste bu komisyonlardan başka bu işlerde söz sahibi komisyon bulunmadığına ve Hükümet temsilcilerinin de bu şekli tasvip ettiklerine göre artık bu kanun teklifinin yeni baştan komisyonlara sevkında fayda mülâhaza etmemek gerekir. Kanun teklifinin eğer noksanları ve pürüzleri varsa bunların düzeltilmesi ancak yüksek Heyetinize terettüp edecektir. Bu teklif retuş kalemlerinizi önüne getirilmişken neden çıkışını biraz daha geciktirmek suretiyle mütecevizlere biraz daha fırsat vermekte devam edelim. Neden bu tecavüzler yüzünden işlenen cinayetlere birkaçının daha eklenmesine sebep olalım? Ve neden iyi niyetli idare ve zabıta âmirlerimizi ellerine verilen

kifayetsiz bir kanunun işlemeziği karşısında Devlet otoritesini sağlamamış olmak gibi üzüntü verici bir haleti ruhiye içinde bir müddet daha bırakalım?

Esasen 5 - 6 yıldan beri artmış bulunan tecavüz vakalarını ve bu yüzden çıkan kavga ve cinayetleri iktidarımız zamanında başlamış gibi göstererek asayiş kalmadı diye bağırınlar gektir. Mevcut kanunun aczinden istifade ederek sırf Hükümeti halka zayıf göstermek maksadiyle tarla tecavüzlerini teşvik edenler de yok değildir. Gegen yaz bu neviden iki vakaya muttali oldum. Devlet otoritesinin bu kadar hiçe sayıldığı görülmemiştir. Bunlardan birisi kısaca şöyledir :

Bir köyde bir zorbanın desteklediği bir tarla tecavüzü 2311 numaralı Kanunun birinci maddesi gereğince bir nahiye müdürü tarafından menediliyor. Fakat bu tecavüz tekrar ediliyor. Yine aynı kanunun ikinci maddesi gereğince bu maddenin tatbiki için tecavüze uğrıyan köyler yakın bir karakoldan bir onbaşı ve birkaç jandarma erini tarlanın başına götürüyorlar. İkinci tecavüz tesbit ediliyor ve zabıt tutuluyor. Fakat gerek kanun ve gerekse kanunu gayet iyi bilen destekçi, mütecaviz köylüye o kadar cesaret vermiştir ki, bunlar jandarmasının elinden zaptı alıp yırtmakta tereddüt etmiyorlar. Tabii zabıt tekrar tutuluyor. Bu mütecavizler, en erkeni gelecek sene, belki beşer lira para cezasına çarptırılabilirler.

İkinci vakada ise gene ikinci veya üçüncü tecavüzün zaptını tutmaya giden jandarma onbaşı, tecavüzün geriden idarecisi olan ve o anda sahneye çıkan bir destekçi kahraman tarafından küfredilerek kovulmuştur. Mütecavizlerin idare ve zabıta âmirleri tarafından pek tabii olarak tecziye edilemeyişi ve muhakemelerin uzun sürmesi, bilhassa çok partili rejime girdiğimizden beri, politik baş ağrılarına sebep olmaktadır. Defedilemeyen tecavüzün kahramanları kazara iktidar partisine mensup ise idare âmirine (koyu iktidarcı ve muhalefet yıkıcısı) ve şayet bu kahraman muhalefet partisine mensup ise idare âmirine (iktidar baltalayıcısı) damgası derhal vurulmaktadır.

İşte bu nevi huzursuzlukların sebebi olan şey önümüze gelen teklifle yürürlükten kaldırılmak istenen 2311 numaralı Gayrimenkule Tecavüzün Def'ine dair Kanunda:

1. Tecavüzün tekrerrürü halinde konan cezaların hafifliği.

2. Normal usul kanunlarımıza göre cereyan eden muhakemelerin geç neticelenmesi ve bu yüzden cezaların bir kat daha tesirsiz kalmasıdır. Yani bu huzursuzluklar 2311 numaralı Kanunun kifayetsizliğinden doğmaktadır. Bu kanun iki bakımdan kifayetsizdir.

Birincisi; bir defa cezalar çok hafiftir.

İkincisi; muhakemeler gayet ağır cereyan ediyor. Bu iki meseleyi göz önünde bulundurarak yeni gelen kanun teklifi nazarı itibara alınacak olursa teklifin bu hususları sağlamadığı görülür. Burada birbirinden tamamen ayırt edilmesi gereken iki mühim mesele vardır. Birincisi; Ahmet, Mehmet'in tarlasına tecavüz ediyor. Bu hareket tecavüz olması itibariyle haksızlık fakat tarla hukukan belki de mütecavize aittir. Demekki birinci mesele tarlanın kime ait olduğunu tesbit etmek işidir. Bu, birinci meseledir.

İkincisi, hukuk değil asayiş meselesidir. Bu ikinci mesele asayiş meselesi ancak ikinci tecavüzden sonra meydana çıkar. Teklifte bu ikisi birbirine karıştırılmış gibi görünüyor. Yani Ahmet Mehmedin tarlasına tecavüz etti, tecavüz defedildi. Fakat tekrar tecavüz vukubulmadı. O zaman bu muhakeme yine ağır bir şekilde mi yoksa seri muhakeme usulü ile mi cereyan edecektir? Bu hususta teklifte hüküm yoktur. Bunun temini için ya bir madde ilâve etmeli veya bir maddenin tâdili yoluna gidilmelidir. Esasen İşçileri Komisyonunun değişikliğinde 8 nci maddede deniyor ki; mahkemelere intikal eden bu kabil tecavüz dâvaları acele rüyet olunur. Bu acele rüyet meselesi aynı şekilde Adalet Komisyonunun teklifinde de mevcuttur. Binaenaleyh biz acele rüyet olunması keyfiyetini yalnız bu hukuk meselesinin halline tahsis etmeliyiz. İdare tarafından alınan zilyedlik kararı ya doğrudur, ya yanlıştır. Biz, birinci merhalede bunun doğru veya yanlış olduğunu etüd etmiyelim. Niçin endişe ediliyor? Endişenin sebebi şu: Eğer haksız alınmış bir karar ise bu vaziyette haksızlık uzun müddet devam etmiş olacaktır. Eğer biz haksızlığın bir an evvel ortadan kaldırılmasını bu kanunla emniyet altına almış olursak o zaman mesele kalmaz. Binaenaleyh bu şekilde bir dâva mahkemeye geldiği zaman süratle rüyet olunacaktır.

İkincisi; yani âsâyîş meselesi ise, aşîkâr-
dır. Zilyedlik kararı alındıktan sonra tecavüz
vâkı olursa bunu defetmek lâzımdır. Bunu, hu-
kuk meselesi olarak addetmemek ve bu mad-
deden ayrı bir madde olarak tedvin etmek icabe-
decektir. İkinci bir tecavüz vukuunda bu mü-
tecavizin ağır bir ceza ile ve cürmü meşhut
usulü muhakemelerine göre cezalandırılması
icabeder. Fakat bu husustaki kanuna bir hü-
küm koymak imkânsızdır. Çünkü kanun tekni-
ğine uygun değildir. Şu halde biz ikinci teca-
vüzün 2311 numaralı Kanunun 2 nci maddesine
tekabül eden madde hangi numarayı alacaksa
o maddedeki cezayı kuvvetlendirmekle beraber
o cezaya ait dâvanın cürmü meşhut usulü mu-
hakemelerine göre rüyet olunmasını tedvin et-
meliyiz. Bu hususta bendenizin bir teklifim
vardır, fakat henüz Meclise sunmadım. Çünkü
bu kanunun çıkmasını bekliyorum. Zira 3005
sayılı Meşhut Suçlar Usulü Muhakemeleri Ka-
nununa bir fıkra ilâve etmek icabedecektir.
O fıkraı da tabiatıyla eldeki bu kanunun ikin-
ci tecavüz halinde verilecek cezayı tesbit eden
maddesine atfetmek icabedecektir. Kanun ha-
zırlanmıştır. Yalnız numaraları konacak ve ge-
lecektir.

Cezalar cidden hafiftir, muhterem arkadaş-
lar. Eski kanunda 50 lira ceza veriliyordu. Bu
cezanın bir hüküm halinde sâdır olmasına ka-
dar geçecek zaman en aşağı bir ekim ve hasat
mevsimini bulmaktadır ki, kabul buyurursunuz
bu artık mütecavize bir ceza değil de bir teş-
vik mahiyetini almış oluyor.

Cezalar niçin artırılmalıdır? Bu hususta si-
ze bir misal vermek için müsaadenizi rica ede-
ceğim.

Muhterem arkadaşlar, tarlasına bir ağanın
tahrikiyle ikinci bir tecavüzün vukubulduğu bir
vatandaşın ricası üzerine hâdiseyi ihbar ve me-
seleye lâıyk olduğu ehemmiyeti verdirmek için
bir kaza jandarma komutanı ile konuşuyordum.
Eski devrin verdiği itiyadla gayet samimî ola-
rak bana dedi ki, «Efendim, eski devir olsa idi
bu iş gayet kolay halledilebilirdi. Mütecavizi der-
hal kaza merkezine getirir içeriye atardım. Ve-
ya birkaç tokat aşkederdim. Demokratik rejim
bizi bu gibi hareketlerde bulunmaktan alıkoyuyor.
Herkes alabildiğine demokrasi ve serbesti var-
dır, diye bağırıyor. Binaenaleyh bizim elimiz

kolumuz bağlanmış oluyor ve kara kaplı kitap-
tan dışarıya çıkamıyoruz.»

İşte muhterem arkadaşlar; biz bu 2311 e yep-
yeni bir şekil vermekle cezaları artırır ve infa-
zını çabuklaştırırsak hukuk devleti olarak idare
âmirinin elinden aldığımız tokat hakkı yerine
adaletin eline şiddetli bir silâh vermiş olacağız.
O zaman idare âmirine itaat etmeyen mütecavize
karşı jandarma komutanının elinde onu cürmü-
meşhut evrakı ile Cumhuriyet Savecılığına tes-
lim etmek gibi tokattan çok daha kuvvetli bir
silâh bulunmuş olacaktı. Mademki mazlûm va-
tandaşa kara kaplı kitabı göstermek suretiyle
işin içinden sıyrılmayı itiyad edinmiş veya sa-
mimî olarak kara kaplı kitap karşısında aczini
itiraf etmiş birçok idare ve zabıta âmirlerimiz
vardır, o halde kara kaplı kitabın yazarı ola-
rak sizler bu kitaba mütecavizleri kara kara dü-
şündürecek satırlar ilâve etmekte haklısınızdır.

BAŞKAN — Adalet Komisyonu Başkanı.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI HALİL
ÖZYÖRÜK (İzmir) — Efendim, Yüksek Mec-
liste evvelece geçmiş müzakereler sırasında, iz-
har buyurulan arzu ve temenniler üzerine ko-
misyonca bir kere daha gözden geçirilmesi için
iade buyurulan bu tasarı, Adalet Komisyonun-
da yeniden tartışma konusu olmuş ve üzerinde
hassasiyetle durularak her noktası tetkik edil-
miştir.

Yüksek malûmunuzdur ki: Bu tasarı, mücer-
ret vatandaşlar arasındaki niza ve ihtilâfı, mah-
kemelere katî bir hal şekline bağlanmaya ka-
dar bertaraf etmek ve bunun için de idari tedbir
ittihazını sağlıyan hükümleri muhtevidir. Esas
itibariyle idari mercilere bir kaza yetkisi ver-
mek hususunu asla derpiş etmemektedir. Zaten
milletin kaza hakkını kullanacak mahkemeler
dururken bir idare âmirine böyle bir salâhiyet
tanınması Anayasa hukukuna da aykırıdır. Fa-
kat zaruretler, böyle bir kanunu kabule mecbur
ettiği için teşriî Meclis bunu bir tedbir olarak
mülâhaza etmiş ve kabul etmiştir. Gayesi ve
mahiyeti munhasıran hali sabıkı idame ettir-
mekten ibarettir.

Şimdi, kanun tasarısının eksik ve ihtiyaca
kâfi olmadığından bahis buyuruluyor. Hangi ih-
tiyacı temin edecek idi? İdare âmirleri olan zat,
vatandaşlar arasındaki ihtilâfı bir hâkim gibi
halledecek ve hüküm mü verecekti? Tabii bun-
lar düşünülemezdi. Şu halde mevcut statüyü

muhafaza etmekten ibaret bulunan hedefi ve maksadı bakımından ancak bu kadarı yapılabilir.

Kanun tasarısında zilyedlik tarif edilmemiş ve şâyian tasarruf halinde yapılacak muamele ve zilyedliğin muhtelif kanuni şekilleri gösterilmemiştir, denildi.

Zilyedlik Medeni Kanunda tarif edilmiştir. Buna müterettip hükümler de sevk edilmiş ve bütün ihtinaller üzerinde durularak nasıl halledilecekleri gösterilmiştir. Eğer zilyedlik ve bundan doğan uyusmazlıkların hepsi bu tasarıda yer almak icabetseydi Medeni Kanun hükümlerini tamamen buraya nakletmek lâzım idi.

Ancak lise tahsili görmüş bir bucak müdüründen bir hâkimin kanuni müktesabatına sahip olmasını beklemeye hakkımız yoktur. Eğer bugün sulh mahkemelerini bucaklara kadar teşmil etmek kabil olsa bu kanuna asla yer vermemek icabeder.

İdare âmirlerinin rolü, zilyed olan kimsenin bu durumunu bozmamak ve tarafları mahkemeye gitmeye mecbur etmektir. İdare âmirlerine, el koyma suretiyle haksız hareketlerde bulunanların iddialarını ve diğer tarafın savunmasını nazara alarak bir hâkim gibi her şeyi halletmesini mümkün kılacak salâhiyetlerle tehziz etmeye imkân olmadığımı sanıyorum.

İlk tecavüzde vaziyeti sâbıkayı iade ile vazifeli bulunan idare merci, eğer işin içinde bir suç bulunduğunu müşahade ederse, elbet bunun için gerekli muameleyi yapmaktan memnu değildir. Tasarıya zilyedlik hakkında fazla hükümler koymak bunu gayrikabili tatbik bir hale getirmek olur. Mer'î kanunun 638 ve 639 ne maddeleriyle bu tasarının bir alâkası da yoktur. Zira biliyorsunuz ki, Medeni Kanunun menşei olan İsviçre'de tapu sicilinde mukayyet olmayan bir karış yer yoktur. Orada böyle ihtilâfların teşekkülünü esasen, muhaldir. Yalnız fevkalâde mürruruzamandan bahseden 639 ne madde, meselâ bir nehrin yatağını değiştirmek suretiyle ortaya çıkmış topraklarda kabiliyeti tatbikiye bulur. Bu takdirde 20 sene nizasız, fâsulasız malik gibi o toprağa tasarruf eden kimse tek taraflı yani hasımsız olarak hâkimden tescilini isteyebilir.

638 ne madde ise sahibi olmuş veya gaybubet etmiş tapulu gayrimenkule 10 sene malik sıfatı ile tasarruf edenlerin tescilinden bâhistir. Binaenaleyh bu hükümler tasarımla alâkadar değildir.

Eğer bu tasarı reddolunursa netice ne olacaktır? Bugün yürürlükte bulunan 2311 sayılı Kanun eksik ve ihtiyaca gayrikâfi hükümleriyle tatbik edilmekte devam edecektir. Muhterem arkadaşlarımızın Yüksek Meclise yeni bir tasarı sunmalarındaki maksat yürürlükteki kanunun eksik hükümlerini mümkün mertebe islâh ve ikmal etmek içindir. Biz komisyon olarak başka hükümler ilâvesini mahzurlu ve tehlikeli buluyoruz. O zaman kanunla, hukuki mevzuatla bir hâkim gibi alâkası olmayan idare âmirleri, âdeta bir hâkim durumuna geçecek ve bugünkü tatbikatta görülen aykırılıklar daha ziyade artacaktır.

Tasarının ihtiva ettiği hükümler (zaruretler, miktarınca, takdir olunur) kaidesine uyularak konulmuş bulunuyor.

Yusuf Karshoğlu arkadaşımız bu kanun tasarısı komisyonda görüşülürken kendilerine haber verilmediğinden bahsediyorlar. Komisyonun gündemi her gün mütaaddit gazetelerle ilân edilmektedir. Elbette hepimiz buna muttali bulunuyoruz. Muhterem arkadaşımız da buna vâkıf idiler. Hazır bulunabilirlerdi.

Nizamnameye yer olmadığını söylediler. Kanunda pek mücmel olarak yer almış bulunan hükümler ancak nizamnamede tafsil edilir ve tatbik imkânını bulur. Nizamname, bilhassa bunun için yapılmak lâzımdır. Kanunda mücmelen beyan edildiğinden bahsettikleri hükümlerin mahiyet ve şümülü nizamnamede gösterilir.

Bu kanun, biraz evvel arzettiğim gibi, istisnai bir kanundur. Ancak ihtiyaçları mümkün mertebe temin ve tehvîn için tedvin edilmiştir. Eğer kanunu tatbik eden merci, tabii bir merci ve kaza yetkisini haiz bir makam ve bir mahkeme olsaydı, bununla mütenasip olan hükümleri sevk etmek çok kolay olurdu. Fakat (zaruretlerin kendi miktarlarına takdir edilmesi lâzım geleceği) kaidesine uyularak, istisnânın icaplarına uyularak ancak bu nispette hükümler konabilir. Bu kanunun sebebi vaz'ını mülâhaza edince görülür ki, bu vatandaşları vahim ihtilâflara düşmekten korumaya yarıyacak iptidai tedbirleri ihtiva eden bir kanundur. İdari mekanizmanın işe karışması iltizam edilecek bundan daha iyisini yapmak mümkün değildir. Komisyonumuzun kanaati budur.

Arkadaşımızın dediği gibi yeni mekanizma, yalnız ve yalnız işi salâhiyetli mahkemelere vermekle mümkün olabilir. Adalet Komisyonu, Yüksek Meclisin arzu ve kararına uyarak bu tasarımı tetkik etmiş ve bu şekilde yüksek huzurunza arz etmiştir.

Takdir Yüksek Heyetinizindir.

BAŞKAN — Komisyondan bir sual var efendim.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl). — Efendim, tüzüğün mutlaka zaruri olduğunu beyan buyurdular. Gelen tasarının 9 nu maddesinde «gayrimenkule tecavüzün def'ine dair olan 2311 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır» deniyor. Şu halde bu teklif kanun olduğu zaman 2311 sayılı Kanun ilga edilmiş olacaktır. O müddet zarfında da tüzük yapılmamış olacağından yani tüzüğün Resmî Ceridede ilân ve tebliği müddetinece 2311 sayılı Kanun hükümleri de meriyette kalmıyacaktır. Bu itibarla bu fasıla esnasında tecavüzün men'i hakkındaki son kanun hükümleri de tatbik edilmiş bulunacaktır. Bu ciheti de yüksek takdirlerinize arz ediyorum.

BAŞKAN — (Feridun Fikri Düşünsel'e hitaben) — Maddesi geldiği zaman işaret buyursunuz.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI HALİL ÖZYÖRÜK (İzmir) — Onu Hükümetten isteyiniz, ben, komisyon başkanı olarak birşey diyemiyecğim.

OSMAN ŞEVKİ ÇİÇEKDAĞ (Ankara) — Efendim, Komisyonumuzun Sayın Başkanı, Komisyonumuzda cereyan eden müzakerelerin mahiyetini belâgatla ifade etmiş oldular. Bendeniz burada konuşan bir iki arkadaşına cevap vermek istiyorum. Evvelâ, bu kanunun lüzumuna kani olmıyan, işin adalet cihazına intikâlini isteyen arkadaşım Esat Budakoğlu'na cevap vereceğim.

2311 sayılı Kanun tedvin edilmeden evvel bu iş, bu münazaalı meseleler ve keyfiyetler, takdir ederler ki, zaten adalet cihazının yetkisi dâhilinde idi. Fakat Adalet cihazının bu işlerde süratle ve esash olarak ve hele mâni tedbir cümlesinden olarak ilgilenmesine imkân olmadığı, ferdin hakkının haleldar olduğu, emniyet ve huzurun bozulduğu ve bilhassa vatandaşlar arasında emniyet ve huzurun ihlâl edildiği, bir-

çok çarpışmalara meydan verildiği, can kayıplarına sebep olduğu görülmüş ve nihayet bu hallerdir ki, 2311 sayılı Kanunun tedvinine sebep olmuştur. Bu kanun ihtiyaç ve zaruretin ifadesi olarak tedvin edilmiş bulunmaktadır. Fakat tedvin tarihinden bugüne kadar geçen devre içerisinde bazı aksayan cihetleri vatandaşların, Büyük Millet Meclisi Muhterem âzasının ve hemen herkesin dikkat nazarını çekmiş ve bunların bertaraf edilmesi, tatmin edici bir şekle sokulması lüzum ve zarureti hâsıl olmuştur. Arkadaşlarımız bu ihtiyaç ve zarureti duyarak Büyük Meclisin huzuruna gelmişler, Büyük Meclis tasarımı İçişleri ve Adalet komisyonlarına havale etmiştir. Adalet Komisyonunda mütâaddit defalar müzakere ve münakaşa edilmiş ve nihayet üçüncü defa Yüksek huzurunza sunulmuş bulunmaktadır.

Kanunun aksayan cihetleri nedir? Sayın arkadaşlarımız; köylerle ve köylülerle çok yakından teması bulunan ve onların dertlerine muhatap olan bir arkadaşınız sıfatıyla şunu arz edeyim ki, bu kanunu hattâ bu şekliyle dahi kabul ettiğiniz takdirde köylü vatandaşların en büyük derdine en büyük şifa elinizi uzatmış olacaktırmız. Geçen defa Meclisin son günleriydi, bu tasarı buraya geldi ve müdafaa ettik. O zaman bunun bir kere de Adalet Komisyonunda incelenmesine karar verildi.

Ara seçimleri dolayısıyla yüzlerce köy gezdik. ve gezdiğimiz yerlerde yüzlerce vatandaşla bu mevzu üzerinde konuştuk. Ben onlara bizim şu tesbit ettiğimiz tadil noktalarını birer birer anlattığım vakit köylüler şükran hislerini ifade ettiler; bu kâfidir, budâ yeter dediler.

Köylünün muhtarip olduğu cihet yani, bu kanunun ıstırap veren noktaları nedir arkadaşlar? Avni Yurdabayrak arkadaşımız ifade etti; evvelâ valinin, kaymakamın, bucak müdürünün kapısını çalan vatandaş müracaatının bir an evvel is'afını ister. İşin gecikmeye tahammülü yoktur. Çünkü orada, tarlası başında bir münaza olacak, bir mücadele olacak, belki bir katil hâdisesi cereyan edecektir. İşte onu önlemek için, Kanunu Medeni mucibince menetmek iktidarı kendisinde bulunduğu halde bu iktidarı kullanmamaktadır. Fakat bir müteceviz vardır. Kendisi bu tecavüzü defetmek için Hükümete başvurmuştur. Elbette bir tecavüz, zamanında defedilmezse karşılıklı mücadele olacaktır. ferdin

hukuku, cemiyetin, huzuru ihlâl edilmiş olacaktır. İşte maddi tedbir olarak idari mesuliyet deruhde etmiş olan insanların derhal harekete geçmesi lâzımdır. Kanun bu ruhla Yüksek huzuru-nuza sunulmuş bulunmaktadır.

Kanunun aksıyan tarafları hangisidir? Birincisi, 15 gün zarfında idare âmirleri kendilerine vâkı müracaatı derhal is'af etmek ve mahalline gitmek ve bu işi bir karara bağlamak durumundadır. Şimdi, vatandaşın istediği (Sûratle hâdiseler yerine gitmek) keyfiyeti kendiliğinden doğmuş bulunuyor. Vatandaşın bağrında düğümlenen nokta şu idi: Niçin bu iş uzuyor, niçin gecikiyor, niçin birçok ihtilâflara meydan veriliyor? İşte bu cihet halledilmiştir.

İkincisi, mer'î kanunun en aksıyan ciheti; usulî tahkikti. Emniyet ve asayiş kuvvetlerimizin meveudiyeti ve onların temsil ettiği mânevi şahsiyete hürmet ederiz. Fakat bir bucak müdürünün böyle bir meseleyi tetkik ve tahkik etmesiyle, bir kaymakamın veya valinin tetkik veya tahkik etmesiyle, veya valinin veya kaymakamın vazifelendireceği bilgili birkaç memurun bu işi tetkik veya tahkik etmesiyle, silâh altında bulunan bir jandarma onbaşı veya neferinin bu işi tetkik ve tahkik etmesi arasında muhakak ki, çok büyük bir fark vardır. Bunu takdir etmek lâzımdır. İşte şimdiye kadar işler, maateessüf bu kadar ehemmiyetli bulunan mahiyetine rağmen, bir jandarma onbaşısına veya erine tevdi edildiği, bunların da bu işi vâzın kanunun maksudu dâhilinde tedvir ve tanzim etmek imkânından mahrum bulunduğu için vatandaş huzursuzluk içinde kalmıştır.

Tetkik işi jandarmaya verildiği zaman, tetkika giden jandarmanın muhtarın evinde tanzim ettiği raporun kendisini haklıktan mahrum ettiği vatandaşın bağrında düğümlenen ikinci bir nokta vardı ki; bunu da tasarı çözmüş bulunmaktadır. Tasarı diyor ki, nahiye müdürü bizzat gidecek, kaymakam ve valiler de bizzat gidemedikleri takdirde vazifelendirecekleri birkaç memur tarafından bu iş tetkik ve tahkik edilecek ve 15 gün içinde bir karara bağlanacaktır. Demek ki, bu kanun mevzuubahis şikâyeti, ıstırabı da bu şekilde ortadan kaldırmış bulunuyor. Nahiye müdürü bizzat mahalline gidip tetkik edecektir. Kaymakam ve valiler ise bizzat gidemedikleri takdirde bu işin hallü faslı için iktidar sahibi birkaç memuru vazifelendirecektir. Büyük Mec-

lisin kabul edeceği kanun bütün idare mekanizmasına işaret olacaktır. Elbette bu işaret üzerine onlar da işi ihmal etmeyeceklerdir.

Üçüncüsü, şimdiye kadar idare âmirlerinin almış olduğu kararların müessir olamaması keyfiyeti vardır. Bu bizzat kanunun kendisinden, bünyesinden doğmakta idi. Çünkü kanuna göre idare âmirinin bir kararıyla tecavüz menedildiği takdirde mütecevizin akrabasından, yakınlarından, adamlarından başka birisinin müdahale etmesi mümkündür. O gittiği takdirde gene tetkik ve tahkik mevzuudur. Bunun tecavüzünün men'i karşısında bir 3 üncüsünün tecavüzü vukubulursa, yeniden bir tetkik ve tahkik ve yeni karar mevzuu oluyordu. Vatandaş bundan muztarip ve perişan durumda kalıyordu. Ve bu suretle adaletten ve idareden soğumuştur. Halbuki şimdi idare âmiri bir karar verdiği takdirde bu karar bundan sonra tecavüz edenlere de sâri ve şâmil olacaktır.

İşte bundan sonra idare âmirinin verdiği karar yürürlüğe girecek, tesirini yapacak demektir. Bu da, kanunun şimdiye kadar boş bıraktığı en büyük bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyaç bu suretle kapanmış olmaktadır.

Dördüncü nokta; ceza keyfiyeti. Birisi vatandaşın malına tecavüz etmiş, tecavüzü menedilmiş olduğu halde tekrar tecavüz ettiği takdirde ancak beş liradan ibaret bir para cezasıyla muahaze edilebilirdi. Beş lirayı veya nihayet 25 lirayı gözüne alan ikinci bir defa tecavüz etmektedir. O tarladan, o gayrimenkulden büyük menfaatler uman kimse bu 25 lirayı mütemadiyen göze almış bulunmaktadır. İşte; bunu göz önünde tutan komisyon, bu cezanın iki aydan 6 aya kadar hapis cezası olması noktasında durmuş ve bunu tesbit etmiş bulunmaktadır.

En son kabul ettiğimiz şekil, üzerinde ehemmiyetle durulması lâzımgelen bir noktadır. Birkaç kişi elinde silâhla ve önlere traktörle, mâsum bir vatandaşın senelerden beri tasarufu altında bulunan bir tarlasına hücum etmekte, taarruz etmektedir. Vatandaş idare âmirine müracaat ederek bu tecavüzü menettirmiştir, fakat bu defa tekrar silâhlı olarak birkaç kişi ile beraber geldiği takdirde bunlara verilecek olan ceza altı aydan iki seneye kadar artırılmış bulunmaktadır.

Bazan taraf tutan on kişi, tecavüz etmiştir. Bunlar da silâhlı sayılarak cezaları altı aydan

İki seneye kadar tesbit edilmiş bulunmaktadır. Yani bu gibi ahvalde ceza bu kanunla teşdit ve teyit edilmiş bulunmaktadır, karar müessir kalmaktadır. Bu suretle başkalarının malına tecavüz önlenmiştir.

Kanunun boşluğu bunlar idi, vatandaşların bize haykırdıkları şikâyetler de bunlardan ibaret idi. Kanun tasarısı tamamen bu boşluğu doldurmuş bulunmaktadır. Bu kanun böylece kabul edildiği takdirde arkadaşlarım, emin olunuz ki vatandaşa en büyük iyiliği yapmış olacaksınız. Vatandaş bunu hasretle hattâ iştîyakla beklemektedir, takdir sizindir.

BAŞKAN — Daha söz almış 20 arkadaşımız vardır. Bu arada verilmiş dört kifayeti müzakere takriri var, okutacağım.

Yüksek Başkanlığa

Gayrimenkule tecavüzün def'ine dair kanunun tümü üzerinde cereyan eden müzakereler kâfidir.

Reye konularak maddelere geçilmesini arz ve teklif ederim.

**Sivas Milletvekili
İbrahim Duygun**

Yüksek Başkanlığa

Müzakere kâfidir tasarının maddelerine geçilmesini arz ve teklif ederim.

**Zonguldak Milletvekili
Suat Başol**

Yüksek Başkanlığa

Müzakere kâfidir kanunun maddelerinin müzakoresine geçilmesini arz ve teklif ederim.

**Tokad Milletvekili
Sıtkı Atang**

Yüksek Başkanlığa

Müzakerenin kifayetini arz ve teklif ederim.

**Çanakkale Milletvekili
Ömer Mart**

BAŞKAN — Efendim, kifayeti müzakere takririni...

RİFAT SİVİŞOĞLU (Zonguldak) — Aleyhinde konuşacağım.

Muhterem arkadaşlarım, bu kanunun âdil veya gayriâdil daha doğrusu demokratik veya antidemokratik mahiyeti üzerinde esash konuşmalar yapılmadan kifayeti müzakereye doğru gitmek bence hiç doğru değildir.

Bu kanunun demokratik yani âdil bir kanun olduğu kabul edilecek olur da kifayeti müzakere yolu tutulacak olursa nakıs veya tamam hükümleri ihtiva edip etmediği iyice anlaşılamıyacaktır. Bir kere peşinen İçişleri Bakanı muhterem arkadaşımız bu kanunun nâkıs ve gayrikâfi hükümleri ihtiva ettiğini teslim buyurdular. Açıkta açığa kanunda idari makamın vereceği kararın infaz mahalli gösterilmemiştir.

Tekrar edeyim, Kanunda haremrahın, yani mütecevizünaleyhin ihtiyar edeceği masrafın haksız çıkan taraftan icrâ yoluyla tahsil edileceği gösterilmiş iken esas men ve def kararının hangi makam tarafından infaz edileceği gösterilmemiştir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ... (Maddelerde sesleri). Bunlar maddelerde konuşulması mümkün şeyler, fakat kanunun temel taşlarıdır.

Sonra arkadaşlar, fakirlik bir hakkın istihsaline mâni telâkki edilmemelidir. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda müzaheret-i adliye kaidesi vaz'edilmiş iken ...

BAŞKAN — Rifat Bey, kifayeti müzakere hakkında.

RİFAT SİVİŞOĞLU (Devamla) — Sadece müzakere kâfidir demek kâfi değildir. Bunun mucip sebeplerini arz etmek lâzımdır. Yoksa müzakere kâfidir veya değildir diye buradan ayrılacak olursak niçin kâfidir veya niçin kâfi değildir, diye beni suale çekeceksiniz. Bunun için sebeplerini izah etmeme müsaadenizi rica ederim.

Hukukta adli müzaheret kararı mevut iken burada bir fakirin hakkını taharriye ve istihsale mâni bir hüküm vardır. Bir fakirin elinden tarlası alınmış iken bunun haremrahını veremediği, hattâ kaymakama vereceği istidanın pul parasını bulamadığı hukukunu aramaktan âciz bir duruma düşecektir. Bunun için müzakere kâfi değildir arkadaşlar. Bunun üzerinde uzun uzadıya duralım.

Sonra, Medeni Kanunda bu kanunun ihtiva ettiği hükümleri karşılayacak maddeler olduğunu size madde madde göstereceğim. Usul Kanununda az bir tadilât yapmakla Medeni Kanun bu ihtiyacımızı karşılayacaktır. Anayasamızın 8 nci maddesi gayet sarıhtır. Yargı hakkı kaza salâhiyetini haiz hâkimlere verilmiştir.

BAŞKAN — Usul hakkında müzakerenin yeter olmadığı hakkında konuşunuz.

RİFAT SİVİŞOĞLU (Zonguldak) — Yukarıda arzettiğim sebeplerden dolayı müzakere kâfi değildir. Uzun uzun konuşalım arkadaşlar.

BAŞKAN — Efendim, kifayeti müzakere takrirlerini reyî âlinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Kifayeti müzakere kabul edilmiştir.

Bundan başka daha iki takrir vardır. Bunları da okutup reyî âlinize arzedeceğim.

T. B. M. M. Başkanlığına

Şifâhen arzettiğim sebeplere binaen teklifin reddini saygı ile arz ederim.

Bursa Milletvekili
R. Aybar

Yüksek Başkanlığa

Arzeylediğim sebeplerden dolayı gayrimenkule tecavüzün def'ine dair olan bu kanun tasarısının ilgili olduğu Adalet ve İçişleri Komisyonlarının bir arada ve bu hususta evvelece takrirleri bulunan arkadaşların da huzuriyle ve vakit geçirmeksizin görüşülmesinin kabulünü rica ederim.

Saygılarımla ...

Yozgod Milletvekili
Yusuf Karshoğlu

BAŞKAN — Bu takrirlerden en aykırısı tasarının reddini mutazammın olanıdır. Evvelâ bunu reye arzedeceğim.

Tasarının reddini kabul buyuranlar ... Etmiyenler ... Takrir reddedilmiştir.

Tasarının bâzı mülâhazalarla Komisyona iadesi hakkındaki Yusuf Karshoğlu arkadaşımızın takririni kabul edenler ... Etmiyenler ... Bu takrir de reddedilmiştir.

Maddelere geçilmesini kabul edenler ... Etmiyenler ... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Gayrimenkule tecavüzün def'ine dair kanun

MADDE 1. — Özel ve tüzel kişilerin yedlerinde bulundurdıkları gayrimenkullere başkası tarafından tecavüz ve müdahale olunarak ihdasıyet edildikte ilde vali, ilcede kaymakam, bucakta bucak müdürü tarafından aşağıda yazılı hükümler dairesinde bu tecavüz defi ve gay-

rimenkul zilyedine teslim olunur.

Zilyedliği idari kararla sâbit olan kimsenin bu gayrimenkulüne her kim tarafından olursa olsun başka bir tecavüz vâkı olursa yeni bir tahkikata mahal olmadan tecavüz men edilir.

AHMET GÜRKAN (Tokat) — Sevgili arkadaşlarım, çok defa uydurma kelimelerden şikâyet ediyorduk ve halâ da etmekteyiz. O uydurma kelimelerden 2 - 3 tanesini halen müzakerede olan maddenin başında görüyoruz. Müsaade ederse-
niz okuyayım: «özel ve tüzel kişilerin» Bu kelimeler her halde hakiki ve hükmi şahısların karşılığı olarak kullanılmıştır. Yani «özel» kelimesi «hakiki» nin karşılığı olarak kullanılmıştır. Halbuki «özel» kelimesi «hakiki» nin değil «zâtî» nin veya «hususî» nin karşılığıdır. Binaenaleyh mukaffa oldukları için olacak ki, arkadaşlarımız komisyonlarda dahi bu kelimeler üzerinde durmamışlar ve mânasını anlamamışlardır. Kendilerini mâzur görürüm. Çünkü uydurma kelimeleri her kesin bilmesi mecburiyeti yoktur. Eğer biz bunu hakikaten aynı kelimelerin karşılığı olarak almak istersek özel kelimesinin yerine (gerçekel) kelimesinin kullanılması lâzımdır ki, bu da lisan-
da çok ağırlık veren bir kelimedir. gerçek kelimesi hakikatın karşılığıdır. Yani yai nisbi karşılığı olarak yeni terimde (el) eki kullanılıyor.

Sonra (kişi) şahsın karşılığı olarak kullanılmaktadır. Kanaatimece kişi şahsın karşılığı değildir. Medeni Kanun hükümlerine göre (şahıs) kelimesi üzerinde hukukçılarımızın uzun uzadıya mütalâaları vardır.

Şahsiyet, medeni haklara sahip olmak demektir. Medeni haklara sahip olmıyan şahıs değildir. Eskiden müebbet küreğe mahkûm olanların medeni hakları ellerinden alınırdı. Yani şahsiyetleri idam edilirdi. Biz kişiyi şahıs karşılığı değil, fert olarak kullanıyoruz. Nitekim cenaze namazında imam, «er kişi niyetine», «kadın kişi niyetine» diye nida eder. Ölü, (kişi) olduğuna göre, şahıs değildir.

Şimdi asıl buradaki mütalâamı şöylece hülâsa edeyim: Eskiden beri hukukçular tarafından kabul edilmiş olan kelimelerin özel ve tüzel kişiler yerine kullanılarak bunun, hakiki ve hükmi şahıslar) olarak tâdilini teklif ediyorum; bir.

İkinci; eski kanunun kör bıçak gibi kesme-
yişinin sebeplerinden birisi de, vâkı müdahale-
nin men'ine karar verildiği zaman gayrimenkul haliyle teslim edilmiyordu. müteceviz

tecavüz ediyor, ve derhal tarlayı ekıyor. Bir taraftan tahkikat yapıyor, tecavüzün men'ine karar veriliyor, fakat haliyle teslim edilemiyor. Çünkü içinde ekim vardır. Hak sahibine deniyor ki, ne vakit bu ekin kaldırılırsa tarlamı o vakit alabilirsin. Bu, doğru değildir. Bu vaziyeti önlemek için maddenin birinci fıkrasının içine; (gayrimenkul mevcut haliyle teslim edilir) ibaresini ilâve etmek lâzımdır. Bu şekilde maksat hâsıl olacaktır.

Bendeniz her iki teklifimi önerge halinde takdim ediyorum. Hüküm ve karar sizindir.

MUSTAFA ÖZDEMİR (Tokat) — Muhterem arkadaşlar; bu kanun tasarısının 30 . VII . 1951 tarihinde akdedilen birleşimde yapılan müzakeresi sırasında söz almış ve tasarıda noksan bulduğum bir nokta hakkında izahatta bulunmuş ve bunun için de bir önerge takdim etmiştim. Yeni gelen tasarıda bu hususa hiç temas edilmediğini gördüğüm için huzurunuza işgal etmiş bulunuyorum.

Noksan bulduğum cihet şu idi : 2311 numaralı Kanunun tatbiki sırasında vazifedarlarca; vukubulan bazı yanlış kanaat ve ihtihatlar dolayısıyla, gerek icar ve gerekse ortaklık suretiyle bir gayrimenkule vaziyet etmiş olan şahıs zilyed telâkki edilmek suretiyle, birçok haksızlıklara sebebiyet verilmiştir. Halbuki bu, doğru değildir. Meselâ; bir tarla sahibi tarlasını mahallî unul ve âdet dairesindeki şartlarla bir çiftçiye ortak olarak ektiriyor. Mahsül kalkıyor. Herkes hissesini alıyor ve ortaklık mukavelesi sona eriyor. Fakat tarla sahibi ortakçıdan memnun olmamıştır. Ertesi sene tarlasını başka birisine ortak veriyor. Yeni ortak işlemek üzere tarlaya gidiyor. Bu defa karşısında geçen seneki ortağı görüyor ve eski ortak yeni ortağa diyor ki; «bu tarlayı geçen sene ben ektim zilyedlik hakkım vardır, sen çekil gene ben ekeceğim» iş tarla sahibine aksettiriyor. Tarla sahibi de «tarlamı bu sene için ben bu adama ortak verdim, seninle bir alâkam kalmamıştır, binaenaleyh tarlada hakkım yoktur, mülk benimdir» diyorsa da eski ortak dinlemiyor ve tarlayı işlemeye devam ediyor. Tarla sahibi idari makamlara müracaat ediyor. Yapılan tetkikat ve tahkikatta eski ortakçı zilyed telâkki edildiği için tarla sahibine mahkemeye müracaat etmesi lüzumu tefhim ediliyor. Tarla sahibi eliboş olarak dönüyor ve eski ortakçı zilyed

sıfatıyla senelerce tarlayı işgal ediyor... Tarla sahibi de senelerce mahkemede uğraşmak mecburiyetinde kalıyor. İcar da aynıdır.

Muhterem arkadaşlar, şu mâruzatım bir vakıadır. Şu vaziyet karşısında mülkiyet hakkı ve adalet prensipleri nerede kalıyor?. Bu suretle vatandaşların arasında müteakabil emniyet ve itimat da kökünden sarsılmış oluyor.

Kanunu Medenin zilyedliği tarif eden hükümleri bugünün realitelerine uymadığından bu maddede zilyedliğin etrafiyle tarif ve izah edilmesi lâzımdır. Bu tarif yapılmadığına göre, yukarıda arzettiğim vakıalar dolayısıyla, mülk sahibinin mâruz kaldığı haksızlığı izale etmek icabeder. Bu itibarla evvelece yaptığım teklifi yine tekrar ediyorum. Teklifim şudur : (Gayrimenkul üzerinde icar veya ortaklık suretiyle tesis edilmiş bulunan işlemler zilyedlik sayılmaz). Bu teklifimin birinci maddeye üçüncü fıkra olarak ilâvesini rica ediyor ve bunun için bir önerge takdim ediyorum. Kabulünü rica ediyorum.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim, bu birinci maddeden itibaren yüksek heyetinizin, maddeleri kabil olduğu kadar muvazah ve tatbikatta münazaaya mahal vermiyecek şekilde çıkarması gerekmektedir. Çünkü tasarının 8 nci maddesinde bir tüzük yapılacağından bahsedilmektedir.

HÂMİT ŞEVKET İNCE (Ankara) — Tüzük lâzım.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Devamla) — Müsaade buyurun, bendeniz ne dediğimi biliyorum. Şimdi tüzüğün yapılacağı beyan edilmektedir. Tüzük, malûmü âliniz, Hükümet tarafından teklif edilip Danıştay tarafından tanzim edildikten sonra cari olan bir hükümdür. Bunun yapılması için en aşağı bir sene ister. Halbuki, 9 nu maddede bu kanunun intişar ettiği anda, 2311 numaralı Kanun meriyetten kalkmaktadır. Demek ki; bu kanunun meriyetten kalkmasıyla tüzüğün çıkarılması arasındaki bir senelik müddet zarfında tecavüzün idareten emn'i imkânsız olacaktır. Şu hale göre..

MECDET ALKİN (Kütahya) — Bir geçici madde koyalım.

BAŞKAN — Birinci madde üzerinde konuşunuz lütfen.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Devamla) — Müsaade buyurun, sebebi mucibini beyan edi-

yorum. 2311 sayılı Kanunda olduğu gibi, Tüzük kanunun ihtiva etmediği bir takım hükümleri ihtiva ettiği, kanunun mahiyetini değiştirici bir karaktere malik olduğu için tanzimine dâhi meydana vermemek eslem bir tariktir. Bu nasıl mümkün olabilir. Bu, kanunun metni üzerinde birinci maddeden itibaren aşağıya doğru giderek mümkündür. İhtilâf noktası olarak arkadaşlarımız tarafından ileri sürülebilecek noktaları, birer birer ele alıp, kanunu kabil olduğu kadar etraflı bir halde çıkarabilirsek, o zaman tüzükten istigna kabil olur. Bunu Yüksek Meclisin dikkatine arz ediyorum. Bu itibarla, usul ve nizamata talûk eden bu mâruzatımdan sonra esas metin hakkındaki mâruzatıma geleceğim.

Esas metinde; «ilde vali, ilçede kaymakam, bucakta bucak müdürü» deniyor. Şimdi burada, gerçi bundan evvelki kanunda da böyle idi ya, bir iltibas olabilir ve merciler de dereceleri itibariyle bir müsavatsızlık, bir tesavisizlik bulunabilir. «İlde vali» diyor. İlden maksat nedir? Şöyle beraber mütalâa edildiğinde ilde demekle bunun mânası ne oluyor? Yalnız merkez kazası oluyor.

Şimdi merkez kazası diyoruz, halbuki merkez kazasının kaymakamı, bucak müdürleri vardır. Bu noktaya Yüksek Meclisin dikkatini çekerim. Bunda valinin bir yetkisi yoktur, ancak merkez kaza kaymakamı sıfatıyla bir salâhiyeti bulunmaktadır. Binaenaleyh burada vali ancak bu sıfatla mevzuubahis oluyor. Halbuki, demin bâzı arkadaşların da ifade ettiği üzere, madem ki, yeni bir kanun yapılıyor ve yeni bir tatbikata doğru gidilmek isteniliyor, bâzı mahzurlar ileri sürülüyor, o halde bunlar da dikkatten uzak tutulmasın. Yoksa bendeniz de bu kanunun taraftarı olduğumu tekrar arzedirim, bu kanun faydalıdır ve cemiyete nâfidir. Mâruzatım kanunun daha işler ve supl bir hale getirilmesine mâtuftur. Bu itibarla bendenize de bu işte bir kademe vaziyeti tesis etmelidir. Yani nahiye müdürünün yapacağı tahkikat kaymakama intikal etmeli, hükmü nihaiyi kaymakam vermelidir. Zannedirim ki Sayın Karshoğlu da burada benden evvel bu mütalâayı dermeyan etti. Şu halde valiyi bu işe karıştırmakta bir mâna yok. Vali ne sıfatla karışıyor? Vali ola ola merkez kaymakamı sıfatıyla nahiyeden gelen işlerin katî mercii olsun, bunu anlarım. Şu halde madde üzerinde

biraz durmak lâzımdır. Yani iki derece koymalı; nahiye müdürleri tahkikatı yapsın, fakat zilyedlik için kaymakam ve merkez kazasından vali - kaymakam hizasında olarak - buna karar versin. Bunu anlarım. Fakat nahiye müdürü, kaymakam ve vali denmesi bir tuhaf oluyor gibi geliyor bendenize. Merkezi kazada vali demek daha doğru olur.

Yine Karshoğlu arkadaşımızın ehemmiyetle işaret ettiği hissei şayia meselesi vardır. İştirak halinde mülkiyet olsun, müsterek mülkiyet olsun, hangisi olursa olsun maksadımız oldur ki, hilâfı aslolan bir idari kanal açıyoruz. Bu hissedarlardan birisi müracaat ettikte ona; (senin hakkın yoktur. Çünkü ibare şudur: «özel ve tüzel kişilerin yedlerinde bulunan..») Bunda hissedarın durumu tasrih edilmiyor. Yani çok sıkışılırsa pek zorlanırsa bu maddeden hissei şayia sahibinin de takip yapılabilmesi mânası istimbat olunabilir, çıkarılabilir. Ama pek zorlamakla çıkarılabilir. Şimdiye kadarki tatbikatta çıkarılmamış, hissei şayia sahipleri bundan istifade ettirilmemiştir. Halbuki yüksek malûmunuz, maksadı temin etmek için hissei şayia sahiplerinin de bu işte yetkileri olabilmesini kabul etmek lâzımdır. Kanunun maksadını temin etmek de bu suretle mümkün olabilir. Çünkü birçok mallar hissei şayia sahiplerinin elindedir. Onlar diğer hissedarlara izafeten idare etmektedirler. Elllerinde bir vesika yoktur. Çünkü cemiyetimiz bu hususta itimatla işini görüyor. Biz de öyle, mektubata pek kıymet verilmez; ağızdan gider işler. Onun için hissei şayia sahiplerinin bu kanundan istifade etmeleri lâzımdır. Gerek iştirak halindeki mülkiyette, gerek müsterek mülkiyette, mülk sahiplerinin istifade etmeleri, maksadı kanunu temin etmek bakımından, faydalı olur mülâhazasımdayım.

Sonra muvazaa halinde tahkikat meselesi. Muvazaa halinde tahkikat için de kanuna bir hüküm koymakta fayda vardır. Yani bir kere zilyedlik şeyi üzerinde yürüyoruz. Muvazaa halinde de bir hüküm koymalıyız ki kanun daha iyi işler ve maksadını da temin eder bir mahiyete girsin.

Zilyede ekinin de teslim edilmesi meselesi; o da çok mühimdir arkadaşlar. Malı teslim etti, ekini var adamın. Bir tabaka kâğıt üzerine «teslim ettim» demek kabildir. Fakat biz bu kanunu niçin yapıyoruz? Münazaayı menetmek için.

Fakat malı teslim ediyorsun, ekini teslim etmiyorsun. O zaman daha kötü olacaktır. Çünkü be-riki adam gitmiş idarenin hükmü ile el koymuş oluyor. Öteki adam da gelecek diyecek ki; ekin benim. Ekin ne demektir arkadaşlar? Ekin; her eüz'ü şayiinde tarlanın içine girmek hakkını ken-disine bahşetmek demektir.

Gerek bendenizin ve gerekse diğer arkadaş-ların söyledikleri tatbikata mütaallik bütün hu-suslar birer birer müspet veya menfi olarak ko-misyon tarafından ya kabul veya reddedilse de netice heyeti umumiyenin takdirine arzoluna-caktır. Bu itibarla bütün bu konular birer birer işlenmelidir. Ta ki, tatbikatta hem kanun hüküm-leri işler bir hale gelsin, hem de böyle birtakım yağmurdan kaçarken doluya tutulma vaziyeti hâsıl olmasın. Meselâ ekin işi kaldırılıyor. Bunun taşını pirincin içinden kim ayıklayacak? Hangi kaymakam veya nahiye müdürü bunu halledecek? Biz vâzı kanun olarak bu kanundan tatbikat bakımından bir netice almak isteriz. Bu itibarla ekim meselesini de yüksek takdirinize arzederim.

Mahalline gitme meselesi; tatbikat bakımın-dan nahiye müdürleri tarafından yapı-lır, deniliyor Fakat bu «mahalline git-me» konusu, üzerinde ehemmiyetle du-rulacak bir konudur. Buraya mahalline gitme mecburiyeti konursa, şimdiye kadar mahal-line gitmeden hallolunabilen birtakım hususların halline imkân kalmaz. Ve bu kanun kolaylık ol-maktan ziyade ağırlık olur. (Maddesinde söyle sesleri) Bu, birinci maddenin şümülüne girmek-tedir, prensibini burada tebarüz ettirmekte fay-da vardır. Bendenizin umumiyet itibariyle söy-lediğim sözler..

BAŞKAN — Birinci maddede «mahalline git-me» yok.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Devamla) — Oraya giriyor, salâhiyeti belirtiyor. Bendeni-zin takip ettiğim gaye, dikkatinizi çekmektir. O maddede tekrar kürsüye gelmektense bu maddede prensibe taallûku itibariyle arz ediyorum.

Burada bir şey daha vardır, maddenin tan-zimine aittir. O ciheti de temin edecek olursak daha iyi olur. Mahalline gitmek mevzuu ile alel-itlâk bir hükme bağlamıyoruz. Verilecek para mevzuubahis oluyor. Birinci maddede prensip itibariyle mevzu halledilsin. Dâvanın bütün safa-hatını Yüksek Heyetinizin, tüzük hakkındaki

hususlarını da nazarı dikkate alarak, işlenmesin-de fayda vardır. Arkadaşım uzun konuştu diye istical gösterdiler. Kendileri de bilirler ki, tat-bikatta il, ilce ve bucaklarda vali, kaymakam ve nahiye müdürleri Meclis tarafından verilen ka-rarlarla işleri daha kolaylıkla görürler ve ha-yırlı neticelere varırlar. Mâruzatım bundan iba-rettir.

BAŞKAN — Yusuf Karşioğlu.

Riyaset, hatip arkadaşların madde dışına çık-mamasını istirham eder.

YUSUF KARSLIOĞLU (Yozgad) — Efen-dim; yalnız birinci madde üzerinde kanaatimi arzedeceğim.

Tasarının birinci maddesi şöyledir : «Özel ve tüzel kişilerin yedlerinde bulundurdıkları gayrimenkullere başkası tarafından tecavüz ve müdahale olunarak ihdasıyet edildikte ilde va-li, ilcede kaymakam, bucakta bucak müdürü tarafından aşağıda yazılı hükümler dairesinde bu tecavüz defi ve gayrimenkul zilyedinin teslim olunur.

Zilyedliği idari kararlar sabit olan kimsenin bu gayrimenkulüne her kim tarafından olursa olsun başka bir tecavüz vâkı olursa yeni bir tahkikata mahal olmadan tecavüz menedilir.» Bu madde kısadır ve kısardır.

Arkadaşlar bu maddenin, şöyle olması lâzim-gelir :

Hakiki ve tüzel kişiler; (tüzel kişi tâbiri bir kere Anayasa ile kabul edilmiştir, o suretle kullanmak lâzımgelir, fakat hakiki kelimesinin aynen kalması icabeder, yeni bir kelime koyma-ya lüzum yok.) Hakiki ve tüzel kişilerin elle-rinde, (burada, yedlerinde demenin ne mânası var) ellerinde bulundurdıkları gayrimenkullere başkası tarafından tecavüz ve müdahale edildi-ğinde. (Bu şekil güzel Türkçemizle pek âlâ ifa-de edilir. Devam ediyorum;) zilyedin bu gayri-menkul iştirak halinde veya müşterek mülkiyet suretiyle, şayan tasarruf edilmesinde ise, his-sedarlardan hepsi birden veya içlerinden birisi veya bir kaçı, hükmi şahsiyetlerde mümessilin veya temsil ettiği topluluktan birisinin veya bir kaçının müracaatı üzerine, ilde vali, ilcede kay-makam, bucakta bucak müdürü tarafından aşağıda yazılı hükümler dairesinde bu tecavüz gayrimenkulün tamamından defi - bu tamamın-dan kelimesi lâzımdır - ve gayrimenkul zilyed-lerine teslim olunur. Zilyedliği idari kararlar

sabit olan kimselerin gayrimenkullüğüne her kim tarafından olursa olsun başka bir tecavüz vâkı olursa yeni bir tahkikata mahal olmadan tecavüz menedilir, - eskisi gibi - ancak muvazaa iddia edilirse soruşturma yapılır. Bu çok zaruridir. Bundan çok fenalıklar çıkar. Hattâ bundan çok işler çıkaracak idareciler bulunabilir. Hakikati olduğu gibi ifade edeyim.

İki tarafın da elinde bulunmayan metrûk bir gayrimenkulün zilyedi kendi veya murisi adına tapu kaydı bulunan kimsedir. Onun üzerinde bir münazaa olursa o da haliyle bırakılacak değilya, bunda da bir tarafa, zilyedsin, diğer tarafa da mahkemeye git demelidir.

Arkadaşlar, böyle bir gayrimenkul beş kişinin elindedir. Bir adam geldi, bu gayrimenkule tecavüz etti. Bu beş kişiden bir veya birkaçı gitti, dedi ki, bizim zilyed olduğumuz şu gayrimenkule filân tecavüz etti, bunu menedin. Nahiye müdürü; bunun zilyedi beş kişidir, halbuki içinden bir veya ikisi müracaat etti, diğerleri müracaat etmiyor, o halde sen de git mahkemeye, diyor. Ben bu hususta sizleri rahatsız etmekten korkmasam birkaç tane bucağın müdürü kararları okurdum, ne acip kararlar olduğunu görürdünüz. Bunu aşağıda halledecek bir madde yoktur.

Yine bendeniz maddede zikretmişim, bir köyün merası vardır, bir adam gelmiş, tecavüz etmiş, makinelerini bırakmış. O köy halkından biri veya birkaçı müracaat ederse, bu adam tecavüz etti derse . . . Sayın Halil Özyörük'de bu cihetlere temas buyurdular, hakikaten bu kanun fiili zilyedliği koruyan bir kanundur. Bu adamların müracaatı kabul edilecek mi? Yoksa, senin mümessilin, ihtiyar heyetin gelmedi diye ret mi edilecek? Arzettiğim bu sarahatin kanunda bulunmasında ne zarar var. beş on kelime, cümle fazla olursa ve bu suretle eksik tarafı kalmazsa elbette ki, iyi olur. Esasen tüzüğe de lüzum yok, tüzük üzerinde de sırası gelince arzedeceğim.

Yeni bir şey konulmuş . . . Güzel, zilyedliği idari bir karar ile sabit olan kimse meselesi.

Arkadaşlar, bu, muvazaaya çok müsait bir şey. Her hangi bir adam, benim gayrimenkulüme tecavüz etti diye dava ettirir. Adam gelir, tecavüz ettim, ama bunun aslı benden gitmedir der. Bunu böyle itiraf ve ikrar ettikten

sonra yani bunun aslı benden gitmedir deniyor, ama; sen mahkemeye git, ikrarla bu adamın zilyedliği sabit oldu, şimdi böyle bir karar verildiğine göre hakiki zilyed müracaat ederek, derse ki; bu, muvazaadır, müretteptir, esasında benim malımdır, bu adamlar muvazaa etmiştir. Bu idari bir kararla sabit oldu diye yeni bir tahkikat açtırmaya hakkı olmamalı mıdır? Bu vatandaş bir tahkikat yaptıramamalı mıdır? Âcil bir tahkikatın yapılması lâzımdır.

Arkadaşlar; mahallinde birçok vakalara şahit olduk. Bu hâdiseleri gözümüzle gördük. Elleri bulunan, hakikaten öyle şeyler oluyor ki; söylenemiyor. Bir adamın bir gayrimenkülü vardır. Adam 10 - 15 sene koşusu olmadığınlan sürememiştir. Birisi buna tecavüz etmiştir, ikinci tarafın da elinde değildir, bunları hali münazaada bırakmak mı lâzımdır? Yoksa sen zilyedsin, sen de mahkemeye gideceksin diye münazaayı bertaraf etmek mi gerekir? Elbette birine zilyed demek lâzım. Binaenaleyh, zilyed kimi sayacağız? Kiminin kendisi veya murisi namına tapusu vardır. Onu zilyed saymak, diğerine mahkemeye git demek yerinde olur. Tapusu yok da vergisini veriyor. Onu zilyed sayarak diğer tarafı mahkemeye göndermek icabeder.

Demin arkadaşım da söyledi, her şey olmak ihtimali vardır. Onun için madde biraz kısa olacağına uzun olsun. Bendeniz bunun için bir takdir veriyorum.

BAŞKAN — Mahmut Güçbilmez.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Aziz arkadaşlar, bu kanunun çok geniş halk tabakalarını alâkadar edecek bir kanun olması itibariyle ehemmiyeti derkârdır. Bu bakımdan bu kanun üzerinde pek çok arkadaşın söz almış olması bunun bir başka delilini teşkil eder.

Şimdi kanunun birinci maddesi üzerinde yine gördüğümüz şekilde muhtelif arkadaşlar konuşmak ihtiyacını duymuşlardır.

Bendeniz daha evvel konuşmuş olan arkadaşların temas ettikleri noktalardan gayri bir iki noktaya temas edeceğim.

Aşağıdaki maddelerden anlıyoruz ki, bu kanunu bizzat tatbik edecek olan lise mezunu nahiye müdürleridir. En yüksek tahsili lise olan nahiye müdürlerini burada hep misal olarak alıyoruz, halbuki bunların içerisinde ilk ve orta-

okulu bitirmiş nahiye müdürleri de bulunacaktır. Şu halde kanunu tatbik edecek olanın evvelâ kanunu yapanın anladığı mânada kanunu anlaması lâzımdır. Kaldı ki, bu kanunu, hakları taallûk eden tarafların da sarahaten anlamış olmaları gerekir. Bu vuzuhu verebilmek bakımından kanunun birinci maddesinde naçizane olarak hatalı gördüğüm bir iki noktaya temas ediyorum; metinde deniyor ki; özel ve tüzel kişilerin yedlerinde bulundurdıkları gayrimenkullere başkası tarafından «tecavüz ve müdahale olunarak ihdasiyet edildikte.» Bu tüzel ve özel kişilere daha evvelki arkadaşlar temas ettikleri için bunlar üzerinde durmuyorum. Temas edilmeyen nokta şudur; «tecavüz ve müdahale olunarak ihdasiyet edildikte.»

Şimdi arkadaşlar, fiilî bir vaziyeti ifade edebilmek için kanunun birinci maddesinin birinci fıkrasına iki tane arapça kelime koymuşuz: Tecavüz ve müdahale, bir de terkip koymuşuz: İhdasiyet. Aşağıdaki maddeler buna mütenazır olsaydı bir dereceye kadar yukarıyı kavrayan aşağıyı da kavramış olur derdik. Fakat aynı fiilî vâkıanın başka deyimler, başka maksatlar yönlerinden, başka formüller halinde ifadesi olan aşağıdaki maddelerde bu üç kelime ve terkip yer almamaktadır.

Meselâ ikinci maddede: «Tecavüzü men edilen» denilmektedir, üçüncü maddede «Tecavüz eden» denilmektedir. Dördüncü maddede «tecavüzden evvel» denilmektedir. En son maddede, yani 7. maddede «tecavüzün def'i» denilmektedir. Şu halde müşterek olan kelime «tecavüz» kelimesidir. Esasen kanunun başlığında da, isminde de «Gayrimenkule Tecavüzün Def'ine dair Kanun» denilmektedir. Bu itibarla bu kanunun men'e çalıştığı fiil «tecavüz» fiildir, siyanet etmek istediği haklar tecavüzle ihlâl edilen haklardır ve konan bütün zabıta bu tecavüz kelimesinden doğan huzursuzluğu düzenliyecek olan zabıta. Hal ve keyfiyet böyle olunca; «tecavüz ve müdahale, ihdasiyet» gibi, hele yeni neslin hiç anıyamıyacağı, kavrayamıyacağı, belki de artık yeni edebiyat metinlerinde de görmediği bu kelimelerle kanunun niçin iğlâk edelim? Niçin anlaşılması müşkül olan bir durumu kanun yapanlar olarak biz ihdas edelim?

Haklı olarak, bu kanunu tatbik edecek olan nahiye müdürü, liseden yeni çıkmış, genç müdür; düşünecek : Yahu yukarıki maddede «teca-

vüz ve müdahale, ihdasiyet» diyor. Acaba tecavüzle ne kastediliyor? Nereye kadar giden bir fiildir? Müdahale ile nereye kadar gidilir; ihdasiyet nedir? Ve ihdasiyet hali var mıdır, yok mudur? Ben bu işe el koyabilir miyim, koyamaz mıyım? Buyurun size bir tereddüt safhası. Biz kanunu, işler bir mekanizma olarak yapmak mecburiyetindeyiz. Yoksa tereddüt mekanizması yapmakla mükellef değiliz.

Komisyounun bu noktayı daha sade bir formülle halletmesini temenni ediyorum. Komisyon bizi tatmin etmezse bendeniz bir teklif veririm.

İÇİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ AVNİ YURDABAYRAK (Zonguldak) — Efendim, Mahmut Güçbilmez arkadaşımızın bahsettiği terimler üzerinde duracak değilim. Onu Yüksek Meclis münasip görürse belki komisyon, belki burada bir şey teklif eder, bir şekle sokar. Bendeniz yalnız «özel ve tüzel kişiler» tâbiri üzerinde duracağım. «Özel» diye bir terim yoktur. Fakat «tüzel» bir terimdir. «Özel» yerine «hakkiki» demek lâzımdır, yahutta «gerçek» diyebiliriz. Binacnaleyh ya (hakkiki ve tüzel kişiler) veya «gerçek ve tüzel kişiler» demek lâzımdır.

Fakat «ihdasiyet», «tecavüz» ve «men'i müdahale» tâbirleri üzerine yine komisyon adına bir şey söylemeyeceğim. Yalnız «tecavüz» ve «men'i müdahale» kelimelerini bilmeyen bir lise mezunu bulunduğunu ben tahmin etmiyorum. Bu «tecavüz» ve «müdahale» kelimelerini. Fakat «ihdasiyet» belki bunu bilmezler. Terim meselesi hakkında mâruzatım budur.

Şimdi diğer arkadaşların tereddüt ettikleri bâzı noktalara temas edeceğim. 1-2 arkadaş (hisseyi şâyia) üzerinde durdular.

Arkadaşlar, bu, ya iştirak halinde mülkiyettir, ya müşterek mülkiyettir. Her iki halde de eğer biz bunu mülkiyet bakımından derinliklerine gitmeye kalkarsak bu kanunun gerçevesi içinden çıkmış bulunuyoruz. Misal olarak arzedeyim; 5 kardeş bir yeri ziraat ediyor. 4 kardeş oradalar, yahut da ahar bir yerdelerdir. Şimdi buna bir üçüncü şahıs müdahale ederse, bu dört kardeş yerine, biri fiilen ziyeddirdi. Bunların müdahalesini menettirir. Alacağı ilâmı diğer kardeşler arasında bir ihtilâf zuhurunda o ilâmı istimal eder mi etmez mi gibi bir takım mülâhazalar ileri süren arkadaşlar vardır. Buna verilecek cevap, dördüncü madde bu hususta gayet sarihtir.

Bu gibi fiilî vaziyetlerde, onun hakkı olduğu takdirde, müruruzaman müddeti koymuştur. İlâmı alan o vatandaş günün birinde dört kardeşin hakkını ketmetmek yoluna gidebilir. Bu takdirde yine dördüncü maddenin hükmü sarih'tir. Fiilin vukubulduğu tarihten bir sene ve hâdiseye ittila tarihinden iki ay zarfında o kardeşlerin şayi, hisselerine tecavüz vâkı olmuşsa, nahiye müdürü veya kaymakama müracaat edebilirler. Bu itibarla bu bakımlardan kanun hükümleri gayet sarihtir.

Bütün bunlardan başka. Nahiye müdürlerinin kifayetsizliği mevzuubahis oldu. Bu arkadaşların kifayetsizlikleri üzerinde durursak bu kademedeki idare âmirlerini gayetle hırpalamış oluruz.

Çünkü memlekette bu kadar kanunu tatbik eden, ilân eden, umuru Devletle ilgili bulunan ve bu hakkı kendilerine verdiğimiz adamların, 2311 numaralı Kanunu tâdil eden bir Kanunun tatbikatı bakımından üzerlerinde bu kadar tereddütle durursak, bilmiyorum bu arkadaşlar Devlet işlerini nasıl yürütecekler? Onun için, nahiye müdürleri ellerindeki bu salâhiyeti pekâlâ tatbik edebilirler. Eğer etmez veya suiistimal ederlerse haklarında cezaî hükümler tatbik edilir.

Bir arkadaşım, kira meselesinden bahsettiler, birisi diğerine kiraya veriyor, o da başkasına kiraya vermek isterse, ilk kiraya veren adam ikincisine kiraya verilmesine razı olmazsa nasıl olur? dediler. Yine dördüncü madde sarih, ellerinde bir mukavele varsa mesele yok. Yoksa, oraya gidecek nahiye müdürü veya kaymakam buna tahkikat esnasında muttali olacak. Burada bizim aradığımız, fiilî zilyedliktir. Eğer fiilî zilyedik bu adamın o malı kiraya vermesi şeklinde tecelli ettiyse bu kanun hükmüne girmez. Hakikaten kiraya verdiği tebeyyün etti ise tereddüt edilecek bir şey yoktur.

Muvazaa meselesine gelince; bu, hakikaten çok mühimdir. Borçlar Kanununda muvazaa hakkında birçok maddeler vardır. Bu işin muvazaa bakımından tetkiki için Borçlar Kanununun muvazaa maddelerine girmesine kalkışırsak, bu kanunun kuvveti içinden çıkmış oluruz. Mahalline giden bir nahiye müdürü veya hususi memurlar gönderen bir kaymakam, bu, muvazaa mıdır, değil midir, fiilî durumu arayabilirler. Aramazlarsa nihayet tercihe şayan hakkı bulun-

duğuna kanaati varsa adli kazaya müracaat imkânlarını sağlıyor, bu kanun.

Ekim ve inşaat işlerinde, eski kanun; eski haline iade eder diye bir hüküm taşıyordu ve bu tatbikatta hakikaten büyük aksaklıklara ve vatandaş haklarının zayi olmasına sebebiyet vermiştir. Burada ise güzel bir hüküm konulmuş ve tecavüz menedilmekle beraber fiilî zilyedine teslim edilir denmiştir. İkinci madde ise, tecavüzü menedilen kimse tercihe şayan hakkı bulunduğu takdirde mahkemeye müracaat edebilir, demekte ve vatandaşa bir hak tanımaktadır ve bu, gayet güzel bir hükümdür. Bu şekilde vatandaşın hakkına tecavüz edilmişse vatandaş mahkemeye müracaat edebilecektir. Sonra yine (Başkasının mülkünde kendi malzemesiyle inşaat) diye Medeni Kanunda hüküm vardır. Hâkim hüsnü niyet veya suiniyete göre karar alarak hakkı varsa verir, veya borcu varsa ödetir. Burada bunlar üzerinde durulursa o zaman bu kanunu hakikaten çıkmaza sokmuş oluruz. Kendilerinden bu işi kifayetle göreceklere bir az ihtimal vermediğimiz nahiye müdürlerini daha müşkül duruma sokmuş oluruz. Bu işi halledemez gibi zihinlerimizde bir istifham belirirse, bu şekilde, hâkimlik sıfatını takınmak gibi yetki verilmesi cihetine gidersek o zaman korktuğumuz vaziyet hâsıl olur.

YUSUF KARSLIOĞLU (Yazgad) — Bir soru soracağım.

Efendim, diyorlar ki, beş kardeşten birisinin yedinde bulunur, gider müracaat eder. Bunun mahiyeti başkadır. Yahut birisinin elinde bulunur, diğeri müracaat etmez. Kendisi tecavüzün men'ini isterse, öbürü istemezse vaziyet ne olur

Sonra köyün merası dediniz, tasrih etmediniz. Mümessili gidip müracaat ediyor. Topluluktan birisi veya birkaç kişi gider müracaat eder gibi bir hüküm konsa. Muvazaa diyorsunuz. Yerine gidecek tahkikat yapacaktır. Hepsinin yerine gidilir mi? Gidilmeksizin de olabilir.

İÇİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ (AVNİ YURDABAYRAK (Zonguldak) — Para hususunda bir şey söyleyemiyecğim. Aşağıda maddeler vardır. O maddeler geldiği ve para meselesi mevzuubahs edildiği zaman cevaplarımızı vereceğiz.

İştirak halindeki mülkiyeti arzettim. 5 kardeşin beşi de sahiptirler. Bunlardan iki tanesinin

şikâyeti mevcuttur ve idari bir karar da almışlardır, ne olacak?. Diyorsunuz.

Efendim, kanunun ismi (Gayrimenkule vâkı Müdahalenin Def'ine dair Kanun) dur. Mülk sahibi, zilyedlik noktasından hukuki zilyedir, tapu ile mütasarrıftır, fakat İstanbul'da oturuyor. Burada birisi tarlasına müdahale etmiştir. Haber aldığı tarihten itibaren iki ay içerisinde veya fiilin vukubulduğu tarihten itibaren bir sene zarfında re'sen müdahalenin def'ini isteyebilir. İster iştirak halinde, ister müşterek mülkiyet halinde olsun, ister tek kişinin mülkü olsun. Kanunun maddeleri sarıhtır. Her ihtimale karşı bir fıkra eklemeye kalkarsak, ben komisyon adına şundan korkuyorum ki, tatbik edecekler teşevvüşe uğrurlar.

MAZHAR ÖZSOY (Maraş) — Muhterem arkadaşlar, şimdi müzakeresini yaptığımız birinci madde iki fıkradan ibarettir. Bunlar üzerinde ayrı ayrı fikirler ileri sürülüyor. Ben de bu fıkralar üzerinde fikirlerimi ayrı ayrı arz ederek, kanaatlerimi izhar edeceğim. Yalnız şunu söylemek isterim ki: Her arkadaş yaptığı tenkidi kendi noktai nazarından yapmaktadır bunlar bence enfüsi bâzı mütalâalardır. Eğer her kanunun her maddesi her ferdin endişesine cevap verecek olsa, kanun vaz'edilemez, o madde de içinden çıkılmaz bir hal alır. Kanun vâzı, kanunu umumi ihtiyaçları nazarı itibara alarak, umumi ihtiyaçları karşılamak üzere vaz'eder. Nakiselerini mahkeme kararları, ilmî içtihatlar, ilmî eserler ve tatbikat halleder. Binaenaleyh, böyle her zaviyeden, enfüsi olarak tenkid edilip her arkadaşın arzusuna göre bu kanunun cevap vermesine imkân yoktur. Bunu bu şekilde arzettikten sonra şimdi esas maddeye geçiyorum.

Bu birinci fıkra evvel emirde nahiye müdürlerinin tahkikat yapamadıklarından, lise mezunu olduklarından bahsile bâzı mütalâalar ileri sürülüyor. Halbuki bendeniz bu kanunun mülkiyet ve zilyedlik hakkını esasında halledeceğine kaani değilim. Esasen kanun da bu maksatla vaz'edilmemiştir. Kanun vâzının buradaki maksat ve gayesi, vatandaşların, bir arazi ve yahut bir gayrimenkul için, benimdir, senindir diye birbirleriyle yaka paça olup da birbirlerine kötü, fena muamele ve harekette bulunmamalarını temin etmektir, bu gibi fena halleri önlemek için vaz'edilmiş bir kanundur. Yani idare âmirleri tarafından alınan bir ihtiyati tedbirden başka bir

şey değildir. Binaenaleyh; esas mülkiyet hakkında; zilyedlik hakkında endişeye mahal olamamalı zannediyorum.

İkinci fıkraya gelince : İkinci fıkra için diyorlar ki; bâzı muvazaalara yol açar. Hayır arkadaşlar, yol açmaz. Yol açmamasının sebebi: Bir kimse her hangi bir gayrimenkule tecavüz eder, hiçbir alâkası olmayan birisi gayrimenkule tecavüz etti diye dâva açar. Esas mülk sahibi bu vaziyette müşkül durumda kalır. Buna, mahkemeye gitsin diyorlar. Arkadaşlar, haddizatında böyle bir muvazaa karşısında gene bir mahkemeye gitmiyor muyuz? Farzedelim ki; biri, birinin arazisine tecavüz etti, öbürü dâva açtı, şahit dinletti. Şahit dinlettikten sonra araziye teslim aldılar. Şimdi iki yalancı şahit dinletirim, dâva açarım, bu arazinin zilyediyim derim. O zaman ne olur? Mülkiyet sahibi mahkemeye gitmek mecburiyetinde kalır.

Gelelim iştirak halindeki mülkiyet ile müşterek mülkiyete: Efendim, malûmu âlileridir ki; iştirak halindeki mülkiyet ile müşterek mülkiyet arasında fark vardır. İştirak halindeki mülkiyette ortakları müştereken mülkiyet hakkını kullanabilirler. Yani kiraya vermek, satmak ve her hangi bir tasarrufta bulunmak hepsinin kararıyle olur ve her hangi bir hukuki muamele yapılır.

Şimdi, böyle hukuki muamele yapan 5 kardeş farzedelim ki, ikisi; tecavüz vardır diye dâva açtı, üçüncü şahsı menetti, geri kalan üçü de dâvaya iştirak etmedi. Bunlar haddi zatında kendi aralarında birbirlerine gayrimenkullerini vermeseler dahi mahkemeye gidecek değil mi? Yine bu işi mahkemeler halledecektir.

Müşterek mülkiyete gelelim: Beş ortaktan biri ekseriyetin kararına uymak mecburiyetindedir. Onların kararı ile mülkiyet hakkı tasarruf edilir ve edildiğini farzedelim, böyle bir muvazaa yolu ile, bir müdahale vâkı olmasa dahi, ben ortaklarıma bu araziye vermesem yine bunlar mahkemeye gidecek değil mi? Neden korkuyoruz? Netice itibariyle mahkemeye gidilecek ve mahkeme işi halledecektir.

Sonra, nahiye müdürlerinin karar veremeyecekleri ve bunlara itiraz hakkı isteyen arkadaşların fikirlerine gelince; bu, bir ihtiyati tedbir olduğundan meselâ bucak müdürünün kararına itiraz edildi, vali ve kaymakam evrak üzerinde tetkikat yapıp, esasen tahkikat evrakının mahiyetini bozacak elle-

rinde bir vesika olmadığından bu karar kaldırılabilir mi? Kaldıramazlar. Binaenaleyh burada tahkikat evrakına tercih edilecek, esasen elimizde evrakı müsbite olduğu zaman doğrudan doğruya hâkime gideriz ve ihtiyati tedbir alabiliriz. Binaenaleyh bu yönden de endişeye mahal yoktur. Kanun bütün ihtiyaçlara cevap vermez, bu kanundan daha iyi bir kaide vaz' edilemez. Bu itibarla bendeniz bu maddenin kabulünü yüksek Meclisten arz ve istirham ederim.

BAŞKAN — Nuri Ortakçıoğlu.

NURİ OCAKCIOĞLU (Malatya) — Muhterem arkadaşlar; ben kısaca iki noktaya temas edeceğim; noktalardan birisine Mahmut Güçbilmez arkadaşımız temas ettiği için tekrarını fazla görüyorum. Şimdi bu kanun müstakil bir kanundur. Asayiş muhafaza için ihtiyati tedbir kanunudur. Bütün mâna ve mefhumunu birinci maddedeki ibarelerden alarak giden memur kararını verecektir. Şimdi (yedlerinde bulundukları) ibaresine istinat edecek. Eğer memur bilgili ise, meselâ adamın öteden beri elinde bulundurduğu bir gayrimenkule birisi müdahale etmiş, tarlayı sürmüş, biçmiş. Asıl gayrimenkul sahibi müracaat edecek, tahkikatı yapacak müdahalenin men'ine karar verecektir. Bir de eğer memur bilgili değil ise gayrimenkulü bir iki ay sürmüş olan adama karşı, asıl gayrimenkul sahibi gelip de, benim arazimi sürdün, biçtin dediği zaman, bu defa iki üç ay araziye sürmüş olanın müracaatı üzerine esas zilyedlik suretiyle elinde bulunduran bir adamın müdahalesini menedecektir ki, asıl asayişsizlik buradan çıkacaktır. Adalet Komisyonunun birinci gerekçesinde: «Birinci maddedeki (yed) tâbirinin Kanunu Medeni ile alâkası yoktur» diyor.

Medeni Kanunun 889 neu maddesinde «zilyedliğin kullanılması, bâzı hallerden dolayı mümteni veya münkati olursa zilyedlik izae edilmiş olmaz.» Hükmüne gerekçede temas edilmiyor.

Bir tarlayı süren, eken, biçen ve elinde bulunduran bir adam onun zilyedidir, muvakkaten eline geçirene teslim edilince Medeni Kanunun bu maddesine uygun hareket edilmiyeceği gibi, esasen de birinci maddenin asıl maksadından hariç bulunulmuş olacaktır. Arkadaşlarımın dedikleri gibi, buradaki bu şüpheyi izale edecek bilfiil yedlerinde bulundukları gibi

veya münasip bir kayıt ilâve etmek suretiyle vuzuh vermek icabettiği kanaatindeyim.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Maksudi Arsal.

SADRI MAKSUDİ ARSAL (Ankara) — Muhterem arkadaşlar, Ahmet Gürkan arkadaşımız bu kanundaki birkaç kelimenin değiştirilmesini teklif ettiler. Ben ancak bu teklifin aleyhinde birkaç söz söylemek için çıktım, uzun nutuklar irat edecek değilim, 4-5 dakika süren sözlerimi müsamaha ile dinlemenizi istirham ederim.

Arkadaşlar Demokrat Partinin halletmesi lâzımgelen büyük millî meselelerden birisi de dil meselesidir. Yani ilim ve yazı dilimizin hali ve istikbalî meselesidir.

Biliyorsunuz ki, arkadaşlar, Atatürk devrinde yapılan büyük teşebbüslerden biri ilmi lisanımızı mümkün olduğu kadar türkçeleştirmek teşebbüsü idi. Bu iş Atatürk'ün şahsi fikri olmaktan çıktı, bütün milletçe benimsenmiş bir cereyan halini aldı. Bütün fakülteler ve bütün büyük mekteplerde; Arapça lisanımızı istilâ etmiş % 80 Arapça kelimeleri dilimizden çıkarıp yerlerine Türkçe kelimeler ikame etmek cereyanı başladı. Bu iş yapıldı. Birçok münevverler iştirak etti, iştirak etmiyen fakülte ve edip kalmadı. O vakit hiçbir ilim adamı çıkıp ta yahu ne yapıyorsunuz, günahdır, böyle dil değiştirmek olmaz demedi. Bu suretle bugün her ilim sahasında binlerce eski Arapça kelime yerine Türkçe kelime ikame edilmiş bulunuyor.

Bunların birçokları muvaffakiyetlidir. Muvaffakiyetli olanlarından da hiç kimsenin haberi yoktur. Fakat bâzı muvaffakiyetsiz kelimeler de vardır. Evet, fakat arkadaşlar, bu kelimelerin çıkarılması ihtisas sahiplerinin ciddi çalışması neticesinde esbabı mucibesi gösterilmek suretiyle yapılması lüzumu tabiidir. Ben tasfiye işini hukukşinasların gelişi güzel, kanun çıkarırken bir maddenin müzakeresi esnasında yapılan tashihlerle yapmaya kalkmak doğru değildir, büyük bir teşebbüsü baltalamaktır. Onun için ben istikbalde grupumuzun teşebbüsü ile bir akademi tesisi yoluna gidilmesini doğru bulurum. Bu akademi bu gibi yeni terimleri toplar, iyilerini kabul der, kötülerini çıkarır, çünkü tipta olsun, nebatatta olsun, her ilimde birçok güzel terimler, kelimeler kabul edilmiştir. Bunların hangileri Türkçedir, hangileri değildir,

hangileri muvaffakiyetlidir, hangileri değildir, bunları tetkik eder. Bir akademi lâzımdır. İhtisas sahiplerinin eline bu işi teslim edelim, burada gelişigüzel bugünün ilhamı ile lisanı değiştirmeye kalkarsak bu, doğru olmaz. hepimiz Türkçe konuşuyoruz. Fakat dil sahasında fikir sahibi olmak için Türkçe konuşmak kâfi değildir. Hepimiz baltayı kullanıyoruz, fakat bu baltanın nasıl yapıldığını bilmiyoruz. Yalnız Türkçe konuşmak, o insanı lisan mütehassısı yapmaz. Her kelimenin bir aslı ve kökü, bir tarihi vardır. Bunları da bilmek lâzımdır. Binaenaleyh teşriî yol vasıtasıyla kanun çıkarırken de dil ıslahı teşebbüsümüzü baltalamıyalım.

Gelelim özel kişi tâbirine; bu tâbir hakiki şahsın tercümesi değildir. Bu arapça ıstılâhın yerine konulmuş öz Türkçe yeni bir ıstılâhtır. Binaenaleyh olduğu gibi kalabilir. Şimdilik, kanunlarda kullanılan yeni terimlere dokunmıyalım, bu dilin ıslahı işini istikbalde kurulacak akademiye bırakalım.

HIDIR AYDIN (Tunceli) — Muhterem arkadaşlar; bendeniz Sayın Yusuf Karshoğlu ve Sayın Üstat Feridun Fikri Düşünsel arkadaşlarımızın fikirlerine tamamen iştirak ediyorum. Çünkü muhitimizde birçok arazi tamamen büyük arazi sahiplerinin elindedir. Birçok vatandaşlarımız bu büyük arazi sahiplerine yarıcılık yaparlar. Arazi sahibi bu vatandaşa itimat ederek arazisini senetsiz olarak ektirip biçtirir, tohumunu ve sairesini verir. Arazi sahipleri kazalarda, şehirlerde yani uzak yerlerde otururlar. Meselâ araziye bu şekilde yarıcılıkla ekip biçen bir vatandaş nahiye müdürüne müracaat edip iki tane şahit dinletmek suretiyle bir karar alacaktır. Bu karar, birinci maddenin ikinci fıkrasına göre kesin olduğundan diğer arazi sahibi, ve iştirak halinde hissedar bulunan vatandaşların hakları zayi olmuş olacaktırlar. Bu şekil, büyük muvazaalara yol açabilir. Aynı zamanda muhterem komisyon ikinci fıkraya muvazaayı önlemek için bir hüküm koymuştur. Fakat bu muvazaayı iki şekilde mütalâa edilebilir: Bir karar istihsal eden her hangi birisi, baba, kardeş veya yahut bir akrabası tarafından tecavüz olmaması için muvazaayı önlenmiş olur. Fakat ikinci şekilde muvazaayı, birçok suiniyet sahibi kimselere meydana vermiş olur. Sayın komisyon başkanı burada dediler ki; dördüncü maddenin hükmüne göre, her hangi bir vatandaş başka yerde bulunsaydı,

dahi, haber aldığı tarihten itibaren bir yıl zarfında haber aldığı tarihten itibaren 60 günü geçmemek şartıyla müracaat ederse bir karar alabilir. Halbuki birinci maddenin ikinci fıkrasına göre, kesin olarak karar verildikten sonra ikinci olarak müracaat eden her hangi bir kimse ayrıca karar alamaz. Müsaade ederseniz alâkalı fıkrayı okuyayım: (Başka bir tecavüz vâkı olursa yeni bir tahkikata mahal olmadan tecavüz menedilir). Bu fıkranın hükmü karşısında 4 ncü maddenin hükmünden istifade ederek, ikinci bir defa müracaatında bir vatandaş karar alamaz. Binaenaleyh bu ikinci fıkranın hükmünü kesin olarak kabul etmekten, hakiki zilyed hüsnü niyet sahibi olan kimselerin alacakları kararlara itiraz edilemez hükmü kabul edilirse ve suiniyet sahibi olan kimselerin kararları bir defaya mahsus olarak kararı veren nahiye müdürü veya kaymakam ve yahut vali tarafından tashih edilirse, bu şekilde muvazaayı önlenmiş olur. Binaenaleyh bu madde, muhterem hatiplerin de noktai nazarları göz önünde bulundurularak, komisyon tarafından yeniden tetkika alınırsa daha muvafık olur kanaatindeyim.

BAŞKAN — Zihni Ural.

ZİHNİ URAL (Çoruh) — Efendim; tasarının birinci maddesinde, benim arzedeceğim hususları sayın Hıdır Aydın arkadaşımız ifade buyurdular. Ben de bir misal ile vaziyeti tazyih etmeye çalışacağım.

Şimdi efendim; tasarının birinci maddesinin ikinci fıkrasına dikkat edersek; zilyedliği idari kararla sabit olan kimsenin bir gayrimenkulüne her kim tarafından olursa olsun başka bir tecavüz vâkı olursa yeni bir tahkikata mahal olmadan tecavüz menedilir.

Efendim; bu ikinci fıkra ile, birinci fıkrada kabul edilmiş olan esaslarla, aşağıdaki maddelerde yapılacak tahkikat neticesinde taraflardan birisinin lehine verilmiş idari karar karşısında haklı olan her hangi bir üçüncü şahsın hakkı tamamen kaldırılmış bulunuyor. Şimdi üçüncü şahıs için bilâkaydû şart müracaati halinde tecavüz vasfı ile karşılaşmış bulunuyoruz. Halbuki hakikatta üçüncü şahıs tamamen haklıdır ve müdahalesi menedilenlerle kendisine gayrimenkul teslim edilen şahıslar arasında her hangi bir şekilde muvazaayı vaziyetini idare âmirleri tetkika dahi kanunen im-

kân bulamadıkları için bu şekilde idare âmirleri bile bile kanunun bu kaydı karşısında üçüncü şahıs için her hangi bir hak mülâhaza edemeyeceklerdir.

Arkadaşlar, Mahkemeler usul kanunlarına göre birçok tahkikat safhasından geçirdikten sonra, zilyedlik bakımından dahi olsun, her hangi bir hâdiseyi tahlil ediyor ve nihayet bir hüküm veriyor. Bu hüküm derecattan geçiyor ve kesbi katiyet ediyor. Buna kaziyei muhkeme deniliyor. Bu kaziyei mahkeme usul kanunlarına göre ancak ve ancak tarafları takyit eder kaydını kanun kabul etmiş olduğu halde buradaki idari karar diye tavsif ettiğimiz idare âmirlerinin bu kararları mahkemelerin kaziyei muhkeme halini almış bir karardan daha kesin olarak idare âmirinin kendi arzusu hilâfına olarak doğrudan doğruya kesin bir hükümle idare âmirinin viedanını takyit etmiş oluyoruz. Bir misal arzedeyim; bundan tahminen 7-8 sene kadar evvel bir memur köydeki arazisini satmak veya işin icaplarına göre icara vermek için Ahar köyden birisini vekil tâyin ediyor. Kalkıyor memur mahallî memuriyetine gidiyor. Aradan birkaç sene geçiyor, hepinizin bildiği şekilde arazinin kıymetleri fazlalaşınca tabiatıyla müvekkil olan bu memur vekiline yazıyor, diyor ki, eğer sen bunları satın ise, birkaç misli fazlalaşmış olan bugünkü kıymetleri karşısında araziyi geri almak çarelerine bakalım, eğer icara vermiş isen yine bunun çaresine bakalım, muhtaç vaziyetteyim.

Hakikat halde vekil, bu arazileri halkın elinden, köylünün elinden almak için teşebbüse geçiyor, fakat müvaffak olamıyor. Vekil müvekkil müvekkili çağırıyor, her ikisi birleşiyor, müvazaa suretiyle müvekkil vekil aleyhine nahiye müdürü nezdinde 2311 sayılı Kanun hükümlerine tevfikân vekilin müdahalesinin men'ini istiyor. Nahiye müdürü tetkikat yapıyor, vekâletnameye bakıyor ve diyor ki, madem ki vekâletname ile sana bu araziyi vermiştir, bugüne kadar yaptığın tasarruflar yerindedir ama seni şimdi vekâletten azlettiği için, bugünden sonra senin arazi üzerinde tasarrufa hakkın yoktur. Bunu tamamen yerine teslim etmek zorundasın, diyor. Hakikati halde müvazaa olduğu halde vekille müvekkil arasında teslim etmiye çalışıyor. Fakat araziyi istiyor. Nahiye müdürü tetkikat yapıyor. Diyor ki; 2311 numa-

ralı Kanunun talimatnamesinin kastedtiği şekil, doğrudan doğruya mülkiyet bakımından zilyedliktir, diyor. Binaenaleyh vekilin müdahalesinin men'iyle müvekkile arazinin teslimine, 2311 sayılı Kanuna göre, karar veriyor. Sebebi, vekilden şimdiye kadar araziye almış olan köylüler haklı olarak almadıkları için verilen bu mallar zilyed tarafından müvekkilin mal olduğu için köylüler bu arazileri satınılırken bittabi tapuda ferağını yapamıyorlar. İşte, bu şekilde nahiye müdürü müvekkile karşı vekilin bu gayrimenkullere vâkı müdahalesini men etmiştir. Fakat köylüler araziye teslim etmezler, bu vaziyet karşısında ne olacaktır? Şimdi, iş kaymakama aksediyor. Bilhassa dikkatinizi istirham ediyorum. Kaymakama aksediyor. Kaymakam, nahiye müdürlüğünce verilmiş bir karar olduğu için itiraz suretiyle bu işin tetkikine 2311 sayılı Kanun hükümlerine göre imkân bulamıyor. Diyor ki; nahiye müdürü aleyhinde, vazifesini suiistimal bakımından istida veriniz. Suiistimal bakımından tahkikat yapıyor, devam ediyor. Fakat köylüyü nakzedecek bir vaziyet yoktur. İşte bu sırada avukatlara müracaat ediyorlar. Avukatlar, köylülere diyorlar ki; 2311 sayılı Kanunun birinci maddesi, üçüncü şahısların her hangi bir şekilde hak iddialarını menedecek mahiyette değildir. Binaenaleyh siz bu şekilde her ikisi hakkında müdahalenin men'ini isteyin, diyor. Hakikati halde istida veriliyor, tahkikat yapılıyor. Yine aynı nahiye müdürü diyor ki, hakikaten zilyedin bunlar olduğu anlaşılmıştır, bu itibarla vekille müvekkilin müdahalelerinin men'ini istiyorum. Karar veriliyor, bu şekilde arazi de köylülerin elinde kalmıştır.

Şimdi arkadaşlar, bu vaziyette birinci maddenin ikinci fıkrası ile, bu arzettiğim misalde olduğu gibi, köylülerin bu şekilde gelip de üçüncü şahıs olarak bir hak iddia etmeleri imkânı yoktur. Çünkü katî şekilde menetmiştir. Şu halde ne olacaktır? Eğer 2311 numaralı Kanuna göre biz bu yeni tasarı ile de bu şekilde idari bir kararı almış olan her hangi bir zilyedin karşısına üçüncü şahısların bu şekilde tekrar müracaatlarını ve müdahalelerini tahkikata tâbi tutarsak o vakit bunun 2311 numaralı Kanundan farkı olmaz. Yani haklı olarak bu tasariyi teklif eden arkadaşlarımızın mucip sebeplerinden biri olan, zilyedliği kabul edilmiş olan

şahsın bu zilyedliğinin muhakeme neticesine kadar devamını temin edecek bir vaziyet ihdas etmemiş oluruz. Bunda teklif sahibi arkadaşlarımız ve encümenler tamamen haklıdırlar. Buna ne şekilde çare bulalım ki, bu kararı verecek olan idare âmiri viedanının icaplarına uyarak eğer 3. şahsı her hangi bir şekilde haklı görürse, muvazaa ile müracaat etmişse, gayet tabii reddedecektir, suiniyetle müracaat etmişse yine reddedecektir. Fakat 3. şahsın haklı müracaatı halinde, bunu tamamen haklı görürse, 2. fıkra hükümlerine göre ne yapacaktır? Bendeniz şu ikinci fıkranın şu kısmına yani; «her kim tarafından olursa olsun» kaydını takiben idare âmirlerine viedani hareketlerini kullanabilmek için iki kelime ilâve edeceğim, o da şudur; «.... olursa olsun muvazaa veya her hangi bir şekilde suiniyetle başka bir tecavüz vâkı olursa» şimdi 3. şahs olarak çok haklı bir şekilde eğer idare âmirlerinin huzuruna gelir de o idare âmiri kararını verecek veya tahkikatla karar verecek olan idare âmiri bu müracaatında muvazaa veya her hangi bir şekilde suiniyet görmezse kabul etsin. Tahkikata koysun fakat muvazaa ve suiniyet görürse reddedilsin. Biz bu kanunla doğrudan doğruya viedani kanaatiyle hüküm verecek idare âmirini ikinci fıkra ile takyidetmiyelim. Muhakeme neticesine kadar zilyedliğini kabul edelim. Elverir ki üçüncü şahsın hakları, viedani kanaati ile idare âmirlerini, takyidetmemiş olsun. Suiniyet olduğunu, muvazaa olduğunu ilk karşılaştıkta tahkika lüzum yoktur. Haklı gördüğü anda tahkika koyabilsin. Bu bakımdan bir de önerge takdim ediyorum.

ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Muhterem arkadaşlar, iş başına gelemeden evvel dahi, vatandaşın mâşeri viedanında büyük aksülâmeller yaratan 2311 sayılı Kanunun aksak taraflarını parti olarak onu huzurunuzda çok defa belirtmiş ve bu kanunu bu hali ile ayakta tutmıyacağımızı ya değiştireceğimizi veya büsbütün kaldıracağımızı va'detmiştik.

İş başına geldikten sonra da muhterem Meclisinizin bu kanunun üzerinde hassasiyetle durmakta olduğu malûmdur. Nitekim huzuruza gelmiş olan kanun tasarısı iki arkadaşımız tarafından bir seneye yakın bir zaman evvel hazırlanmış ve bir teklif halinde Meclise sunulmuş ve Meclisi Âlide iki defa müzakeresine geçildik-

ten sonra ilgili komisyonlarda tekrar tekrar müzakeresinin faydalı olacağı kanaati belirmiş idi. Bugün tasarı üçüncü defa olarak huzurunuzda arzedilmiş bulunuyor.

Arkadaşlarım, ne yazık ki kanunun tümü hakkında konuşmak fırsatını bulamadım. Bu itibarla tümü hakkındaki mâruzatımı maalesef bildiremeyeceğim. Hiç olmazsa ehveni şer olarak kısa bir mâruzatta bulunacağım. Birinci maddeyi ilgilendiriyor bu mâruzatım.

Bendenizin teklifi şudur : 1 nei maddenin ilk fıkrasındaki «bucak müdürleri» tâbirini kaldıralım. Muhtelif arkadaşlarımız konuşmalarında işin bucak müdürlerine verilmesinde bâzı mahzurlar doğacağına temas ettiler. Ancak zannediyorum ki hiçbir bucak müdürleri tâbirinin kaldırılması lâzımdır kanaatini vazihan ifade etmediler. Bu itibarla bendeniz bu mevzu üzerinde kısa da olsa biraz tafsilat vermek istiyorum.

Arkadaşlar, tasarının 1 nei maddesiyle, tahkikata ve karar vermeye yetkili kıldığı otoriteler ilde vali, ilçede kaymakam, nahiye müdürlerden ibarettir. Türkiye malûm; nüfusunun aşağı yukarı dörtte üçünü köylerde ve dörtte birini şehir ve kasabalarda toplamış bir memleket ve köylerde toplanan vatandaşlar hemen umumiyetle ziraatle uğraşırlar, Binaenaleyh gayrimenkul ile ilgili bulunmaktadırlar. Buna mukabil şehirlerde yaşayan ve dörtte bir ekseriyeti teşkil eden vatandaşlar, kısmen ziraat işleriyle meşgul olmakla beraber daha ziyade diğer sahalarda geçimlerini sağlamaktadırlar. Bu itibarla çıkaracağımız bu kanunun tatbikını hiç şüphesiz büyük bir ekseriyetle nahiye müdürleri temin edecektir.

Kanunun ruhunu muhtelif hatip arkadaşlar belirttiler. Kanunun ruhu; mülkiyet hakkını, daha doğrusu istikrarlı bir tasarruf hakkını halletmek değil, belki idari cepheden muhtemel bir emniyetsizliği ve huzursuzluğu gidermekten ibaret muvakkat bir tedbir, idari bir tedbir almaktır. Bu itibarla fiilî zilyedlik kanunda, mebdî hareket noktası olmuştur. Fiilî zilyedlik, muhterem arkadaşlar, Medeni Kanunumuzda tek başına lâyiki ve hile tarif edilmiştir. Ama nahiye, nahiye müdürü bu zilyedliği nasıl anlıyacaktır? Kanun, fer'î ve aslî zilyedlik diye bâzı tabirler koymuştur. Medeni Kanunumuzda tasarruf ve mülkiyet hakları diye tabirler vardır. Aşağı

yukarı bunlar hukuki terimlerdir. Hiç olmazsa hukuk tahsili yapmış, yahut da bu hükümlerle fazlaca meşgul olan kimseler takdir edebileceklerdir. Bunlar arasındaki farkı iyice takdir edebilmek bakımından, bu sözlerimle neyi kasdettiğim anlaşılabilir.

Muhterem arkadaşlar, nahiye müdürleri ehil ve muhterem kimselerdir, vazifelerini hiç şüphesiz bihakkın yapmaktadırlar. Ama bir kimseye taşıyamıyacağı bir yükü verirsek, bütün hüsnüniyetime rağmen, birtakım aksaklıklar doğacaktır.

Bizde fiilî durum budur: Nahiye müdürlerimiz, çok defa lise tahsili dahi ikmal etmemiş kimselerdir. Bendenizin düşüncesine göre, lise mezunu veya pratikten yetişmiş kimseler zilyedlik, fiilî zilyedlik, fer'î zilyedlik, aslî zilyedlik, tasarruf hakları, mülkiyet hakları gibi hukuk nosyonlarını birbirinden tefrik edecek vaziyette değildirler. Bunların müstesnaları vardır tabii. Fakat müstesnalar kaide halinde yürütülemez.

Arkadaşlar, bendenizin teklifim şu olacaktır: Eğer bucak müdürleri tâbirini buradan kaldırırsak ilde vali, ilde kaymakam bu işin tahkiki, bizzat değil, istedikleri kimseyi memur kılmak suretiyle yaptıracaklar. Karar, kaymakama ve valiye ait olacaktır. 2311 sayılı Kanunun iyi bir kanun olmasına rağmen kargaşalıklar çıkarmasından müstekiyiz. Bugün kanun halâ meriyette olduğuna göre bu huzursuzluklar halâ vardır, Sayın İçişleri Bakanı da buna temas buyurdular.

Niçin bu huzursuzluklar vardır? Her gün mahkemelerden binlerce ilâm çıkıyor ve bu ilâmlarla taraflardan bir kısmının maddi ve mânevi hayat sahalarında çok katî ve icabında çok acı tesirler yapılmasına mukabil, bu ilâmlara karşı mukavemet etmek istenmiyor. Fakat buna mukabil 2311 sayılı Kanuna tebaan idari mahiyette çıkan kararlara niçin vatandaş mukavemet ediyor? Elbette bunun psikolojik bir sebebi vardır. Bunu deşmek, hem zamanınızı alacaktır, hem de lüzumsuz olacaktır. Hepiniz çok iyi takdir ediyor ve biliyorsunuz ki, buna cevap vermek lâzımdır. Kanun, henüz vatandaş hâfızasında jandarma vasıtasıyla nahiye müdürünün karar verme yetkisini haiz bir müessese halinde mevcut ve canlıdır. Pek güzel takdir edersiniz ki, vatandaş, bilhassa bu kanunun tatbik edileceği köylü, zürra arkadaşlarımız, bir gayrimenkul üzerindeki idari tasarrufla muvakkat mahiyette sadece zilyedliğin

kendilerinden ref'edilmiş olduğunu lâıyıkı ve hile kanunun ruhu tahtında, kolay kolay kabul edemiyorlar. İstirap burada doğuyor. Hükümeti temsil eden otorite geldi, tarla mı tetkik etti, bir iki şahit dinledi ve 20 seneden beri ekip biçtiğim, babamdan kalan tarlamı Ahmed'e verdi, diyor. Bu verişin vatandaş nazarında çok büyük ehemmiyeti vardır. Her ne kadar kararda mahkeme yolu açık bırakılıyor. Ama, acaba bunların hepsi mahkemeye gidebilecekler mi? Saniyen; mahkemeye gidiniz tâbirinde, dâva nihayetleninceye kadar bu zilyedliği tahammül ediniz mânası da mündemiçtir. Aksaklıklar işte buradadır. Vatandaşın şu anda, demin arzettiğim gibi, hâtıra ve hâfızasında, bu yeni kanun muvacehesinde dâhi nahiye müdürü bir karar mercii olarak yine yaşayacak ve yine mazinin seyyiatı köylü vatandaş teessüre, huzursuzluğa sevkedecektir. O halde ne yapmak lâzımdır?

Arkadaşlar; işi idari vahdet cephesinden tetkik etmek ve idarceci bir zihniyetle, başta vali, sonda nahiye müdürü olarak bir silsile takibetmek tabii görülebilir. Ama bu işin idari mülâhazalar dışında adlî bilhassa ananavi tarafları da vardır ve çok hâkimdir. Bütün karışıklıklarda daima o taraf ileriye sürülmektedir. Ne olur? Efendim, bucak müdürlerinden bu yetkiyi ref'edersek ne olur? Evet ihtilâflar pek çoktur. Bâzı kazalarda senede bu kanunu ilgilendiren 200 - 300 hâdise çıkar.

Şimdi, şayet bucak müdürlerine bu yetki verilirse o kazada kaymakam varsa meşgul olmayacaktır. Güzel. Kaymakam kaza içerisinde bucak müdürlerine nazaran daha meşguldür. Bucak müdürü daha dar bir sahada idari işlere bakar. Bu itibarla daha ziyade bu gibi ihtilâflarla meşgul olabilir. Güzel. Bendenizin teklif edeceğim husus işlerin zamanında görülmemesi mahzurunu asla doğurmıyacaktır.

Bu yetki kalkarsa kaza veya il merkezlerinde kaza kaymakamı veya vali bu hususta karar verecekse karar vermeden evvel, 5 nci madde tasrih ediyor, dilediği memuru tahkik etmekle muvazzaf kılabilirlerdir. Kaymakam filân şahsı ilgilendiren bir ihtilâfta, duruma göre, tapu memurunu, nüfus memurunu, belki de icabında Hükümet tabibini, çünkü kanun tasrih etmemiştir, gönderebilecektir. Bu hususta takdirini kullanacaktır, vaziyeti, hangisinin müsaitse onu gönderir. Eğer kaza merkezindeki

memurun birisine işin verilmesi mahzurlu ise veya işinden ayrılması mahzurlu ise, nahiye müdürüne bizzat emir verilecektir. Biz bucağın müdürleri tahkik etmesin demiyoruz, sadece halledilmesi istenen mesele hakkında karar vermemelerini istemiyoruz. İşin ruhu da budur. Nahiye müdürü eğer kaymakamın, valinin emriyle gidiyorsa varsın gitsin, vazifesini yapsın. Fakat nihai merci olmasın arkadaşlar. Olmasın, çünkü sözlerimin bidayetinde de arzettiğim gibi, belki kültürel vaziyette, kanun iyi bir şekilde olur da tatbik etmeye kifayeti olmaz, belki de arkadaşlar, mazinin, bilhassa o müessese üzerindeki rolü, bozuklukları yeni baştan canlandırmaya sebebiyet verecektir. Bütün vatandaşlarımızı her şeyden tenzih ederiz. Fakat bir cemiyet halinde yaşıyoruz. unutmamak lâzımdır ki, bu kadar geniş bir cemiyet içinde suiniyet sahibi olanlar da olabilir. Hazer ederim, fakat beşeriz. Bugün idare âmirlerinin baştan sona kadar ehil ve dürüst olmalarına rağmen içlerine bir iki kötü ruhlu olanın da sıkışmamış olduğunu ne ile temin edebiliriz? Böyle bir şey yoktur ama arkadaşlar, bir kanun çıkarıyoruz. Kanun reel hâdiselere uzak olmaz. Kanun tatbik edilmek için yapılır, Kanunun fayda unsurunu nefsinde cem-etmesini araştırmak icabetmez mi? Arkadaşlar işin mahiyeti çok mühimdir. Tutuyor; güzel bir köye, 100 - 200 bin lira değerinde bir çiftliğe 2 - 3 kişi müdahale ediyor. Derhal müdahaleyi menetmek için kanuni formaliteye uyarak nahiye müdürüne gidiyoruz. Arkadaşlar bütün vatandaşlardan ideal olarak tam moral beklemeyin rica ederim. Nahiye müdürlerinden bu yetkiyi alırsak, bilmiyorum, başka ne gibi mahzurlar olabilir? Bilâkis demin arzettiğim gibi; kaymakama dilediği gibi daha geniş sahada tahkikat yaptırmak imkânını da bahşetmiş oluruz. 5 nei madde kabul edilirse; nahiye müdürü tahkikatı bizzat yapacaktır. Bu halde nahiye müdürüne biraz fazla yüklenmiş olmaz mıyız?

Tasavvur edelim, aşağı yukarı nahiye 25, 30 köy vardır. 40 olsun, 30 olsun. Nahiye müdürü işini gücünü bırakıp mütemadîyen 15 gün içinde karara bağlayacağı diye köy, köy dolaşmalı mıdır? Nahiye müdürünün başka işi yok mudur? Bu cepheden arzettiğim teklifim pratik faydalar doğuracağını da tahmin ediyorum.

Arkadaşlar, mesele şudur : Köylü, zürra

vatandaşın evlâdı menzilesinde olan, baştan başa geçimini sağlayan, dedesinden kendisine yegâne mal olarak intikal eden ve çok defa hakikaten evlâdından çok sevdiği tarlayı, gayrimenkulünü ilgilendirmekte olan bu mevzu üzerinde zürra vatandaşların çok hassas olduğunu kabul edersiniz. Böyle hassas olan bir mevzuda daha ziyade yetki sahibi olabilecek, makamlardan bu kabîl kararların çıkması vatandaş çok daha memnun edecektir.

Birçok arkadaşların pek tabii olarak ifade ettikleri gibi, bir ilçe kaymakamının, bir valinin bu bapta tahkikat yaptırarak verdiği karar aşağı yukarı muhitte bir emniyet havası yaratabilir. Bu sözlerimin arkadaşlarım tarafından nispi olarak telâkki edilmesini rica ederim. Ama bir nahiye müdürünün vereceği karar buna nazaran daha az emniyetli olabilir arkadaşlar.

Bu çok mühim mevzu üzerindeki idari bir kararın vatandaşın viedanında emniyet hissi uyandırabilmesi her şeyden evvel tarafsız, bilgili, otoriter makamlar tarafından verilmesini icabettirir. Sözlerim zaman zaman istemiyerek de olsa, munhasıran tezimin müdafası için, çok muhterem gördüğüm, baştan başa saygı hissi ile meşbu olduğum nahiye müdürlerini rencide edebilecek mahiyete bürünebilir. Fakat takdir edersiniz ki, kastım; munhasıran tezimin müdafasıdır.

Arkadaşlar; bu bir ihata, bir taşıma meselesidir. Kanaatim; hulâsaten arzedeyim; nahiye müdürleri bugünkü durumlarıyla kanun vâzının bu kanunla getirdiği ruhu köylü vatandaşların hukuk sahalarına tamamen tatbik edebilecek durumda olmadıkları ve böylece belki 2311 sayılı Kanunun aksak tatbikatının, bu defa birçok yenilikler konmasına rağmen, yine devam edeceği merkezindedir. Nahiye müdürlerinden behemehal karar verme yetkisi alınmalıdır. Kaldı ki, arkadaşlar, iş bu kadarla da bitmiyor. Nahiye müdürlerine icabında zaman aşımı var mı yok mu meselesini hallettiyoruz. Kanun hangi yönden tetkik edilirse edilsin, kanunun hiç olmazsa asgari hukuk bilgisiyle memlû memurlar tarafından tatbiki daha isabetli olacaktır. Bu itibarla nahiye müdürlerinden karar vermek yetkisinin alınması gayet isabetli olacaktır. Bendeniz maddenin bu kısmında (bucak müdürleri) tâbirinin kaldırılması için Yüksek Riyasete bir önerge takdim

edeceğim. Muhterem Heyetiniz fikirlerimi ya mülâyim bulacak veya bulmayacak. Mülâyim bulmazsa benim için bir betbahtlık olacaktır. Ama ben hata ettiğimi anlıyacağım. Heyeti Muhteremenin kararı isabetin kendisidir. Buna rağmen beşinci maddede huzurunuzu tekrar işgal edeceğim. İsrar edeceğim. Nahiye müdürlerinin kararı için üst makama hiç olmazsa bir itiraz hakkı tanıyım diye.

İÇİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ AVNİ YURDABAYRAK (Zonguldak) — Arkadaşım gayet güzel izah ettiler. Yalnız bir kanunun memleket bünyesine uygun olmasını düşünmek kadar bu kanunun bu bünyeye uyabilmesi için işlemesi neye mütevakıf ise yani kabili tatbik olacak durumda çıkması o kadar ehemmiyetlidir.

Nahiye müdürlerinden bu salâhiyeti alalım. Tatbikatta noksanlıklar ve aksaklıklar nahiye müdürlerinin kifayetsizliğinden ileri geliyor deniyor; bu mütalâalar birçok hususlarda doğrudur. Fakat arkadaşlar memleketimizde 43 bin köy ve aşağı yukarı 900 - 1000 nahiye vardır. Bu nahiyelerin on, yirmi, kırk köye taksim edildikleri de bir vâkıdır.

Nahiye müdürlerinden, iş yapamıyorlar, kifayetsizdir diye salâhiyeti alınca, kaymakamlar bizat bu köylere yegân yegân gidemiyebileceklerine göre ya tarım memuruna veya tahrirat kâtibine ve yahut yine mahallî memurlara yaptırmak durumunda kalacaklardır. Acaba bu memurların kifayeti meselesi mevzuubahis olduğu zaman nahiye müdürlerinden daha vukufu, daha kifayetli olacaklarını temin edebilirler mi?

Sonra böyle bir şey masraf bakımından da külfetli olacaktır. Kaza merkezinden on - on beş saat uzaktaki bir köye gitmek başkadır, nahiye-den üç beş saat uzaktaki köye gitmek başkadır.

Kaldı ki bu ufak memurların bir çoğu mahallî memurlardır. Şu veya bu tesir altında, karabet dolayısıyla veya başka sebeplerle, kalabilirler. Bu da mevzuubahistir.

Binaenaleyh bu cihetten bence nahiye müdürlerine verilen salâhiyetleri almakla ve bunları vermekle daha müşkül bir safha arzedeceği gibi işleri uzatmak ve masrafa boğmak bakımından da külfetler doğuruyor.

Diğer teklife gelinece, yani bir itiraz, ikinci bir tetkik mercii tanımak. Bu da işleri uzatmaktadır. Biliyorsunuz ki; adaletin tevziinde

hak kadar süratin de ehemmiyeti büyüktür. Deminden beri konuştuğumuz bahisler içinde vatandaşların sızıları, ıstırapları gecikmelerdendir. Eğer bir ikinci mercii tanırsak, öyle zannediyorum ki; adli kazanın kabul ettiği bir sisteme doğru gideriz. Bence bu mercilerden ziyade bunları firenliyen aşağıdaki maddeler içinde icabeden Yüksek Meclisin bulacağı kayıtları, hususiyetleri buraya derecedersek, bunlara lüzum kalmıyacaktır. Aksi takdirde kaymakam kendisi gitmiyor, başka memurlara bu işi yaptırıyor. Diğer işlerde olduğu gibi. O halde bunun için de vilâyete ve oradan Devlet Şûrasına şikâyet ve itiraz edelim. Bu takdirde işler bir kat daha uzayacak demektir. Bunu kabul ettiğimiz takdirde, bu kanun çerçevesinden dışarı, yani bu kanunun kabul ettiği sistemin dışına çıkmış olacağız.

Benim komisyon namına arzım bundan ibarettir, takdir yüksek heyetinizindir.

NAFİZ GÖREZ (Manisa) — Muhterem arkadaşlarım; benim bu mevzuda bütün düşüncüklerimi, Ercümed Damalı arkadaşım, kendisine has, gayet selis ifadeyle beyan ettiler. (Evet bravo sesleri). Ben söz almayıcağımdı, fakat komisyon namına konuşan Avni Yurdabayrak arkadaşımız, biz nihayet nahiye müdürlerinin kararları aleyhine itirazı marcii kabul edersek, bunların kifayetsizliği ortaya çıkacaktır. Bu doğru değildir dedi. Onun için söz almış bulunuyorum.

Nahiye müdürlerinin karar mercii haricinde kalmalarını isterken hiçbir zaman nahiye müdürü arkadaşlarımızın kifayetsizliğini göz önünde tutuyor değiliz. Fakat realite şudur ki, bundan evvelki kanunun tatbikatında nahiye müdürlerinin verdiği kararlar bakımından bâzı, hatalar değil, fakat vatandaşı tatmin etmeyen taraflar olmuştur. Mesele, bunu gidermektir. Ben bir arkadaşımızın burada söylediği sözü tekrar edeceğim: Hedeflerimizi intihap ederken mutlaka idealistiz, fakat hedefe varmak için yolunuzu seçerken mutlaka realist olacağız. (Bravo sesleri). Nahiye müdürü arkadaşlarımız elbette ki bu memleketin değerli ve o mintakada Devleti temsil eden insanlardır. İstiyoruz ki, kuracağımız sistem daha iyi çalışsın. Bunu söylerken hiçbir zaman meseleyi izzeti nefis meselesi yapıp, o zaviyeden mutalâa etmemek gerekmektedir. Eğer yarın başka türlü bir sistem kurupta baş-

ka bir mızuda karar mercii olarak kaymakamları da bu sistem haricinde bırakıp işi valilere verirsek, kaymakamların izzeti nefsiyle mi uğraşmış olacağız? Asla böyle düşünmiyeceğiz. Bu itibarla bu hususta benim de bir önergem vardır. Birinci maddede karar mercii olan nahiye müdürlerini bu değiştirgemle çıkarıyorum. Tahkikat yaparken nahiye müdürü tahkikat yapabilir. Hattâ beşinci maddede ayrı bir önerge ile huzuruza çıkacağım. Bunun bir şahıs tarafından değil birkaç şahıs tarafından yapılmasını şart koşacağım.

AVNİ YURDABAYRAK (Zonguldak) —

O halde memuru nerede bulacağız?

NAFİZ KÖREZ (Devamla) — Birinci madde ile beşinci madde birbirine girift olduğu, yani birisi tahkikatı, öteki kararı alâkadar ettiği için elbette ki birinci maddenin şümülünden taşılıyor. Ben taşmamaya gayret ettiğim için beşinci maddeye yalnız bir değiştirge vermekle iktila ediyorum.

OSMAN KAPANI (İzmir) — Muhterem arkadaşlar; demin burada bahis konusu olan meselelerden birisi de, müşterek mülke tecavüz vâki olduğu zaman tecavüzün def'i nasıl derpiş edileceği noktası idi. Zannederim Yusuf Karşlıoğlu arkadaşımız bir beş kardeş misalini aldılar, beş kardeşten üç tanesi def'i istemiyor da iki tanesi istiyorsa ne olacaktır?. Dediler. Şimdi arkadaşlar, benim zilyedlik mefhumundan anladığım mânâ odur ki, müşterek gayrimenkule vâki tecavüz karşısında hissedarlardan her hangi biri bu tecavüzün def'ini isteyebilir. Şu vaziyet olabilir arkadaşlar; madem ki, beş kardeş misalini aldık, devam edelim; ya hep birden müşterek gayrimenkul üzerinde fiilen tasarruf etmektedirler veya bunların içinden bir veya ikisi müştereken gayrimenkule tasarruf etmektedirler.

Bir de şu olabilir; bunlar mahkemeye gidip taksim dâvası açmadıkları halde kendi aralarında zımnî olarak anlaşma yaparlar. Bu gayrimenkulün, ki bir çiftlik veya bir tarla olabilir, muayyen yerlerini sürerler ve ondan intifa ederler.

Şimdi, bu muayyen yerlerin kendi aralarında zımnî ayrılması Kanunu Medeni mucibince hiçbir hüküm ifade etmez, fakat idari tahkikat bakımından, bizim bugün üzerinde müzakere ettiğimiz, Gayrimenkule Tecavüzün Def'ine dair olan Kanunun ruh ve muhtevası bakımından hüküm ifade edebilir. Ayrılan yerlerde hissedarlar

arasında tasarruf edilen yerlerde her hangi bir tecavüz olduğu zaman, o yere fiilen tasarruf eden kimse idari makama müracaat edip bunun def'ini isteyebilir. Esasen oranın fiilen mutasarrıfı, zilyedi o olduğu için ancak idari makamlar müvacehesinde onun sözü caridir. Zira oraya gelip tahkikat yapmakla mükellef olan kimseler oranın kimin tasarrufunda, kimin zilyedliği altında bulunduğunu tahkik ettikleri zaman karşılırlarına hissedar olan Ahmet Bey çıkar, diğer hissedar olan Mehmet Bey karşılırlarına çıkmıyacaktır. Eğer böyle bir anlaşma yoksa, tümü üzerinde müşterek olarak tasarruf etmekte iseler, isterse 20 tane hissedar olsun, bir tane hissedarın yapacağı müracaata karşı idare âmirleri acaba diğer hissedarların bunda muvafakatları var mı?. Onlardan bir muvafakatname getir demek durumunda olmayacaktır. Benim anladığım mânâ budur. Pe ki bu hissedarın elde ettiği karar acaba diğer hissedarlar üzerinde bir hüküm ifade edecek mi, etmiyecek mi?

Arkadaşlar, ilk misalim, ortakların zımnî anlaşması ve fiilî tasarruf meselesinde eğer hissedar Mehmet Bey o arazi için, o gayrimenkul için eline tecavüzün men'i hakkında bir karar almış ise bu, diğer hissedarlar için de muteberdir. Eğer bu karardan diğer hissedar Mehmet Bey memnun değilse mahkemeye müracaat eder, taksim veya izalei suyu dâvası açar. Eğer bu gayrimenkule hissedarların hepsi birden tasarruf ediyorlarsa ve bunların içinden bir tanesi gayrimenkule tecavüz hakkında karar almış ise, bu aldığı karar esasen hepsinin birden tasarruf ettiklerine göre, hepsi namına istihsal edilmiş bir karardır. Binaenaleyh, bu istihsal edilmiş karar diğer hissedara, Ahmet sen buraya giremezsin, elimde böyle idari bir karar var, demek hakkını bahsetmez. Bu kararı istihsal etmiş olan hissedar bunu bir hak olarak ileri süremez. Çünkü tahkikat vâki olduğu zaman oraya tahkik etmek için gelen ve bu işle muvazzaf olan kimseler, fiilen zilyed şunlardır, şunlardır diye tesbit etmiş olacaktırlar. Esasen verilecek olan kararda da diğer hissedarların isimleri bulunacaktır. Fakat bir an için, muvazaadan bahsediliyor, muvazaa iddiası oluyor, bunu suiniyet iddiası üzerine ve yahut bir suiniyet vakıası karşısında durum ne olacaktır? Diğer hissedarları mevzuubahsetmeden şayet hissedarlardan biri, efendim bunun tümünü ben

tasarruf etmekteyim, zilyedi benim. Bir teca-vüz vâkı olmuştur. Bunun için bir karar ve-rin, derse ve buna diğer hissedarlar itiraz ederse, bu durumda mülkiyet bakımından bu karar muteber olur mu? Muteber olmaması lâ-zımdır. Çünkü, idare âmirleri karar vermek için hiçbir zaman tapu senedini görmekle, ka-rine teşkil eden vesai ki tetkikle mükellef de-ğildirler. Yalnız idari kararı vermekle mükel-leftirler. Burada kimin mülkiyeti altındadır? Başka hissedar var mıdır, yok mudur? İdare âmirini bu noktalar ilgilendirmez, bu noktalar ancak mahkemede tebeyyün eder. Böyle bir mesele mevzuubahs olabilir mi? Oluyor arka-daşlar, çok olmaktadır. 2311 sayılı Kanun vaktiyle hepimizin başını çok ağrıtmıştır. İle-ride, kanunda bâzı müphem noktalar bırakılır-sa yine başımızın ağrımamasını temin için şim-diden boş noktaları doldurmakla mükellefiz.

Benim burada, Sayın Karshoğlu arkadaşşıma verdiğim izahat ve kanundan anladığım mâna budur. Zilyedlikle, mülkiyet arasında hukuki anlama bir yer bırakmak icabeder.

Demin arzettiğim gibi, hissedarın elindeki karar isterse suiniyetle alınsın, diğer hissedar-lara karşı muteber olması lâzımdır. Böyle bir kararın Kanunu Medeni bakımından bir hükmü olamaz. Diğer hissedarlar yine müracaat eder-ler. Suiniyet sahibi hisedar kendilerine tevli-t etmiş olduğu zararların kaffesini tazmin ettire-bilirler.

Bilmiyorum, komisyon sözcüsü arkadaşım ne şekilde düşünüyorlar? Nihayet bunlar zap-ta geçecektir, yarın bunu tatbik edecek kim-seler tereddüde düştükleri zaman bu konuşma-lardan istifade edeceklerdir. Ama burada Os-man Kapani'nin konuşması başka, komisyon sözcüsü Avni Yurdabayrak'ın komisyon adına yapacakları konuşma başka bir kıymet taşır.

Bu bakımdan kendilerinin izahat vermele-rini rica ederim.

BAŞKAN — Efendim, kifayeti müzakere teklifinden evvel söz almış bulunan 14 arkadaş konuşmuştur. Kifayeti müzakere takririnden sonra söz almış daha beş arkadaşımız vardır. Binaenaleyh evvelâ kifayeti müzakere teklifi-ni okutup reynize arzedeceğim.

Yüksek Başkanlığa

Birinci madde hakkında kâfi derecede aydın-

landık.

Müzakerenin kifayetinin oylanmasını arz ve teklif ederiz.

Yozgad
Fuat Nizamoğlu
Kastamonu
H. Tosunoğlu

Kastamonu
Sait Kantarel
Çorum
H. Ortakçıoğlu

BAŞKAN — Kifayeti müzakere takririni ka-bul edenler.. Etniye nler.. Kabul edilmiştir.

Efendim, maddeyle ilgili olarak huzurunuz-da noktai nazarlarımı bildiren hatip arkadaşlar bu noktai nazarlarımı aynı zamanda birer tak-rirle Riyaset Divanına bildirilmiş bulunmak-tadırlar. Bu takrirlerin hepsini birden okuttuk-tan sonra her birini ayrı ayrı reynize arzede-ceğim.

Yüksek Başkanlığa

Birinci maddenin ilk fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

28. I. 1952

Manisa Milletvekili

Dr. Nafiz Körez

Madde 1. — Özel ve tüzel kişilerin yedlerin-de bulundurdıkları gayrimenkullere başkası ta-rafından tecavüz ve müdahale olunarak ihda-siyet edildikte ilde vali, ilcede kaymakam tara-fından aşağıda yazılı hükümler dairesinde bu tecavüz def i ve gayrimenkul zilyedine teslim olunur.

Yüksek Başkanlığa

«Gayrimenkule tecavüzün def'ine dair ka-nun» un 1 nei maddesi hakkında ileri sürülen esaslı mütalâalar nazara alınarak yeniden ya-zılmak üzere bu maddenin İçişleri Komisyonuna iadesini arz ve teklif ederiz.

Bolu
Mahmut Güçbilmez
Mardin
Kemal Türkoğlu
Yozgad
Yusuf Karşı

Niğde
Necip bilge
Tokad
Ahmet Gürkan
Çorum
Hasan Ali Vural

Bingöl
Feridun Fikri Düşünsel
Sivas
İ. Dugun
Çorum
Ş. Gürses

Yozgad
Hâşim Tathoğlu
Sivas
N. Ağacıoğlu
Çorum
A. Başbüyük

Kastamonu
Muzaffer Âli Mühto
Burdur
M. Özbey

Bolu
Kâmil Kozak
Bursa
Mitat San

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arz ve izah ettiğim sebepler dolayısıyla :

1. Tasarının 1 nci maddesinin ikinci fıkrasının başındaki, zilyedliği; kelimesini takiben «5 nci madde mucibi» cümlesinin ilâvesini,

2. Aynı fıkradaki, her kim tarafından olursa olsun cümlesinin sonuna da «Muvazaa veya her hangi bir şekilde suiniyetle» cümlelerinin ilâvesini teklif ederim.

Çoruh
Zihni Ural

Yüksek Başkanlığa

Aşağıda yazılı teklifimin birinci maddeye bir fıkra olarak ilâvesini rica ederim.

«Gayrimenkul üzerinde icar veya ortaklık suretiyle tesis edilmiş olan işlemler zilyedlik sayılmaz.»

Tokad Milletvekili
Mustafa Özdemir

Yüksek Başkanlığa

Birinci maddenin ilk fıkrasındaki «Bucak müdürü» tâbirinin kaldırılmasını şifahen arz ettiğim sebeplerle dilerim.

Sivas Milletvekili
Ercüment Damalı

Meclis Başkanlığına

Katî olarak tecavüzleri önlemek için şifahen de arzettiğim sebepler dolayısıyla:

1 nci madde sonuna aşağıdaki şekilde bir fıkra ilâve edilmesini arz ve teklif ederim.

Fıkra :

Gerek birinci ve gerekse ikinci fıkradaki şekillerde haksız tecavüzü sabit olan mütevacizlerden mahkemece gayrimenkulün keşif anındaki mahallî kıymetinin yüzde otuzu nispetinde nakdî ceza alınır ve 1 aydan 6 aya kadar hapsedilir.

Afyon Karahisar Milletvekili
Gazi Yiğitbaşı

Başkanlığa

Şifahi mâruzatımla ifade ettiğim sebebe binaen birinci maddenin ilk fıkrasına ait son satır-

daki (ve gayrimenkul) kelimesinden sonra (mevcut haliyle) tâbirinin ilâvesini ve bu suretle mezkûr fıkraya ait son satırın (. . ve gayrimenkul mevcut haliyle zilyedine teslim olunur) şekline sokulmasını arz ve teklif ederim.

Tokad
Ahmet Gürkan

Başkanlığa

1 nci maddedeki :

«Özel ve tüzel kişiler» tâbirinin «hakiki veya hükmi şahıslar» olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Tokad
Ahmet Gürkan

Yüksek Başkanlığa

Birinci maddenin aşağıda olduğu şekilde kabulünü arz ve teklif ederim.

Yozgad Milletvekili
Yusuf Karshoğlu

Madde 1. — Hakiki ve tüzel kişilerin ellerinde bulundurdıkları gayrimenkullere başkası tarafından tecavüz ve müdahale edildikte zilyedin ve gayrimenkul iştirak halinde veya müsterek mülkiyet suretiyle sayılan tasarruf edilmekte ise hissedarların veya içlerinden birinin veyahut bir kaçının ve hükmi şahsiyetlerde mümessilinin veya temsil ettiği topluluktan birinin veyahut bir kaçının müracaatı üzerine ilde vali, ilde kaymakam, bucakta bucak müdürü tarafından aşağıda yazılı hükümler dairesinde bu tecavüz gayrimenkulün tamamından def'i ve gayrimenkul zilyedlerine teslim olunur.

Zilyedliği idari kararlar sabit olan kimselerin bu gayrimenkulüne her kim tarafından olursa olsun başka bir tecavüz vâkı olursa yeni bir tahkikata mahal olmadan tecavüz menedilir. Ancak muvazaa iddia edilirse soruşturma yapılır.

İki tarafın da elinde bulunmayan metruk bir gayrimenkulün zilyedli, kendi veya murisi üzerine tapu kaydı bulunan kimsedir. Tapu kaydı yoksa vergisini veren zilyed sayılır. Bu da yoksa geçmişte kimler zilyed olmuşsa ona teslim edilip öbürüne mahkemeye gitmesi bildirilir.

T. B. M. M. Yüksek Başkanlığına

Gayrimenkule Tecavüzün Def'ine dair Kanunun birinci maddesinin ilk fıkrasının aşağıdaki şekilde tadilini arz ve teklif ederim.

«Gerçek ve tüzel kişilerin ellerinde bulundur-

dukları gayrimenkullere başkası tarafından tecavüz edildikte il merkezinde vali, ilçe merkezinde kaymakam, bucakta bucak müdürü tarafından aşağıda yazılı hükümler dairesinde bu tecavüz def'i ve gayrimenkul tecavüzden evvelki zilyedine teslim olunur.»

Çanakkale Milletvekili
Nusret Kirişcioğlu

Yüksek Başkanlığa

Birinci maddedeki «kişilerin yedlerindeki» kelimelerinin tayyî ile yerine «zilyedi bulundukları» kelimelerinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Giresun

A. Hikmet Pamukoğlu

Yüksek Başkanlığa

Birçok arkadaşlar mühim olan bu kanunun heyeti umumiyesi ve birinci maddesi hakkında kıymetli mütalâalar yürüttüler. Bu mütalâalar karşısında müstağni ve lâkayit kalmak caiz değildir. Fakat muhterem Meclis üyelerinin hepsinin bu mütalâaları kavrayarak bir hükme varmaları ve oylarını ona göre kullanmaları da imkânsız olduğunu tahmin ediyorum. Bu sebeple zabıtlara geçmiş olan bu mütalâalara göre kanun yeniden tetkik edilmek ve gerekirse tadil edilmek üzere Adalet ve İçişleri komisyonlarına iadesini arz ve teklif eylerim.

Kayseri Milletvekili
İsmail Berkok

Yüksek Başkanlığa

Müzakere edilmekte olan kanun teklifinin 1 nci maddesinin 1 nci fıkrasının aşağıdaki şekilde (terim bakımından) kabulünü arz eylerim :

Hakiki ve tüzel kişilerin ellerinde bulundukları gayrimenkullere başkası tarafından tecavüz ve müdahale edildikte, ilde vali, ilçede kaymakam, bucakta bucak müdürü tarafından aşağıda yazılı hükümler dairesinde bu tecavüz def'i ve gayrimenkul zilyedine teslim olunur.

Amasya Milletvekili
Kemal Eren

Yüksek Başkanlığa

Önergelerle beraber birinci maddenin komisyonuna iadesini arz ve teklif ederim.

Zonguldak
Suat Başol

İÇİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ AVNİ YURDABAYRAK (Zonguldak) — Efendim, birinci maddeyi komisyona alıyoruz. (Gürültüler, olmaz sesleri).

Efendim, tüzüğün 35 nci maddesi gayet sahihtir. Burada bir teamül vardır. 35 nci maddenin birinci fıkrası diyor ki; bir tasarı veya teklifi, Kamutayda başlıca ilgili komisyon savunur. Başka bir veya birden fazla komisyonda aynı tasarı veya teklif görüşülmüş, rapor da yazılmış ise, o komisyonlar yalnız kendileri ile ilgili madde veya kısımları savunurlar, diyor.

Bu kanun teklifi, doğrudan doğruya idare âmirlerinin yetkisine dayanmaktadır. Daha çok İçişleri Komisyonunu ilgilendirir. Binaenaleyh İçişleri Komisyonu Sözcüsü olarak savunmaya gayret ettim. Fakat huzurunuzda görüşülen tasarı Adalet Komisyonu tasarısıdır. Ancak Meclisin büyük ekseriyeti gördüm ki, kanunun birinci maddesine takılmışlardır. Binaenaleyh biz İçişleri Komisyonu adına, komisyona iadesini istiyoruz.

Adalet Komisyonunun bir noktai nazarı varsa buyursun, bildirsinler.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Muhterem arkadaşlar, gayrimenkule tecavüzün men'i hakkındaki kanun teklifinin Adalet Komisyonu raporu üzerinde konuşma yapıyoruz.

Avni Yurdabayrak arkadaşımız, İçişleri Komisyonu adına düşüncelerini ve tezlerini müdafaa ettiler. Biz, Adalet Komisyonu olarak, bu konuşmalara karşı vereceğimiz cevabı, en sona bırakmış bulunuyoruz. Sükûtumuz bundan ileri geliyordu. Kifayeti müzakere takririnin kabulü ile komisyonun, arkadaşların sözlerine karşı vereceği cevabın önüne geçilmiş oldu. Birinci maddenin değiştirilmesine ait birçok takrirler bulunmaktadır. Yüksek Heyetinizden bu tekliflerin birinci madde ile beraber Adalet Komisyonuna iadesini ve Adalet Komisyonunun, hazırlıklı olarak, huzurunuzda bu takrirdeki fikirleri dercederek gelmesine müsaadenizi rica ediyorum.

BAŞKAN — Efendim, okunan takrirler Heyeti Celilece malûm. Komisyon adına konuşan arkadaşlarımızın kanaatlerini de öğrenmiş bulunuyorunuz. Sonra hatip arkadaşlarımızın, kürsüdeki mütalâalarının ana hatlarını bir takrir şeklinde Riyasete vermiş bulunmalarına nazaran bu takrirler muhtevassınca yani bu takrirler na-

zara alınmak suretiyle maddenin Adalet Komisyonuna (Her ikisine sesleri) her iki komisyona Adalet ve İçişleri Komisyonlarına havale edilmesi için mütalâada bulunmuşlardır. Şu halde Adalet ve İçişleri Komisyonlarından mürekkep Karma Komisyone işbu takrirler nazarı itibara alınmak suretiyle... (Olmaz sesleri) (Anlaşılmadı sesleri).

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

MEHMET DAİM SÜALP (Devamla) — Efendim, evvelâ komisyon sözcüsü müzakere esnasında verilen değıştirmeleri tetkik etmek üzere istediğı zaman bu oya arzedilmez. İkincisi takrirler komisyone nazara alınmak kaydiyle gidecek olursa o zaman komisyon nazara almak mecburiyetinde kalacaktır.

Halbuki bunlar nazara alınmak üzere değil, tetkik edilmek üzere gideceğinden oya arzedilmemesi ve nazara alınmak üzere tâbirinin kullanılmaması lâzımdır. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Tetkik edilmek üzere takrirleri madde ile birlikte komisyona... (Hangi komisyona sesleri) Adalet ve İçişlerinden müteşekkil Karma Komisyonda tetkik edilmek üzere...

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Usul hakkında mâruzatta bulunacağım.

Muhterem arkadaşlar, Karma Komisyon diye mevcut bir komisyon yoktur. Karma ve geçici komisyonlar aneak Meelis kararıyle kurulur. Bu kanun için karma komisyon kurulmuş değildir. Yüksek Başkanlık makamına bu kanun teklif edildiğı zaman İçişleri ve Adalet Komisyonlarına havale edildi ve İçişleri Komisyonunda tetkik edildikten sonra havale gereğince Adalet Komis-

yonuna verildi. Esas kanun iki komisyon tarafından tetkik edilmiştir. Birinci maddenin de aynı sırayı takip ederek evvelâ İçişleri Komisyonu tarafından tetkik edilmesi ve ondan sonra Adalet Komisyonuna gitmesi gerekir. Binaenaleyh yeniden bir komisyon kurmaya lüzum yoktur. Her iki komisyone tetkik edildikten sonra Heyeti Umumiye gelmesi lâzımdır.

BAŞKAN — Noktai nazarımı belki iyice arzedemedim. Tabiatıyla tadilâtı da İçişleri ve Adalet Komisyonları yapacaklardır. Bunu yaparken hatiplerin, teklifte bulunan arkadaşların ifadelerinden ilham eleceklerdir. Bu tetkikatı yapacak olan komisyonlar İçişleri ve Adalet Komisyonlarıdır. Maksat budur efendim.

OSMAN KAPANI (İzmir) — Şayet birinci maddenin değışmesi diğer maddelerde tadilât lüzumunu icabettirirse komisyonun aynı zamanda bu noktayı da derpiş etmesi lâzımdır.

BAŞKAN — Efendim, şu halde tasarıyı geri vermek lâzımdır. Arkadaşlarımızın noktai nazarı, komisyonlara diğer maddeler üzerinde de tetkikat yapılması merkezindedir. (Olmaz sesleri).

Halen tasarının birinci maddesi üzerindeyiz: Maddelere geçilmesi kabul edilmiş ve şu suretle birinci maddenin müzakeresi yapılmaktadır. Verilmiş olan takrirler de esasen birinci madde üzerinedir. Bu itibarla yalnız birinci madde üzerindeki takrirleri serdedilen mütalâalar da göz önünde tutulmak üzere, İçişleri ve Adalet komisyonlarına madde ile birlikte veriyoruz.

Efendim, vaktin geçmiş bulunmasına binaen önümüzdeki Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 18,55

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A — YAZILI SORULAR

1. — *Kars Milletvekili Sırrı Atalay'ın, Tekel Genel Müdürlüğünce görevlerine son verilen teknisiyen, daktilo ve odacılarla Gümrük Muhafaza Komutanlığı Hasköy atelyesinde vazifelerine son verilen işçiler hakkındaki sorusuna Gümrük ve Tekel Bakanı Sıtkı Yırcalı ve Çalışma Bakanı Nuri Özsavın yazılı cevapları (6/516)*

27 . XII . 1951

B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki hususların Gümrük ve Tekel ve Çalışma Bakanlıklarınca yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygı ile rica ederim.

Kars Milletvekili
Sırrı Atalay

1. A) Tekel Genel Müdürlüğünce: Teknisiyen, daktilo ve odacı olarak son 90 gün içinde kaç kişi işten çıkarılmıştır?

B) Bu çıkarılan teknisiyen, daktilo ve odacılardan evvelece emekli aidatı kesilmiş midir?

C) İşten çıkarılan bu şahısların işine son vermiye sebep ne idi?

D) Çıkarmada kıstas ne olmuştur?

E) Bu şahıslar, kış ortasında işsiz kalacaklarına göre durumları ile alâkalanmış bir müesseseye var mıdır? Ne gibi tedbirler alınmış ve bu şahıslara ne gibi yardım, kolaylık ve tazminat yapılmış ve verilmiştir?

2. A) Gümrük Muhafaza Komutanlığının Hasköy atelyelerinde çalışan işçilerden kaç son 30 gün içinde işinden çıkarılmıştır?

B) İşten çıkarmanın sebebi nedir?

C) İşten çıkarmada kıstas ne olmuştur?

D) Halen aynı atelyede 70 - 80 - yahut 60 yaşında birtakım emekliler ücretli olarak çalıştırılmaktadır. Bunların adedi kaçtır?

E) İşçileri koruyan çeşitli mevzuata kanun ve usullere rağmen, bir kısmı mütehassıs olan bu işçilerin kış ortasında sefalet ve ıstıraba mahkûm bırakan bu çıkarma karşısında, Yetkili merciler ne düşünmektedir ve çıkarmanın yerinde olup olmadığının tahkik edilip edilmediği calibi dikkattir?

F) İşçiler hakkında - tazminat, yardım, kolaylık gibi ne gibi tedbirler alınmış ve haklarının korunması yolunda neler düşünülmektedir?

T. C.

Gümrük ve Tekel Bakanlığı
İnceleme ve Denetleme Kurulu Başkanlığı

Sayı. 39

10 . I . 1952

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Genel kâtip : (Kanunlar Müdürlüğü) 3. I.
1952 tarihli ve 6/516 - 2870/6307 sayılı yazıları karşılığıdır :

Tekel Genel Müdürlüğünce görevlerine son verilen teknisiyen, daktilo ve odacılarla Gümrük Muhafaza Komutanlığı Hasköy Atelyesinde vazifelerine son verilen işçiler hakkında Kars Milletvekili Sırrı Atalay tarafından verilen yazılı soru önergesinin cevabı aşağıda arz olunmuştur.

Tekel Genel Müdürlüğü :

Mezkûr Genel Müdürlükçe son 90 gün içinde ölüm, istifa veya başka bir işe nakil gibi şahsi sebepler haricinde her hangi bir sebep ve gaye ile ne (D) cetveline dâhil hizmetli sınıfı ve ne de işçi sınıfı teknisiyen, daktilo ve odacılardan kimse işten çıkarılmamıştır.

Gümrük Muhafaza Komutanlığı :

Önerge (Madde 2) A - Cevabıdır :

1. İstanbul Gümrük Muhafaza Deniz Atelyesinden 27 . XI . 1951 den 27 . XII . 1951 gününe kadar 30 gün zarfında yalnız bir işçi çıkarılmıştır.

Önerge (Madde 2) B ve C - Cevabıdır :

Teknik bakımdan iyi randıman veremediğinden çıkartılmıştır.

Önerge (Madde 2) D - Cevabıdır :

Halen atelyede 60 yaşını geçkin yevmiye ile çalışan 3 işçi, ücretle çalışan 1 işçi vardır. Bunlardan;

a) Yevmiye ile çalışan 1302 doğumlu «Râkım Uyguner» deniz inşaiye uzmanıdır. 3015 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde sözü geçen inşaiye uzmanı Millî Savunma Bakanlığının kadro darlığı sebebiyle tâyin edilememesinden ve yüksek tahsili icabettiren bu hizmetin aynı yevmiye verilmek suretiyle hariceten genç elemanlar arasından tâlip çıkınamasından istihdamı zarureti vardır.

b) Diğer 1303 doğumlu Recep Ülker ile 1300 doğumlu Hüseyin Aköz ise saatte (60) kuruş gibi gayet cüzi bir yevmiye ile istihdam edilen emektar sanatkâr 2 işçi olup bunların vazifeleri lüzumlu bulunan bilûmum tezgâh, takım ve avadanlıkların temiz ve işler bir halde daima elde hazır bulundurulur ve istenildiği anda derhal verirler. Bunlar yaşlarına rağmen birçok genç işçiye misal olacak faaliyet ve gayretleri ve işlerine bağlılıkları sebebiyle Genel Komutanlıkta hizmetlerinde bulunmaları mahsurlu görülmemektedir.

c) Dördüncü 1307 doğumlu «Süleyman Peketik» ise ücretle istihdam edilen tesviyeci ustasıdır. Halen vücudundan istifade edilmekte ve iyi randıman vermektedir.

Önerge (Madde 2) E) Cevabıdır :

Çıkarılan bir işçiye vaktinde tebligat yapılmış ve gerekli tazminat ödenmiştir.

Önerge (Madde 2) F) Cevabıdır :

Atelyede çalışan işçilere günde bir öğün sıcak yemek verilmekte ve 4472, 5417, 5502 sayılı İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları, İhtiyarlık Sigortası ve Hastalık Sigortası Kanun hükümlerine göre haklarından faydalandırıldıkları gibi her hangi bir sebeple işçi işinden ayrıldığı takdirde; 3008 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre tazminat yardımı sağlanmaktadır.

Saygılarımla arz ederim.

Gümrük ve Tekel Bakanı

R. S. Burçak

T. C.

Çalışma Bakanlığı

25 . I . 1952

Çalışma Genel Müdürlüğü

Sayı : 1042 - 12 - 1/620

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Genel Kâtip : Kanunlar Müdürlüğü ifade-siyle alınan 3.I.1952 tarih ve 6/516 - 2870/6307 sayılı yazıları cevabıdır.

Tekel Genel Müdürlüğüne görevlerine son verilen teknisiyen, daktilo ve odacılarla Gümrük Muhafaza Komutanlığı Hasköy Atelyesinde vazifelerine son verilen işçiler hakkında Kars Milletvekili Sırrı Atalay tarafından verilen yazılı soru önergesinin cevabı aşağıda arz olunmuştur.

Soru :

I - A) Tekel Genel Müdürlüğüne: Teknisi-

yen, daktilo ve odacı olarak son 90 gün içinde kaç kişi işten çıkarılmıştır?

B) Bu çıkarılan teknisiyen, daktilo ve odacıardan evvelce emekli aidatı kesilmiş midir?

C) İşten çıkarılan bu şahısların işine son vermeye sebep nedir?

D) Çıkarmada kıstas ne olmuştur?

E) Bu şahıslar, kış ortasında işsiz kalacaklarına göre durumları ile alâkalanmış bir mües-sese var mıdır? Ne gibi tedbirler alınmış ve bu şahıslara ne gibi yardım, kolaylık ve tazminat yapılmış ve verilmiştir?

II - A) Gümrük Muhafaza Komutanlığının Hasköy atelyelerinde çalışan işçilerden kaç son 30 gün içinde işinden çıkarılmıştır?

B) İşten çıkarmanın sebebi nedir?

C) İşten çıkarmada kıstas ne olmuştur?

D) Halen aynı atelyede 70 - 80 yahut 60 yaşında birtakım emekliler ücretli olarak çalıştırılmaktadır? Bunların adedi kaçtır?

E) İşçileri koruyan çeşitli mevzuata kanun ve usullere rağmen, bir kısım mütehasıs olan bu işçilerin kış ortasında sefalet ve ıstıraba mahkûm bırakan bu çıkarma karşısında, yetkili merciler ne düşünmektedirler ve çıkarmanın yerinde olup olmadığının tahkik edilip edilmediği calibi dikkatti?

F) İşçiler hakkında tazminat, yardım, kolaylık gibi ne gibi tedbirler alınmış ve hakları-nın korunması yolunda neler düşünülmektedir?

Cevaplar :

Önergenin I ve II numaralı sorularının A, B, C ve D fıkraları hakkında doğrudan doğruya bakanlığımızca tesbit edilmiş bir bilgi mevcut değildir; bu hususlar için gerekli bilgilerin Gümrük ve Tekel Bakanlığınca verileceği tabiidir.

Önergenin I ve II numaralı sorularının E fıkralarında bahsedildiği üzere, işçilere iş bulma ve iş verenlere de işçi bulma için kurulmuş olan İş ve İşçi Bulma Kurumu mevcuttur. Ancak talep ve müracaatlara istinaden çalışan bu mües-sesenin İstanbul Teşkilâtına, Gümrük ve Muha-faza Komutanlığının Hasköy Atelyesinden çıktığını bildirerek, iş temini zımında müracaatta bulunan olmamıştır.

Önergenin II numaralı sorusunun F fıkrasında temas edilen, işinden çıkarılan işçilere ödenecek tazminat ve yardım gibi hususlar bakımından (işinden çıkarılacak işçilere ihbarda bulunulması ve 3 seneden fazla hizmeti bulunanlara

da ayrıca kidemle mütenasip bir tazminat ödemesi, ihbarda bulunulmadan işinden çıkarılanlara ihbar müddetine ait ücretle birlikte ayrıca hâkim tarafından takdir edilecek bir tazminata hükmedilmesi) hususları İş Kanununun muadeli 13 nci maddesiyle sağlanmış bulunmaktadır.

İşlerinden çıkarılan işçiler hakkında bakanlığım teşkilâtına iş verenler tarafından bilgi verilmesi, 5518 sayılı Kanunun 3 nci maddesi muvacehesinde, ancak toplu çıkarma ve tensikat dolayısıyla bahis konusu olmaktadır. Sair normal ve münferit çıkarmalarda yukarıda anılan 13 nci madde hükmü uygulanmaktadır.

Diğer taraftan Kabataş Tekel Yaprak Tütün Bakım evi işçilerinden dördünün Sayın Cumhurbaşkanına vâkı şikâyetleri üzerine keyfiyet bakanlığımızca tetkik ve tahkik edilerek bunların Cibali Fabrikasında çalışmakta iken denk adedinin azalması, kadro fazlası olmaları sebebiyle açıkta kalmamalarını temin için, Kabataş Tütün Bakım evine nakil edildikleri ve şikâyetlerinin, eski ikamet mntakalarına uzak bulunan iş yerlerine gelip gitmenin para ve zaman zıyanı mucip olmasından ileri geldiği tesbit edilmiş ve bunların ilk imkân ve fırsatta eski iş yerlerine veya ikametgâhlarına yakın bir iş yerine nakilleri Gümrük ve Tekel Bakanlığından rica edilir ve alınan cevapta şikâyetçi işçilerden birisinin iş mukavelesinin feshdildiği diğer üçünün de münhal vukuunda ikametgâhlarına yakın iş yerlerine nakil edilecekleri öğrenilmiştir.

Keyfiyeti yüksek bilgilerine saygılarımla arz ederim.

Çalışma Bakanı
N. Özsan

2. — Trabzon Milletvekili Mahmut Goloğlu'nun, Trabzon Hava Alanında ilk mütaahhit zamanında çalışan işçilerin bugüne kadar alamadıkları istihkakları hakkındaki sorusuna Bayındırlık Bakanı Kemal Zeytinoglu'nun yazılı cevabı (6/531)

11 . I . 1952

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Trabzon hava alanında ve ilk mütaahhit zamanında çalışan işçilerden parasını alamayanlardan biri bulunan Harun Şentürk'ten aldığım mektubu, bugüne kadar hiçbir müspet neticeye vardırmağa muvaffak olamadığımdan aynen takdim ediyorum. Bu işçilerin durumunun ne olaca-

ğının Bayındırlık Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim. Saygılar.

Trabzon Milletvekili
Mahmut Goloğlu

T. C.

İstanbul

10 . IX . 1951

İkinci İflâs Memurluğu

Sayı : 951/5

Müflis Yusuf Onur Masasına kaydolunan alacaklılara

Müflis Yusuf Onur'un iflâs hükmü bozulmuştur. Muamele olduğu noktada durmaktadır. Müflisin Trabzon Hava Alanındaki makinelerinden bir kısmını Bayındırlık Bakanlığı tebliğ ettiği fiyat tasarısı kararı mucibince satın almak istemiş ve makinelerin teslimini istemiştir. Hüküm bozulduğundan ne karar ve işar hem intihap ettiğiniz iflâs idaresine ve hem de mahkemeye ve müflisin vasisi Nevin Onur'a bildirilmiştir. Daire bir şey yapamadığına göre alacaklılara keyfiyeti iflâs idare âzasından Avukat Haydar Türegün'ün kararı üzerine bildirir ve alacaklı olmak itibarıyla gereken tedbirler için icabını ifa etmenizi bildiririm.

Bu vaziyetten alacaklı olarak kaydolmanız itibarıyla haberdar ediyorum.

Aslının aynıdır

12 . XI . 1951

İstanbul İkinci İflâs Memurluğundan alınan 10 . IX . 1951 gün ve 951/5 sayılı yazı sureti aynen yukarıya çıkarılmıştır.

Bu şerait altında alacağımızı tamamen alabilmemiz için ne gibi çarelere ve hangi makamlara baş vurmamızın gerekte olduğuna dair izah almak gayesindeyiz. Binaenaleh mütaahhidin iflâstan kurtulması için evrakın aslı Temyiz Mahkemesindedir. Adı geçen mütaahhidin tamamen iflâstan kurtulabilmesi için borçlarını ödemesi lâzım değil midir? Şayet borçlarını ödemesi lâzımgeldiği takdirde bu alacaklarımızı ne şekilde tahsil edeceğiz? Mezkr Trabzon hava alanında çalıştığım beş aylık ücretlerimi 1426 lira 67 kuruştur buna ait düzenlenen bordrolarım Trabzon Bayındırlık Müdürlüğünde halen mevcuttur. Para ödeme zamanı geldiğinde kontrol memuru Zeki Bey tarafından paralarınız kayıp olmayacaktır şayet olsa bile bunları Hükümet

tamamen ödiyecektir diye bizi teselli ediyordu.

Beş ay para alamayışımızın sebebi bundan ileri geliyor. Bayındırlık Bakanlığının teminatındandır bu iş deniliyordu. Bu hususta ne kadar şahit dinletilmesine tensip buyurulursa o derecede şahitlerimiz mevcuttur. Bu alacaklarımıza karşılık dışarı piyasalara da borçlu vaziyette kaldığımızdan çok sıkıntı ve müşkülât çekmekteyiz. Bilhassa bu hususatin da göz önünde bulundurularak paralarımızın tahsilinde gerekli kolaylığın gösterileceğine ve bu işin takip edilerek ilerde sevineceğimize kuvvetle inanıyoruz.

Bu hususta bize yakın bir zamanda cevap vermenizi sabırsızlıkla bekliyoruz. Vekâlete lüzum varsa da hemen gönderebilirim. Selâm ve hürmetlerimizi sunarız.

Şoför
Harun Şentürk

Aderes: Yenicuma Mahallesi
Kuzgundere Sok. No. 33

Trabzon

Allah aşkına olsun bize bir cevap çok bunaldım artık. Tanıdıkların hepsine de ayrı ayrı selâmlar.

T. C.

Bayındırlık Bakanlığı
Hava Meydanları İnşaat Müdürlüğü

Kısım : Md.

D. No : 58023

Sayı : 00289

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

14 . I . 1952 gün ve 6 - 531/2932/4626 sayılı yazınıza ilişik Trabzon Hava Alanı mütaahhidinin yanında çalışan işçilerin durumuna ait Trabzon Milletvekili Mahmut Goloğlu tarafından verilen yazılı sorunun cevabının ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoglu

Trabzon Milletvekili Sayın Mahmut Goloğlu'nun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 11. I . 1952 günlü yazılı sorusunun cevabıdır.

1. Trabzon Hava Alanı toprak tesviyesi ve drenaj işi 785 929,20 TL. keşif tutarı üzerinden % 25,01 eksilme ile 9 . XI . 1949 günü mütaahhit

Yusuf Onur'a ihale edilmiş ve mütaahhit 2 . I . 1951 gününe kadar 97 139,65 TL. iş yaparak bu miktar meblâğı sitüasyonlarla almıştır.

2. Adı geçen mütaahhidin 27 . III . 1951 gününden itibaren iflâs ettiği İstanbul İkinci İcra ve İflâs memurluğundan 2 . IV . 1951 gün ve 951/5 sayı ile bildirilmesi üzerine Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesinin 45 nci, 2490 sayılı Kanunun 59 ncu maddelerine istinaden mütaahhidin sözleşmesi fesh edilerek iş namü hesabına yeniden eksiltmeye konmuştur.

3. Adı geçen mütaahhidin işçilerinin yevmiyelerini vermediği hakkında Çalışma Bakanlığı Trabzon Bölge Müdürlüğünün 29 . XI . 1950 gün ve 1565 sayılı yazı ile işi kontrol eden Trabzon Liman Bölge Müdürlüğünün nazarı dikkatini çekmesi üzerine mütaahhide tebligat yapılarak son aldığı sitüasyondan şantiyedeki işçilerin yevmiyelerinin tamamı ile aylıklı müstahdemlerin alacaklarının bir kısmı mütaahhitliğe ödenmiştir.

Bu zaman zarfında işçiler tarafından kontrol teşkilâtına hiçbir müracaat olmadığı için tediye sırasında işçi istihkakı karşılığının mütaahhitten kesilmesi gibi bir tedbir düşünülmemiştir.

4. Son istihkakın tanziminden 39 gün sonra mütaahhit 10 . II . 1951 günü Bakanlığımıza verdiği bir dilekçe ile 5 413 lira tutan işçi istihkakını ödiyemiycek durumda olduğundan bordro muhtevasının Bayındırlık İşleri Genel Şartlaşmasının 15 nci maddesi hükümleri içinde ödenmesini istemişse de idarede bir alacağı bulunmadığından Bakanlığımızca işçi istihkakının ödenmesine imkân olmadığı mütaahhide 3 . IV . 1951 gün ve 6183 sayı ile bildirilmiştir.

5. 15 . III . 1951 ve 23 . III . 1951 günü istihkaklarının ödenmesi için Bakanlığımıza başvuran işçilere de «Mütaahhidin Bakanlığımızdan alacağı bulunmadığı, teminatının işi yapmaması halinde Hazineye irat kaydedileceğini, alacaklarının Bakanlığımızca ödenmesine imkân olmadığı ve mütaahhit iflâs ettiğine göre iflâs masasına müracaat etmeleri» bildirilmiştir.

3. — Trabzon Milletvekili Hamdi Orhon'un, Çay Kanununa göre kurulması icabeden çay bahçelerinin ekiliş sahasının ne suretle tesbit olunduğuna ve ekilişin ne zaman başlayacağına dair sorusuna Tarım Bakanı Nedim Ökmen'in yazılı cevabı (6/536)

Yüksek Başkanlığa

1. Son çıkan Çay Kanununa göre 35 bin dekarlık bir sahanın tesbit edilmesi icabetmektedir. Bu ekiliş sahası ne suretle tesbit edilmiş, hangi illere ne miktar tevzi edilmiştir? Bu meyan da Trabzon İlinin çay sahası olan Sürmene ve Of ilecelerine ayrı ayrı ne miktar tefrik ve tahsis olunmuştur?

2. Yeni ekiliş sahaslarındaki her türlü hazırlık ikmal edilmiş midir? Çay bahçelerindeki ekiliş ne zaman başlayacaktır?

Tarım Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Saygılarımla.

Trabzon Milletvekili
Hamdi Orhon

T. C.

Tarım Bakanlığı

26 . I . 1952

Özel

Kalem Müdürlüğü

2/65

T. Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

C : 15 . I . 1952 gün ve 6 - 536/2939 - 6440 sayıya :

Çay Kanununa göre kurulması icabeden çay bahçelerinin ekiliş sahasının ne suretle tesbit olunduğuna ve ekilişinin ne zaman başlayacağına dair Trabzon Milletvekili Hamdi Orhon tarafından verilen yazılı soru önergesi, tetkik olunmuş ve bu hususta hazırlanan not leffen takdim edilmiştir.

Saygılarımla.

Tarım Bakanı
N. Ökmen

Not :

1. 5748 sayılı Kanuna göre tesisi icabeden 35 000 dekar çaylığın ilgili iller üzerine tevzii aşağıda yazıldığı gibi yapılmıştır :

Dekar

15 000	Çoruh İli
10 000	Rize »
10 000	Trabzon »

35 000

Of ve Sürmene kazaları ayrı ayrı çay plântasyonu noktai nazarından tetkik ettirilmiş ve neticede Of'un 32 ve Sürmene'nin 22 köyü çay yetiştirmeye uygun bulunmuştur. Tesbit edilen köylerdeki sahanın miktarı çaylıklar kuruldukça belli olacaktır.

2. Yeni ekiliş sahaslarındaki hazırlıklar ikmal edilmiş yalnız bürolarda vazife görececek memurların stajı bitmemiştir. Bunların stajı bitince mürettep mahallerine gönderilecek ve faaliyete geçilecektir.

4. — Van Milletvekili Ferid melen'in, 22 Mayıs 1950 tarihinden bugüne kadar belediyelerde yapılan teftiş noticelerine ve muhalefet partilerinin çoğunlukta bulundukları belediyeler için bakanlığın farklı bir murakabe usul ve programı olup olmadığına dair sorusuna İçişleri Bakanı Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu'nun yazılı cevabı (6/452)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki soruların İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına müsaade buyurulmasını arz ve rica ederim.

Van Milletvekili
Ferid Melen

1. 22 Mayıs 1950 tarihinden bugüne kadar bakanlık teftiş kurulu veya bakanlıkça ve valilerce vazifeli kılınan diğer memurlar marifetiyle hangi belediyelerde teftiş yapılmıştır.

2. Teftiş yaptırılan bu belediye meclislerinin hangilerinde iktidar partisi, hangilerinde muhalefet partileri çoğunlukta.

3. Aynı müddet içinde, mülkiye müfettişleri veya bakanlık ve valilerce hangi belediye başkanları hakkında ve hangi maddelerden dolayı tahkikat açtırılmıştır? Bunların hangilerine işten el çektirilmiştir? Tahkikatsız işten el çektirilenler var mıdır? Haklarında tahkikat açılanlar, işten el çektirilenlerden hangileri iktidar partisine, hangileri muhalefet partilerine mensupturlar?

4. İçişleri Bakanlığının, meclislerinde muhalefet partilerinin çoğunlukta bulundukları belediyeler için farklı bir murakabe usul ve programı var mıdır? Varsa hangi sebep ve lüzuma dayanılarak yapılmıştır?

T. C.

İçişleri Bakanlığı

28. I . 1952

M. İ. G. M.

2. Ş. M.

Sayı: 621-306-175/2482-812

Ek : 4

Özü: Yazılı soru hakkında.

T. B. Millet Meclisi Başkanlığına

C: 17. IX. 1951 günlü ve 6/452, 2474/5416 sayılı yazılarına:

22 Mayıs 1950 tarihinden bugüne kadar belediyelerde yapılan teftiş neticelerine ve muhalefet partilerinin çoğunlukta bulundukları belediyeler için Bakanlığın farklı bir murakabe usul ve programı olup olmadığına dair Milletvekili Ferid Melen tarafından verilen yazılı Soru aşağıda madde madde cevaplandırılmıştır.

1. 22 Mayıs 1950 tarihinden bugüne kadar mülkiye müfettişleri ve valilerce vazifeli kılınan memurlar marifetiyle teftiş ettirilen belediyelere,

2. Aynı müddet içinde mülkiye müfettişleri ve valilerce muhtelif belediyelerin başkanları hakkında yaptırılan tahkikat ile, tahkikat maddelerine ve işten el çektirilenlere ait dört

nüsha cetvel eklénerek sunulmuştur.

İşten el çektirme işlemi; Memurin Muhakamatı Kanununun verdiği salâhiyete istinaden muhakik tarafından gerek tahkikata başlamadan ve gerekse tahkikat esnasında veya sonunda tatbik edilmekte olup işten mnedilip de hakkında tahkikat yapılmamış belediye başkanı yoktur.

Meclislerinde muhalefet partilerinin çoğunlukta bulundukları belediyeler için farklı bir murakabe usulü ve programı yoktur. Esasen teftişler, tanzim edilen programlar dairesinde normal olarak müfettişlerce yapımakta ve valiler de hazır oldukları yetkilere istinaden tensip edecekleri memurlar vasıtasıyla lüzum gördükleri daireleri teftiş ettirmektedirler. Teftişi yapılan belediye meclislerinin hangilerinde İktidar Partisinin, hangilerinde muhalefet partisinin çoğunlukta olduğu hususu ile haklarında tahkikat yapılan belediye başkanları ile tahkikat münasebetiyle işten menedilen başkanların hangi partiye mensup oldukları listelere işaret edilmiş bulunmaktadır.

Durumu saygılarımla arz ederim.

İçişleri Bakanı

F. L. Karaosmanoğlu

22 Mayıs 1950 tarihinden bugüne kadar valiliklerce belediye başkanları hakkında yaptırılan tahkikata ait listedir.

İli	Hakkında tahkikat yapılan belediye başkanı	Tahkikat maddesi	İşten menedilenler
Afyon	Emirdağ (D.P.) (Ali Sağlam)	Belediye hizmet ve hesap işlerinde yolsuzluk.	
Amasya	Gümüşhacıköy (D.P.) (İhsan Altınır)	Hükümet doktorunu dövmek.	
Ankara	Şereflikoçhisar (D.P.)	Çeşitli suçlar.	
Balıkesir	Sındırgı (D.P.) (Şükrü Çavdaroğlu)	Vazifesini ağır surette suiistimal.	13.2.1951 de menedildi.
	Kepsut (D.P.) (Mehmet Karabey)	Vazifeyi kötüye kullanmak.	
Bilecik	Merkez (D.P.) (Hamdi Ayas)	Fakir kimselere ilaç parası vermemek, kanunsuz haciz yapmak.	
	Bozüyük (D.P.) (Kadri Mumeu)	Vazifeyi kötüye kullanma, ruhsatsız inşaat, imar plânına aykırı hareket v. s.	
	İnönü (C.H.P.) (Ahmet Kayadağ)	Görevini kötüye kullanma.	

İli	Hakkında tahkikat yapılan belediye başkanı	Tahkikat maddesi	İsten menedilenler
Bingöl	Merkez (M.P.) (Ahmet Bayram) Solhan (C.H.P.) (Hatip Gül) Karlıova (Bağımsız) (Hasan Lâtfi Atlı)	2490 sayılı Kanuna muhalif hareket. Mahkeme sorusuna yalan cevap vermek. Muhtelif suretlerle vazifeyi suiistimal. Kaçak kereste ile yakalanmak.	
Bolu	Göynük (C.H.P.) (Necip Günel) Mengen (C.H.P.) Seben (C.H.P.)	Muhtelif mevzularda 13 maddelik. Bâzı isnadat.	
Çanakkale	Gelibolu (D.P.) (İbrahim Akgün)	Kanuna muhalif ücret itasından, temyiz komisyonuna hilâfı hakikat beyanda bulunmaktan.	
Denizli	Gelibolu (Yeni Başkan Ahmet Uzoğlu) Buldan (D.P.) (Yakup Türkmenoğlu) Buldan (Ethem Tombay) Acıpayam (D.P.) (İbrahim Ünlü) Acıpayam (D.P.) (Esat Akıncı) Acıpayam (Kerim Hâfızoğlu) Güney (D.P.) (Ömer Çallı) Honaz (D.P.) (Âkif Erşan) Yeşilova (D.P.) (Halil Erdem) Yeşilova (Mustafa Yatağan) Akalın (D.P.) (Mevlüt Acar) Kızıllıhisar (D.P.) (Cemal Kabukçu) Süller (C.H.P.) (Osman Koca) Süller (Mustafa Erdoğan)	» » » 15 muhtelif maddeden. Gayrifennî ve sıhhi olarak çöp arabası ile et naklettirmek. 2490 sayılı Kanuna muhalif hareket. 7 muhtelif maddeden vazifeyi kötüye kullanma. Hilâfı kanun nikâh yapmak, gazettecinin tenkidine cevap verirken hakaretâmiz kelime kullanmak. 2490 sayılı Kanuna muhalif hareket v. s. suretlerle vazifeyi suiistimal ve kötüye kullanma. D. P. Başkanının evine akmakta olan suyu kesmek, bâzı bahanelerle aynı başkanı mahkemeye vermek. 8 muhtelif maddeden vazifeyi suiistimal ve kötüye kullanma. Görevi kötüye kullanma ve hakaret. Halktan makbuzsuz para toplamak, boş yere su akıtmak. Görevini ihmal, ağaçların kurumasına sebebiyet vermek. Belediye kamyonunun satılmasına karar vermek, imar plânı hariçi iş yapmak. Bâzı yolsuzluklar ve belediye parası ile afyon satınalmak.	

İli	Hakkında tahkikat yapılan belediye başkanı	Tahkikat maddesi	İşten menedilenler
	Zeyve (D.P.) (İsmail Duman)	Sahte senet tanzimi suretiyle para almak, usulsüz olarak para verdir- mek, Görevini kötüye kullanma.	
	Zeyve (Hamza Okut)		
	Bekilli (C.H.P.) (Hüseyin Gürsoy)	Hilâfî kanun işler yapmak v. s.	
	Babadag (C.H.P.) (Mahmut Özer)	Kanuna muhalif hareket, plânsız yol yaptırmak v. s.	
	Tavas (D.P.) (Süleyman Tavas)	Güzelleştirme Cemiyetinden aldı- ğı beş yüz lirası kötüye kullan- mak, numarataj işini ihmal v. s.	
	Tavas (D.P.) (Abdullah Yılmaz Çoban)	Kahvecilere kayfı muamele yap- mak.	
	Kızılcaaböyük (C.H.P.) (Mustafa Bağcı)	İmar plânına aykırı inşaatla mü- saade etmek.	
	Kale (D.P.) (Eski başkan Hasan Erdem, ye- ni başkan Ali Özyurt)	Mütaahhit mühendise hilâfî ka- nun tediyatta bulunmak, belediye- nin zararına iş yapmak, Artırma ve Eksiltme Kanununa muhalif harekette bulunmak.	
Diyarbakır	Kulp (C.H.P.) (Hasan Çelik)	Görevi savsamak.	
	Silvan (C.H.P.) (Yünnü Üstün)	Görevi kötüye kullanma.	
	Eğil (D.P.) (Zülkefil Bilgin)	Hakaret suçundan.	
	Çermik (C.H.P.) (Muharrem Orhan)	Görevi kötüye kullanma.	
	Ergani (D.P.) (Neşet Yalçın)	» » »	
	Ergani (Zülfikar Sönmez)	Görevi savsamak.	
Edirne	Uzunköprü (C.H.P.) (Kâzım Taner)	İmar plânını tecavüz eden inşaatla müsaade etmek.	13.8.1951 de menedildi.
Erzurum	Şenkaya (Bağımsız) (Hüseyin Köyeü)	Görevini kötüye kullanma.	İşten menedil- miştir .
Eskişehir	Muttalip (D.P.) (Mahmut Yeşildag)	Bütçeden 120 lira almak, ruhsat- sız inşaat yaptırmak v. s.	
Giresun	Ş. Karahisar (C.H.P.) (Mehmet Soygör)	28 muhtelif madde.	
İçel	Anamur (C.H.P.) (Esat Karakaya)	Görevi kötüye kullanma.	İşten menedil- miştir .
	Gülner (C.H.P.) (Mehmet Zeybek)	» » »	
	Tarsus (D.P.) (Mustafa Çınar)	» » »	

	Hakkında tahkikat yapılan belediye başkanı	Tahkikat maddesi	İşten menedilenler
Izmir	Ödemiş (D.P.) (Eski başkan Şevki Ortaç)	Vâki ihbar üzerine.	
	Urla (D.P.) (Hüseyin Zeren)	17 maddelik muhtelif ihbar.	
	Buca (D.P.) (Eski başkan Tahsin Tezer)	Buca Belediyesince satın alınan otobüslerde yolsuzluk işinden.	
	Buca (Suphi Erkin)	Fakir olmıyan iki asker ailesine yardım yapmak ve Buca'nın Gürçeşme mahallesine getirilen suyun masrafı karşılığı olarak yapılan ihbardan.	
Kars	Arpaçay (C.H.P.) (Abdullah Avcı)	Yapılan ihbar üzerine.	
Kastamonu	Abana (C.H.P.) (Mehmet Şensu)	Kaçak kereste kullanmak.	
	Araç (C.H.P.) (Âdil Acar)	2490 sayılı Kanuna muhalif hareket v. s.	
Kayseri	Bünyan (M.P.) (Baha Turan)	Görevi kötüye kullanmak.	
	Erkilet (D.P.) (Mehmet Özyörük)	» »	
	Hisareik (D.P.) (Şükrü Keçeli)	Karar almadan kamyon satmak.	
Kırklareli	Bâbaeski (C.H.P.) (Mustafa Türedi)	Hükmen kaldırılmış olan para cezasını tahsil etmek.	16.6.1951 de menedildi.
Kırşehir	Kaman (D.P.)	Görevini kötüye kullanmak.	
Kocaeli	Merkez (D.P.) (Sadettin Yalın)	İnşaat işlerindeki yolsuzluktan.	
	Hendek (C.H.P.) (Osman Yılmaz)	Elektrik işlerinden.	
Konya	Derbent (D.P.) (Mehmet Emingün)	Zimmete para geçirmek.	23.3.1951 de menedildi.
	Çumra (D.P.) (Ali Öz)	Rüşvet suçundan ve görevini kötüye kullanmaktan.	
Malatya	Eskimalatya (C.H.P.)	Otobüs işlerinde suiistimal.	
	Akçadağ (C.H.P.)	Vazifeyi suiistimal.	
	İsmetpaşa (C.H.P.)	Kasdi muamele.	
	Hekimhan (D.P.)	Vazife sırasında hasta muayene etmek, evini hastane yaparak hasta tedavi etmek, C. H. Partisi ocağı açmak üzere köylere gitmek.	İşten menedilmiştir.
Manisa	Kırkağaç (D.P.) (Zühtü Ege)	Yetkisiz keşif yapmak, tanzim ettirdiği şartnamelere uymamak v. s.	
	Salihli (D.P.) (İsmail Doğan)	Su yerinin tevzi yerini bozmak v. s.	

	Hakkında tahkikat yapılan belediye başkanı	Tahkikat maddesi	İşten menedilenler
Muş	Demirci (D.P.) (Mehmet Ünlü)	Yolsuz hareketlerinin ihbarı üzerine.	
Maras	Varto (C.H.P.) (Mehmet Sever)	Yapılan şikâyet üzerine.	
Niğde	Koyunlu (C.H.P.) (Şükrü Aydın)	Muhtelif suretlerle memuriyet vazifesini suiistimal ve görevini kötüye kullanma.	İşten menedilmiştir.
	Bacı (D.P.)	Görevi kötüye kullanma.	
	Ortaköy (C.H.P.)	» » »	
	Yeşilova (C.H.P.)	» » »	
	Kemerhisar (C.H.P.)	» » »	
	Üçhisar ((C.H.P.)	» » »	
Ordu	Ünye (C.H.P.) (Hüsrev Yürür)	» » »	
	Fatsa (C.H.P.) (Sami Bursalı)	» » »	
	Perşembe (C.H.P.) (Dursun Ali)	» » »	
	Gölköy (D.P.) (Mehmet Türker)	» » »	
Samsun	Lâdik (C.H.P.) (Mustafa Balcıoğlu)	Çimentodan bir kısmını suiistimal.	
	Bafra (C.H.P.) (Necati Bora)	Muhtelif suretlerle vazifeyi suiistimal.	
	Terme (C.H.P.) (Hüseyin Turan)	Hilâfı hakikat beyanda bulunmak.	
	Çarşamba (D.P.) (Hamdi Tekay)	Müsaadesiz kahve açılmasına sebebiyet vermek, elektrik ceryanını kestirerek sinema birliğini mutazarrır etmek.	
Seyhan	Saimbeyli (C.H.P.) (Mahir Yazıcıoğlu)	Bütçe harici sarfiyat v. s.	
Siird	Beşiri (C.H.P.) (Cemil Tarhan)	Zimmeto para geçirmek.	İşten menedilmiştir.
	Kozluk (C.H.P.)	Asker ailesi tahsisatını başka yerlere sarfetmek.	
Sinob	Merkez (C.H.P.) (Şevket Şekeroğlu)	Danıştay kararını infaz etmemek.	
	Ayancık (C.H.P.) (Mustafa Özgür)	İmar plânına aykırı hareket.	
Tokad	Reşadiye (C.H.P.) (Hamdi Erçikti)	Görevini kötüye kullanma.	

İli	Hakkında tahkikat yapılan belediye başkanı	Tahkikat maddesi	İsten menedilenler
Trabzon	Erbaa (D.P.) (Ziya Girgin)	Görevini kötüye kullanma ve ihmal.	
	Turhal (C.H.P.) (Bekir Turhal)	» » »	
	Zile (D.P.) (Lütfi Kayran)	» » »	
	Çaykara (C.H.P.)	Vazife başında eşhasa hakaret.	
	Akçaabat (C.H.P.)	Arsa satış işinden.	
Van	Başkale (D.P.) (Mehmet Diele)	Görevini kötüye kullanma.	
Yozgad	Çatak (C.H.P.)	Görevini savsaklamak ve kötüye kullanmak.	
	Gürpınar (Abdülkadir Ertas)	Sümerbank eşyasını ilçe dışındaki şahıslara sattırmak, su işleri için ayrılan parayı yerine sarfetmemek.	
	Yerköy (C.H.P.) (Kâzım Koçar)	Vazifeyi ihmal ve suiistimal.	
Zonguldak	Ulus (C.H.P.) (Ziya Akıncı)	Muhasibin zimmetine para geçirmesine müsamaha etmek.	

22 Mayıs 1950 tarihinden bugüne kadar valiliklerce bâzı işleri teftiş edilen belediyelere ait listedir.

İli	Teftiş edilen belediye		Teftiş edilen işler
Afyon	Emirdağ (D.P.)	Sincanlı	Belediye hesap işleri.
Ağrı	Merkez (C.H.P.)		Belediye Mua. ve hesap işleri.
Amasya	Merkez (C.H.P.)		Hesap işleri.
Ankara	Ayaş (C.H.P.)	Bâlâ (D.P.)	Muhasebe ve muamelât, elektrik saymanlığı.
	Beypazarı (D.P.)	Çubuk (C.H.P.)	Yazı, saymanlık, yönetim.
	Haymana (C.H.P.)	Kalecik (C.H.P.)	» » »
	Keskin (D.P.)	Kızılcahamam (C.H.P.)	» » »
	Nallıhan (C.H.P.)	Ş. Koçhisar (D.P.)	» » »
	Polatlı (D.P.)	Çamlıdere (C.H.P.)	» » »

	Teftiş edilen belediye	Teftiş edilen işler
	Elmadag	Yazi, saymanlik, yonetim.
	Gludul (C.H.P.)	» » »
Aydin	Soke (D.P.)	Muhasebe
	Incirliova (D.P.)	»
	Germencik (D.P.)	»
	Karacasu (D.P.)	»
	Kocarl (D.P.)	»
	Sultanhisar (D.P.)	»
	Çino (D.P.)	»
	Umurlu (D.P.)	»
	Bozdogan (D.P.)	»
	Yenipazar (D.P.)	»
Balıkesir	Bigadic (C.H.P.)	Ieraat, hesap, muamelât
	Erdek (D.P.)	» » »
	Burhaniye (C.H.P.)	» » »
	Ayvalik (D.P.)	» » »
	Alibey (D.P.)	» » »
	Altınova (C.H.P.)	» » »
Bingöl	Merkez (D.P.)	Hesap işleri
	Kigi (C.H.P.)	» ve muamelât
	Karlıova (Bağımsız)	» » »
	Geng (Bağımsız)	» » »
Bitlis	Merkez (D.P.)	Hesap işleri
	Tatvan (D.P.)	» »
	Ahlat (D.P.)	» »
	Mutki (C.H.P.)	» »
	Mizan (C.H.P.)	» » »
	Adilcevaz (C.H.P.)	» » »
Bursa	Yeniköy (D.P.)	Umumi işler
Çanakkale	Bayramic (D.P.)	Hesap işleri
Çanakkale	Ezine (D.P.)	Hesap işleri
	Yenice (D.P.)	» » »
	Lâpschi (D.P.)	» » »
Denizli	Babadag (C.H.P.)	» » »
	Akalan (D.P.)	» » »
	Yeşilova (D.P.)	» » »
	Kale (D.P.)	» » »
Edirne	Lalapasa (C.H.P.)	Hesap, muamelât, ieraat
	Keşan (D.P.)	» » »
	Uzunköprü (C.H.P.)	» » »
	Meriç (D.P.)	» » »
	İpsala (D.P.)	» » »
	Kircasali (D.P.)	» » »
Elâzığ	Merkez (D.P.)	Motörlü vasıtaların işletme işi, demirbaş eşya, elektrik fabrikası malzeme işi, asker ailelerine yardım

İli	Teftiş edilen belediye	Teftiş edilen işler
Erzinean	Keban (C.H.P.)	Hesap işleri
	Çatak	» »
	Harput (D.P.)	» »
	Merkez (D.P.)	» »
	Cimin (C.H.P.)	» »
	Kemah (C.H.P.)	» »
	Kemaliye (D.P.)	» »
	Ilıc (C.H.P.)	» »
Erzurum	Refahiye (C.H.P.)	» »
	Tercan	» »
	Aşkale (C.H.P.)	» »
Gaziantep	Hınıs (M.P.)	» »
	Kilis (D.P.)	» »
Hatay	Nizip (D.P.)	» »
	Merkez (D.P.)	» »
	Erzin (D.P.)	» »
	Reyhanlı (C.H.P.)	» »
İçel	Samandağ (C.H.P.)	» »
	Gülnar (C.H.P.)	» »
İzmir	Bornova (D.P.)	Belediye muamelât ve hesap işleri teftiş edilmiştir.
Kars	Ardahan (C.H.P.)	Hesap işleri
	İğdır (C.H.P.)	» »
Kastamonu	Araç (C.H.P.)	» »
Kırklareli	Babaeski (C.H.P.)	» » ve muamelât
	Vize (D.P.)	» » »
	Pehlivanköy (D.P.)	» » »
Kırşehir	Kaman (D.P.)	Hesap ve muamelât
	Hacıbektaş (D.P.)	» » »
	Mucur (C.H.P.)	» » »
Kocaeli	Tuzla (D.P.)	Hesap işleri
Konya	Çağlı (C.H.P.)	Hesap ve muamelât
	Derbent (D.P.)	» » »
	Argıthamı (C.H.P.)	» » »
	Taşkent (D.P.)	» » »
	Akviran (D.P.)	» » »
	Sille (C.H.P.)	» » »
	Keferdiz (C.H.P.)	Normal teftiş
	İsmetpaşa (C.H.P.)	» »
Malatya	Akçadağ (C.H.P.)	» »
	Eskimalatya (C.H.P.)	» »
	Pütürge (C.H.P.)	» »
	Merkez (D.P.)	Hesap işleri
Maraş	Bulanık (D.P.)	Muhasebe
Muş	Merkez (D.P.)	Muhasebe servisinde bazı husus- lar
Rize		

İli	Teftiş edilen belediye	Teftiş edilen işler
Siird	Şirvan (C.H.P.)	Çalışma programına müsteniden bütün Mua.
	Baykan	» » »
	Kozluk (C.H.P.)	» » »
	Sason (D.P.=C.H.P.)	» » »
	Beşiri (C.H.P.)	» » »
	Kurtalan (D.P.=C.H.P.)	» » »
	Eruh (Bağımsız)	» » »
	Pervari (C.H.P.)	» » »
	Şirnak	» » »
Tekirdağ	Hayrabolu (D.P.)	Tahsilât servisi
Trabzon	Merkez (D.P.)	Hesap işleri
	Maçka (C.H.P.)	» »
	Sürmene (C.H.P.)	» »
	Akçaabat (C.H.P.)	» »
Tunceli	Mazgirt (C.H.P.)	» »
Zonguldak	Ulus (C.H.P.)	» »

İli	İleesi	Teftiş ayı	Müfettişin adı
Afyon	Dinar (C.H.P.)	Ağustos 1951	Ahmet Temiz
	Sandıklı (D.P.)	Aralık 1950	Muhlis Babaoğlu
	Sandıklı	Ocak 1951	Niyazi Toker
Ağrı	Merkez (C.H.P.)	Eylül 1951	Hüsnü Başar
	Eleşkirt (C.=D.)	Eylül 1951	Ali Aksu
	Diyadin (C.H.P.)	Eylül 1951	Cemal Tarlan
	Doğubayazıt (D.P.)	Ağustos 1951	Çetin Silivri
	Patnos (C.=D.)	Eylül 1951	Cemal Tarlan
	Tutak (C.H.P.)	Eylül 1951	Cemal Tarlan
Ankara	Merkez (D.P.)	Temmuz 1950	Hasip Koylan
	Elmadag	Haziran 1950	Nami Ünal
	Çalidere Bueağı (C.H.P.)	Ağustos 1950	Orhan Öztrak
	Haymana (C.H.P.)	Haziran 1951	E. T. Avşaroğlu
	Kırıkkale (D.P.)	Temmuz 1951	E. T. Avşaroğlu
	Kızılcahamam (C.H.P.)	Eylül 1950	Orhan Öztrak
	Nallihan (C.H.P.)	Ağustos 1950	Hüsnü Başar
	Şereflikoçhisar (D.P.)	Temmuz 1951	E. T. Avşaroğlu
Antalya	Alanya (Bağımsız)	Aralık 1950	Sedat Tolga
Aydın	Kuyucak Bueağı		İhsan Özalp
Balıkesir	Bigadiç	Ağustos 1950	Fikret Tokad
	Gönen (D.P.)	Temmuz 1950	Müştak Dikerman
Bolu	Akçakoca (C.H.P.)	Eylül 1950	Nail Öktem
	Düzce (D.P.)	Mayıs 1950	Ahmet Temiz
	Gerçe (D.P.)	Haziran 1951	Ahmet Temiz
	Göynük (C.H.P.)	Haziran 1951	Ahmet Temiz

İli	İlcesini		Teftiş ayı	Müfettişin adı
Burdur	Merkez	(D.P.)	Aralık 1950	İ. Nuri Olgun
	Bucak	(D.P.)	Aralık 1950	Sedat Tolga
	Bucak		Aralık 1950	İ. Nuri Olgun
	Tefenni	(Bağımsız)	Nisan 1951	Ali Aksu
Çanakkale	Merkez	(D.P.)	Kasım 1950	Niyazi Toker
	Yeşilova		Kasım 1950	Niyazi Toker
	Çan	(D.P.)	Haziran 1950	Sadettin Ertur
	Yenice	(D.P.)	Haziran 1950	Sadettin Ertur
Çankırı	Merkez	(M.P.)	Mayıs 1951	İ. Nuri Olgun
	Çerkeş	(C.=D.)	Haziran 1951	İ. Nuri Olgun
	Eskipazar	(C.H.P.)	Mayıs 1951	Ali Aksu
	Şabanözü	(M.P.)	Ekim 1950	Celâl Değer
Denizli	Merkez	(D.P.)	Mayıs 1950	Âdil Cigeroğlu
Çorum	Alaca	(C.H.P.)	Aralık 1950	Ahmet Temiz
	İskilip	(D.P.)	Kasım 1950	Ahmet Temiz
	İskilip		Kasım 1950	Cemal Tarlan
	Mecitözü	(C.H.P.)	Aralık 1950	Ahmet Temiz
	Osmançık	(D.P.)	Kasım 1950	Ahmet Temiz
	Osmançık		Kasım 1950	Faruk Önder
	Sungurlu	(C.H.P.)	Kasım 1950	Celâl Değer
Diyarbakır	Merkez	(D.P.)	Temmuz 1951	Ahmet Koçak, Hulki Metin
	Bismil	(Bağımsız)	Temmuz 1951	Muhlis Babaoğlu
	Çermik	(C.H.P.)	Mayıs 1951	Ahmet Koçak
	Çınar	(C.H.P.)	Mayıs 1951	Hulki Metin
	Eğil	(D.P.)	Haziran 1951	Faruk Önder
	Ergani	(D.P.)	Haziran 1951	Ahmet Koçak
	Kulp	(C.H.P.)	Haziran 1951	Fahrettin Erverdi
	Lice	(D.P.)	Temmuz 1951	Fahrettin Erverdi
	Silvan	(C.H.P.)	Temmuz 1951	Hulki Metin
Edirne	Keşan	(D.P.)	Kasım 1950	Ahmet Karay
	Uzunköprü	(C.H.P.)	Aralık 1950	Zeki Özener
Erzurum	Merkez	(D.P.)	Haziran 1951	Âsım Büyüklü, Mehmet Varınlı
	Aşkale	(C.H.P.)	Haziran 1951	Âsım Büyüklü
	Hınıs	(M.P.)	Temmuz 1951	Ali Aksu
	İspir	(C.H.P.)	Nisan 1951	Mehmet Varınlı
	Karayazı		Haziran 1951	Cemal Tarlan
	Oltu	(C.H.P.)	Eylül 1951	Ali Aksu
	Örtülü	(Bağımsız)	Eylül 1951	Ali Aksu
	Pasinler	(D.P.)	Temmuz 1951	Ali Aksu
	Tekman	(M.P.)	Haziran 1951	Âsım Büyüklü
	Tortum	(C.H.P.)	Temmuz 1950	Âsım Büyüklü
Gaziantep	Merkez	(D.P.)	Ekim 1950	Nail Öktem
Eskişehir	Mihalıççık	(C.H.P.)	Mayıs 1950	Âdil Dündar
	Mihalıççık		Şubat 1950	Niyazi Toker
Giresun	Merkez	(D.P.)	Kasım 1950	Ahmet Karay
Giresun	Merkez		Aralık 1950	Mehmet Varınlı

Giresun	Merkez		Kasım	1950	Çetin Silivri
	Aluera	(C.H.P.)	Ekim	1950	Ahmet Karay
	Bulancak	(D.P.)	Ağustos	1950	Çetin Silivri
	Görece	(C.H.P.)	Kasım	1950	R. Akşemsettinoglu
	Şebir Karahisar	(C.H.P.)	Ekim	1950	Ahmet Karay
	Tirebolu	(C.H.P.)	Aralık	1950	R. Akşemsettinoglu
Gümüşane	Merkez	(C.H.P.)	Mayıs	1950	Asım Büyüklü
	Bayburt	(C.H.P.)	Aralık	1950	Turgut Cantekin, Hüsnü Başar
	Bayburt		Mayıs	1951	Nail Öktem
	Kelkit	(C.H.P.)	Ocak	1951	Cemal Tarlan
	Şiran	(C.=D.)	Mayıs	1951	Mehmet Varinli
	Torul	(C.H.P.)	Nisan	1951	Sedat Tolga, Çetin Silivri
İstanbul	Kartal	(C.H.P.)	Ağustos	1950	Ahmet Karay
İzmir	Ödemiş	(D.P.)	Şubat	1951	Ali Aksu
Kars	Merkez	(D.P.)	Haziran	1951	Hüsnü Başar
	Ardahan	(D.P.)	Haziran	1951	Sedat Tolga
	Arpaçay	(C.H.P.)	Temmuz	1951	Sedat Tolga
	Çıldır	(C.H.P.)	Temmuz	1951	Hüsnü Başar
	Göle	(C.H.P.)	Ağustos	1951	Hüsnü Başar
	İğdir	(C.H.P.)	Temmuz	1951	Çetin Silivri
	Kağızman	(D.P.)	Temmuz	1951	Çetin Silivri, Hüsnü Başar
	Posof	(D.P.)	Haziran	1951	Sedat Tolga
	Sarıkamış	(C.H.P.)	Haziran	1951	Hüsnü Başar
	Tuzluca	(C.H.P.)	Haziran	1951	Çetin Silivri
Kastamonu	Abana	(C.H.P.)	Ekim	1950	Ahmet Temiz
	Cide	(C.H.P.)	Ekim	1950	Cemal Tarlan
	İnebolu	(C.H.P.)	Ekim	1950	Ahmet Temiz
	Küre	(C.H.P.)	Kasım	1950	Cemal Tarlan
	Azdavay	(C.H.P.)	Kasım	1950	Faruk Önder
Kayseri	Merkez	(D.P.)	Ağustos	1950	Müştak Dikerman
Kayseri	Merkez		Aralık	1950	E. T. Avşaroğlu
	Bünyan	(M.P.)	Aralık	1950	E. T. Avşaroğlu
	İncesu	(D.P.)	Ekim	1950	Celâl Değer
	İncesu		Ekim	1950	E. T. Avşaroğlu
	İncesu		Ekim	1950	Orhan Öztrak
	Pınarbaşı	(D.P.)	Ocak	1951	E. T. Avşaroğlu
	Pınarbaşı		Ocak	1951	Orhan Öztrak
	Ürgü	(Bağımsız)	Ekim	1950	Celâl Değer
	Ürgü		Ekim	1950	E. T. Avşaroğlu
	Ürgü		Ekim	1950	Orhan Öztrak
Kırklareli	Babaeski	(C.H.P.)	Ağustos	1950	İhsan Özalp
Konya	Akşehir	(C.H.P.)	Ocak	1951	Hüsnü Başar
	Beyşehir	(D.P.)	Eylül	1950	Hulki Metin
	Cihanbeyli	(D.P.)	Kasım	1950	Hulki Metin
	Ermek	(D.P.)	Eylül	1950	Hüsnü Başar
	Hadım	(D.P.)	Ekim	1950	Hüsnü Başar

İli	İlçesi		Teftiş ayı	Müfettişin adı
Kütahya	Kadınhanı	(D.P.)	Kasım 1950	Hüsnü Başar
	Seydişehir	(D.P.)	Aralık 1950	Hüsnü Başar
	Uşak	(C.H.P.)	Eylül 1950	Niyazi Tokar
Manisa	Akhisar	(D.P.)	Ağustos 1951	İhsan Özalp
	Alaşehir	(D.P.)	Eylül 1951	İhsan Özalp
	Eşme	(C.H.P.)	Ekim 1950	Vasfi Gerger
	Kula	(D.P.)	Kasım 1950	Vasfi Gerger
Maras	Afsin	(D.P.)	Ekim 1950	Hulki Metin
	Andırın	(C.H.P.)	Aralık 1950	Muhlis Babaoğlu
	Elbistan	(C.H.P.)	Kasım 1950	Hulki Metin
	Göksun	(D.P.)	Ekim 1950	Hulki Metin
Mardin	Cizre	(D.P.)	Haziran 1950	Baha Kargın
	Gercüş	(D.P.)	Eylül 1950	Mehmet Varinli
	Gercüş		Eylül 1950	Fahir Tezgören
	İdil	(D.P.)	Ekim 1950	Fahir Tezgören
	Kızıltepe	(D.P.)	Ekim 1950	Fahir Tezgören
	Nusseybin	(C.H.P.)	Ekim 1950	Baha Kargın
	Nusseybin		Ekim 1950	Fahir Tezgören
	Savur	(C.H.P.)	Şubat 1951	Hulki Metin
Muş	Merkez	(D.P.)	Ağustos 1951	Ahmet Koçak
	Bulanık	(D.P.)	Ağustos 1951	Faruk Önder
	Malazgirt	(C.H.P.)	Mart 1951	Faruk Önder
Niğde	Gelveri Bucağı	(C.H.P.)	Haziran 1951	R. Akşemsettinoglu
	Kemerhisar Bucağı	(C.H.P.)	Haziran 1951	R. Akşemsettinoglu
	Gülşehir	(C.H.P.)	Ekim 1950	Celâl Değer
	Ortaköy Bucağı	(C.H.P.)	Haziran 1950	R. Akşemsettinoglu
	Nevşehir	(D.P.)	Ekim 1950	E. Talât Avşaroğlu
	Nevşehir		Ekim 1950	Celâl Değer
	Nevşehir		Ekim 1950	Orhan Öztrak
Ordu	Fatsa	(C.H.P.)	Eylül 1950	Çetin Silivri
Samsun	Kavak	(C.H.P.)	Ağustos 1950	Ahmet Temiz
	Vezirköprü	(D.P.)	Ağustos 1950	Ahmet Temiz
Seyhan	Merkez	(D.P.)	Kasım 1950	İhsan Özalp
	Merkez		Ekim 1950	Muhlis Babaoğlu
	Saimbeyli	(C.H.P.)	Aralık 1950	Muhlis Babaoğlu
Siird	Baykan	(C.=D.)	Ağustos 1951	Muhlis Babaoğlu
	Kurtalan	(C.H.P.)	Ağustos 1951	Muhlis Babaoğlu
	Şirvan	(C.H.P.)	Temmuz 1951	Muhlis Babaoğlu
Sivas	Gürün	(D.P.)	Eylül 1950	R. Akşemsettinoglu
	Hafik	(D.P.)	Ekim 1950	Fikret Tokad
	Kangal	(D.P.)	Ekim 1950	Çetin Silivri
	Şarkışla	(C.H.P.)	Ekim 1950	Ahmet Koçak
	Yıldızeli	(C.H.P.)	Kasım 1950	Fikret Tokad
	Zara	(C.H.P.)	Ekim 1950	R. Akşemsettinoglu
Tekirdağ	Malkara	(D.P.)	Mayıs 1950	İhsan Özalp
	Şarköy	(D.P.)	Temmuz 1950	İhsan Özalp

İli	İlçesi		Teftiş ayı	Müfettişin adı
Trabzon	Merkez	(D.P.)	Ocak 1950	Ahmet Koçak
Urfa	Merkez	(D.P.)	Ocak 1950	R. Akşemsettinoglu
	Bozova	(C.H.P.)	Ekim 1950	Turgut Cantekin
	Hilvan	(C.H.P.)	Ekim 1950	Mehmet Varınlı
	Sürüç	(C.H.P.)	Ekim 1950	Mehmet Varınlı
Van	Başkale	(D.P.)	Ağustos 1951	Hulki Metin
	Gürpınar		Ağustos 1951	Hulki Metin
Yozgad	Merkez	(C.H.P.)	Ağustos 1951	Turgut Cantekin, Nail Öktem
	Akdağmadeni	(C.H.P.)	Eylül 1951	Turgut Cantekin, Nail Öktem
	Boğazlıyan	(C.H.P.)	Haziran 1950	Hasip Koylan
	Boğazlıyan		Ağustos 1951	Turgut Cantekin, Nail Öktem
	Yerköy	(C.H.P.)	Ağustos 1951	Turgut Cantekin, Nail Öktem
Zonguldak	Çayıralan		Ağustos 1951	Turgut Cantekin, Nail Öktem
	Bartın	(Bağımsız)	Eylül 1950	Hasip Koylan
	Bartın		Eylül 1950	Cemal Tarlan
	Çaycuma	(D.P.)	Ekim 1950	Cemal Tarlan
	K. D. Ereğlisi	(D.P.)	Ağustos 1950	Faruk Önder
	Safranbolu	(C.H.P.)	Ocak 1951	Çetin Silivri

20 Mayıs 1950 den bugüne kadar haklarında tahkikat yapılan belediye reislerinin

LİSTESİDİR

Dosya No.	Hakkında tahkikat yapılan belediye reisinin Yeri	Adı ve soyadı	Tahkikat maddesi	İşten el çektilirip çektilirmediği	Tahkikatın yapıldığı ay
140-2-24	Dinar	Ali Veziroğlu (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	Çektirilmemiştir	Ağustos 1950
140-1-23	Sincanlı	Şükrü Özcan (D.P.)	» » »	»	Temmuz 1951
141-1-13	Tutak	Recep Duru (C.H.P.)	Görevini savsaklamak	»	Ağustos 1950
143-4-76	Çamlıdere	Halil Okur (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Şubat 1951
143-4-79	Kızılcahamam	Hilmi Kaya (C.H.P.)	» » »	»	Mayıs 1951
143-4-87	Nallıhan	Emin Mutlu (C.H.P.)	Görevini savsaklamak	»	Şubat 1951
144-2-33	Gazipaşa	Rahmi Ataöv ()	Görevi kötüye kullanma	»	Eylül 1951
146-1-26	Bigadiç	Muharrem Çömlek (C.H.P.)	Görevini savsaklamak	»	Eylül 1950
146-1-30	Edremit	Ali İleri (D.P.)	» »	»	Haziran 1951
146-1-32	Bandırma	Mustafa Orhun (D.P.)	Zimmete sebebiyet verme	»	Eylül 1951
147-1-11	Söğüt	Mustafa Karabuda (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Haziran 1950
151-1-17	Burdur	Selâmi Dirmil (D.P.)	» » »	»	Mayıs 1951
152-1-14	Mudanya	Hıfzı Akyüç (D.P.)	Görevini savsaklamak	»	Temmuz 1951
152-1-27	İznik	Mustafa Doğan (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Ağustos 1951
153-1-22	Biğa	Refet Gürkaynak (D.P.)	Yapı Yollar Kanununa aykırı inşaat	»	Haziran 1950
153-1-24	Eceabat	Fethi Akay (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Şubat 1951
154-1-9	Şabanözü	Ömer Çapçı (M.P.)	Görevini savsaklamak	»	Ağustos 1950
156-1-12	Alaca	Mehmet Durukan (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Mayıs 1951
156-1-13	Mecitözü	Bekir Aksoy (C.H.P.)	Görevi ihmal, suiistimal	»	Şubat 1951
156-1-14	Sungurlu	Haydar Emreli (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Ağustos 1950
156-1-17	İskilip	Hilmi Kopkop (D.P.)	Vazifeyi suiistimal	»	Şubat 1951

B : 32 28.1.1952 O : 1

Dosya No.	Hakkında tahkikat yapılan belediye reisinin Yeri	Adı ve soyadı	Tahkikat maddesi	İşten el çektilirip çektilirmediği	Tahkikatın yapıldığı ay
157-1-21	Denizli	Hüsnü Örnek (D.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Ağustos 1950
157-1-24	Buldan	Yakup Türkmenoğlu (D.P.)	» » »	»	Ağustos 1950
159-1-19	Uzunköprü	Kâzım Taner (C.H.P.)	» » »	»	Eylül 1950
163-1-14	Eskişehir	Kâmil Erden (D.P.)	» » »	»	Mayıs 1951
166-1-11	Bayburt	Mehmet Oltulu (C.H.P.)	Görevini savsamak	»	Haziran 1951
166-1-12	Şiran	Behçet Seyhan (C.=D.)	Görevi kötüye kullanma	»	Mayıs 1951
166-1-15	Kelkit	Hâzım Tuğla (C.H.P.)	Görevini savsamak	»	Haziran 1951
166-1-17	Torul	Tevfik Üçüncü (D.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Haziran 1951
166-1-28	Gümüşane	Sami Zarbon (C.H.P.)	» » »	»	Eylül 1950
168-2-23	Antakya	Selim Çelenk (D.P.)	Vazife suiistimali	»	Mayıs 1950
168-2-28	İskenderun	Cevdet Selçuk (D.P.)	Vazifeyi suiistimal	»	Ağustos 1951
170-2-16	Yalvaç	Ziya Aksu (D.P.)	Görevini savsamak	»	Mayıs 1951
170-1-23	İsparta	Tevfik Kınık (D.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Ekim 1950
172-2-32	Bayındır	Recep Eriç (D.P.)	» » »	»	Şubat 1951
172-2-33	Urla	Hasan Tümerk (D.P.)	Görevini savsamak	»	Nisan 1951
173-1-15	Kars	Nevruz Gündoğdu (D.P.)	» » »	»	Mart 1951
174-2-31	Dadây	Fuat Karakaş (C.H.P.)	Görevini suiistimal	»	Temmuz 1950
174-2-34	Cide	Fethi İmer (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	Çektirilmiştir.	Mart 1951
175-1-24	Erkilet	Mustafa Özyürük (D.P.)	» » »	Çektirilmemiştir	Ağustos 1950
176-1-19	Babaeski	Mustafa Türedi (C.H.P.)	Görevini savsamak	»	Ekim 1950
178-1-22	Kocaeli	Kemal Öz (D.P.)	Vazifeyi suiistimal	»	Temmuz 1950
178-1-22	Kocaeli	Kemal Öz (D.P.)	Vazifeyi suiistimal	»	Ağustos 1950
179-1-35	Beyşehir	Nâzım Gökmenoğlu (D.P.)	Hidro elektrik inşaatında yol-suzluk	»	Ocak 1951
179-1-36	Hadım	Tahir Aydın (D.P.)	Görevini savsama	»	Şubat 1951
179-1-38	Akşehir	Tacettin Yaltrak (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Mart 1951
180-1-23	Karahallı	Çemil Özer (D.P.)	» » »	»	Eylül 1950
180-1-27	Uşak	Rıza Sahel (C.H.P.)	» » »	»	Haziran 1951
180-1-28	Gediz	Süleyman Atay (D.P.)	Kanunsuz istimlâk	»	Kasım 1950

Dosya No.	Hakkında tahkikat Yeri	yapılan belediye reisinin Adı ve soyadı	Tahkikat maddesi	İşten el çektilirili çektilirilmemiş	Tahkikatın yapıldığı ay
181-1-19	Malatya	Muzaffer Akalın (C.H.P.)	Belediyede resim indirme hâdisesi	Çektirilmişti.	Kasım 1950
181-1-20	Hekimhan	Galip Mutlu (C.H.P.)	Halka verilen buğdayların dağıtılmasında yolsuzluk	Çektirilmemişti	Şubat 1951
183-1-25	Maras	Ali Ulvi Yetişen (D.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Mayıs 1951
183-1-31	Elbistan	Ahmet Arıkan (C.H.P.)	» » »	»	Ocak 1951
184-1-14	Cizre	Abdülkadir Dursun (D.P.)	» » »	»	Ocak 1951
184-1-24	Gercüş	Şevki İskenderoğlu (D.P.)	Vazifeyi suiistimal	»	Ocak 1951
184-1-25	Savur	Gani Aras (C.H.P.)	Asker ailelerine yardım işinde yolsuzluk	»	Mayıs 1951
187-1-24	Gölşehir	Ali Koçak (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Ekim 1950
188-1- 5	Fatsa	Sami Bursalı (C.H.P.)	Görevini ihmal etme	»	Eylül 1950
188-1- 6	Ünye	Hüsrev Yürür (C.H.P.)	Görevini savsamak	»	Mart 1951
191-1-57	Bahçe	Ali Farsakoğlu (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Ocak 1951
194-1-23	Sivas	Rahmi Günay (C.H.P.)	» » »	»	Mart 1951
194-1-23	Sivas	Rahmi Günay (C.H.P.)	» » »	»	Nisan 1951
194-1-23	Sivas	Rahmi Günay (C.H.P.)	Plâna aykırı inşaata müsaade etmek	»	Nisan 1951
194-1-10	Zara	Faik Özturan (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Haziran 1950
196-1-35	Erbaa	İbrahim Dalaklı (D.P.)	» » »	Çektirilmişti.	Ağustos 1950
196-1-35	Erbaa	Ziya Geçin (D.P.)	Görevi savsama	Çektirilmemişti	Temmuz 1951
197-1-13	Vakıkebir	Ömer Kulein (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	Çektirilmişti	Nisan 1951
197-1-13	Vakıkebir	Ömer Kulein (C.H.P.)	» » »	Çektirilmemişti	Ağustos 1951
199-1-20	Urfa	Celâl Güllü (D.P.)	Vazifeyi suiistimal	Çektirilmişti.	Ağustos 1950
201-1-22	Boğazhyan	Memiş Kayatürk (C.H.P.)	Görevi kötüye kullanma	Çektirilmemişti	Mayıs 1951
202-1-27	Bartın	Kemal Samancıoğlu Bağımsız	Kasabaya yaptırılan hidro elektrik işinde yolsuzluk	»	Ekim 1950
200-1-14	Özalp	Cemal Saatecioğlu (D.P.)	Görevi kötüye kullanma	»	Aralık 1950

B : 32
28.1.1952
0 : 1

Tahkikat devam etmekte olup henüz fezlekesi düzenlenmemiş olanlar...

141-1-18	Ağrı	(C.H.P.)
143-4-101	Kırıkkale	(D.P.)
147-1-13	Osmaneli	
152-1-31	Bursa	(D.P.)
160-2-30	Elâzığ	(D.P.)
162-1-27	Aşkale	(C.H.P.)
170-2-24	Sücutllü	(C.H.P.)
173-1-19	Ardahan	(C.H.P.)
173-1-16	Sarıkamış	(C.H.P.)
175-1-30	Kayseri - Hacılar	(D.P.)
178-1-34	Hendek	(C.H.P.)
182-1-22	Turgutlu - Ahmetli	(D.P.)
186-1-12	Varto	(C.H.P.)
186-1-13	Muş	(D.P.)
192-2-34	Siird	Bağımsız
195-1-8	Çorlu	(D.P.)
199-1-16	Urfa	(D.P.)
200-1-9	Van	(D.P.)

DÜZELTİŞ

Otuzuncu Birleşim tutanak dergisinin 268 nci sayfasının 2 nci sütununun 39 ncu satırının sonundaki . . . edilmıştır kelimesi . . . edilmemiştir olacaktır.